M E S É K

Mivel gyűjteményünket elsősorban a nagyközönségnek szántuk, semmiféle fonetikus mellékjelet nem használtunk, de a népnyelvet igyekeztünk visszaadni.

1.

KÁSA PETI

Hol vót, hol nem vót, az innenen tunnan vót, az Óperenciás-tengeren innen, az üveghegyeken tunnan, vót valahun egy idős asszony. Annak vót egyetlen fiacskája. Petinek híták. Az asszony a fiúnak hétéves koráig mindig csak kását adott enni, semmi mást, csak csupa kását. Mikó etelt a hét év, azt mondja a fiúnak:

— No fiam, gyere ki most mán a kuckóbú! Nézzük, kint a ház előtt itt van ez a fa, mit bírsz vele?

A fiú alig hogy csak mög bírta mozgatni. Az asszony visszavezette a kuckóba, másik hét évig megint csak kását adott neki önni. Mikor letelt a másik hét év, azt mondta:

— Fiam, gyere nézzük megint, itt van egy fa, most mán mit bírsz vele?

Mikor kimentek, a fiú jó mögmozgatta a fát, de az asszony csak nem vót vele mögelégedve, bevezette még hét évig a kuckóba. Még hét évig kását adott neki. Mikor letelt a harmadik hét év is, kivezeti a fiát az utcára.

— No nézzük, fiam, itt van ez a fa, most mit bírsz vele?

Mögfogta Kása Peti a fát, úgy kivötte tüvestül a fődbű, mintha csak ott se lött vóna.

— No, fiam — azt mondja —, most mán ölég erős vagy, emehetsz szöröncsét próbáni!

Avva varrt az anyja neki tarisznyát, sütött neki pogácsát. Ebúcsúzott tűle, útnak bocsájtotta, hát most mán möhet.

Mönt Kása Peti világnak. Addig mönt, addig mönt, eccő tanákozott egy embörre, az úgy gyúrta a vasat, mint az asszony a tésztát. Azt mondja:

— No, mit csinász?

— Látod, gyúrom a vasat, együhetné velem birokra.

— Én nem bánom.

Összekapaszkodott a Vasgyúró mög a Kása Peti. Kása Peti fődhő vágta Vasgyúrót, úgy, hogy Vasgyúró lemönt bokáig a fődbe. Kiugrott Vasgyúró, úgy a fődhő vágta Kása Petit, hogy belement térgyig a fődbe. Kiugrott Kása Peti, mögfogta Vasgyúrót, úgy a fődhő vágta, hogy belemönt de-

rékig a fődbe. Bizony ez mán nem bírt kiugrani. Könyörgött, hogy vögye ki, inkább mén vele útitársnak. No, kihúzta Kása Peti Vasgyúrót. Möntek ketten.

Ahogy mönnek, mönnek, odaérnek egy erdőhő. Egy embör szödi ki a fát tövestű, de csak egy kézze. Mögfogta, de csak egy kézze, úgy tépázta ki. Odaköszönnek neki:

— Hát te mit csinász?

— Szödöm a fákat. Együhetné velem birokra.

Azt mondja neki Kása Peti:

— Nem bánom.

Nyírfanyűvőnek híták azt az embört. Nyírfanyűvő mögfogta Kása Petit, úgy a fődhő vágta, hogy Kása Peti lement majdnem térgyig. Kása Peti mögfogta Nyírfanyűvőt, úgy a fődhő vágta, hogy lemönt ülepig. Könyörgött Nyírfanyűvő Kása Petinek, hogy vögye ki. Inkább emén vele útitársnak. Hát ki is vötte, emönt vele.

Möntek mind a hárman. Möntek szöröncsét próbáni. Hát mikó mönnek, mönnek, eccő csak odaérnek egy vár szélihő. Be van a vár tiszta feketéve húzva. Kérdezik: mijé van a vár feketéve behúzva? Azt mondják: Ellopta a sárkány a királynak a lányát. Hanem azt mondta a király, aki visszaszörzi a lányát, annak adja feleségű a lányát is mög a fele királyságát. Hát jó vóna ezt mögkeresni. No majd mönnek, mönnek, hát majd űk emönnek, hazahozzák a királylányt.

Kiértek az erdőszélre, nagyon mögéheztek, hát akkó fogtak egy nyulat. Azt mondják: De most nagyon éhösek, hármójuknak az az egy nyúl még fél fogukra se lösz elég. Azt mondják Vasgyúrónak, hogy ű maradjon ott, majd Kása Peti mög Nyírfanyűvő fognak másik nyulat, ű mög azt addig süsse mög. Mikorára mögsűt a nyúl, akkorára odaért egy nagy szakállú kis embör és azt mondja Vasgyúrónak, adja neki oda ezt a nyulat.

— No ezt nem kapod e.

— Ekapom én.

— Nem kapod te!

Összevesztek. A nagy szakállú kis embör fődhő vágta Vasgyúrót, és a hátán ötte mög a nyulat, s összevissza égette a hátát. Mire ezök möntek, Kása Peti mög Nyírfanyűvő nagyon éhösek vótak. Möntek, hogy majd ösznek, bizony a nyúlnak hűt helye vót. Hát akkó oszt mondja Vasgyúró, hogy hogy járt. Egy nagy szakállú kis embör odamönt, oszt az ötte mög a nyulat az ő a meztelen hátán.

Mikó mutassa hátát, tiszta hólyag vót, össze vót sütve a háta. Azt mondja Nyírfanyűvő:

— No majd itt maradok én, mönjetek e tik! Majd én mögsütöm a nyulat, majd én vigyázok rá.

Hát mikó emöntek, bizony ez is úgy járt. Mire mögsűt a nyúl, akkorára odaért a nagy szakállú kis embör, oszt mondja, adja neki oda a nyulat.

— No, ebbű akkó ösző, ha úgy kopog a szömed, mint a fogad!

— No, én öszök ebbű a nyúlbú.

— Nem ösző te ebbű a nyúlbú.

Birokra möntek, szépen Nyírfanyűvőt is fődhő vágta, és anak is a hátán mögötte a nyulat. Mire möntek ezök haza, akkorára hűlt helye a nyúlnak. Mérges vót Kása Peti.

— No, mönjetek e tik. Majd itt maradok én! Majd möglátjátok, hogy én möghagyom a nyulat.

Úgy is vót. Ezök emöntek. Ottmaradt Kása Peti, sütötte a nyulat. Fütyörészött mellette. Mire mögsűt a nyúl, hát eccő megjelenik a nagy szakállú kis embör. Mondja, hogy hát adjon neki abbú a nyúlbú.

— No ebbű nem ösző. Akkó eszö ebbű, ha úgy kopog a szömed, mint a fogad.

— Öszök én.

— Nem ösző te!

Mögfogta a nagy szakállú kis embör Kása Petit, fődhő vágta. Kása Peti belemönt bokáig a fődbe. Kása Peti mögfogta a nagy szakállú kis embört, úgy a fődhő vágta, hogy belemönt derékig a fődbe. Akkó eszaladt, hozott egy nagy fatörzset, széthasította egy fejszéve, a nagy szakállú kis embör szakállát belegyugta a fahasadékba, a fejszét pedig kivötte, és így boldogan várta a többieket. Azok gyünnek nagy szomorúan, éhösen. Mondják:

— No mi van?

— Nézzétök meg, itt a nyúl is mög a töttes is!

Hát ezt mikó látták, tényleg hasra fektették a kis embört, annak a hátán ötték a nyulat. Mikó jólaktak, útra akartak kelni, könyörgött a nagy szakállú kis embör, hogy vögyék ki, szabadíjják mög űtet is, inkább mén velük útitársnak, hasznát vöhetik. Mögkönyörűtek rajta. Kivötték a szakállát a fatörzsbű. Útra keltek.

Möntek, möntek, s odaértek egy nagy lukhó. Azon a lukon le kék ereszkedni, mögnézni, hogy mi van lönt az

alvilágba. Azt mondják, ott lakik a hétfejű sárkány. Igen ám, de hogy menjenek le. A nagy szakállú kis embörnek a szakállábú kötelet fonytak és egyenként leereszkedtek, föntmaradt a nagy szakállú kis embör. Möntek, möntek, odaértek a várhó. Kácsalábon forgott. Mögütötték a kácsalábat, hoppá, mögát a vár. Mikó odaérnek a kapujáhó, bemönnek, hát a királykisasszony a hetedik szobába vót. Mer az első szobába senki, a másodikba senki, a harmadikba senki, csak a hetedikbe tanáták mög a királykisasszonyt. Mikor möglátta, mingyá esivalkodta magát:

— Jaj, mönjenek onnan, mer ha hazagyün a hétfejű sárkány, mögöli magukat!

Azt mondják:

— Vagy mink űtet.

— Hát nem hiszem.

— De mink hisszük.

— Ott van az ajtó háta mögött az a kard. Nézzük, ha bírjátok mozgatni, akkor ehiszöm.

Mögfogta Kása Peti, úgy mozgatta a kardot, mintha sömmi lött vóna a kezibe. Örűt a királykisasszony, hátha mög bírják mönteni. Hát úgy is vót.

Eccő durr, nagyot puffant valami, együtt a hétfejű sárkány, hazavágta a buzogányát, csak úgy röngött a vár fala. Messzirű ordít:

— Idegön szagot érzök, idegön szagot érzök! De rögtön mögölöm!

Hát mikó mögy befelé, Kása Peti odahúzódott az ajtó mellé. Mikó gyugta be a fejit, csapott egyet a kardda, egyszerre két fejet levágott. Csapta a másikat, egyszerre három fejet levágott, csapta a harmadikat, még egyet csapott, mán nem is vót tovább neki feje. Hánykolódott ott a hétfejű sárkány, de mind a hét feje le vót vágva. Nagy nehezen kimút a világból. A királykiasasszony mögörűt. Akkor aztán, hát most mán möhetnének. Az mondja a királykisasszony, ott van hét mérfődre űhozzá a testvérje is, a tizenkét fejű sárkányná. Ha lehet, szabadíjják mög azt is. No, mögszabadíjják.

Emöntek oda is. Alighogy beértek, ott is körösztüljárták mind a szobákat, hát végre a tizenkettedik szobába tanáták mög a királykisasszonyt. Az is nagyon sírt, hogy űneki most mán ott kő lönt az alvilágba epusztúni. Mikó kigyüttek a szobábú, azt mondja a királykisasszony: ha

hazagyün a tizenkét fejű sárkány, mögöli űket. Azt mondják:

— Vagy mink űtet.

— Hát nem hiszem.

— Mink hisszük.

— No, ott van az ajtó háta mögött egy kard, nézzük, mozgassátok! Ha fő bírjátok emeni, akkor lösz reményem.

Fővette Kása Peti, de úgy forgatja a kardot, mintha sömmi lött vóna. Alighogy visszaakasztotta a kardot a helyire, eccő durr, hazavágta a sárkány a buzogányát, csak úgy röngött a vár fala. Ordít, mint a veszött, hogy:

— Idegön szagot érzök, de rögtön mögölöm! Rögtön mögölöm!

Mikó hazaér, bújik befelé, Kása Peti csak főkapta a kardot, puff, lecsapott egybő négy fejet. Gyorsan a másikat csapta, három fejet, gyorsan még a másik kettőt lecsapta. Addig csapta, míg a tizenkét fejű sárkánynak nem vót egy feje se. Akkó nagyon megörűt ez a királykisasszony is. Mikó mögdöglött a sárkány, összeszödtek mindön kincset, aranyat egyik helyrű, a másik helyrű is. Főpakótak, möntek nagy boldogan vissza a lukhó.

Mikó odaértek a luk szájához, a kötél lent vót. Akkó tanakodtak, ki mönjön fő legelsőbb. Azt mondják, ha legelsőbb rákötik az aranyat, akkó a nagy szakállú kis embör eviszi. Ha rákötik legelsőbb a királykisasszonyt, akkó nem engedik vissza le a kötelet. Azt mondta Nyírfanyűvő, hogy előszö majd főmén ű. No jó van. Előszö rákötötték Nyírfanyűvőre a kötelet. Möghúzták, a kis embör fűhúzta. Leengedték a kötelet, utána rákötötték az egyik királykisasszonyt. Visszaengdték a kötelet, s rákötötték a kincsöket. Aztán ismét leengedték a kötelet. Főmönt Vasgyúró, majd a másik királykisasszony. Utójára maradt Kása Peti. De Kása Peti lesi-vári, lesi-vári, de nem eresztik a kötelet, nem eresztik a kötelet. Jaj űneki, most mit csináljon? Míg így tanakodott, eszibe jutott, hogy mikó el akart mönni, mikó az anyja elbocsátotta, akkor adott neki egy sípot, és azt mondta, ha valamikó bajba lösz, abba fújjon bele. Neki ez eddik eszibe se jutott. Avva mögfogta a sípot, belefújt.

Mindjárt ott termött egy nagy sas. Azt mondja:

— Mit akarsz, fiam?

És meséli, hogy hogy járt, hogy nem eresztik lö a kötelet.

— No — azt ondja —, adok neked három kenyeret mög három ódal szalonnát. Ülj a háramra! De amikor én hátranyúlok, etátom a számat, mindig vessé bele egy kenyeret meg egy szalonnát. De ne szólj semmit!

Úgy is vót. Fölút Kása Peti a sas hátára. Hóna alatt a kenyér mög a szalonna, avva szátak főfele. Mikor möntek, eccé hátrafordút gyorsan a sas, de kögyetlen nagy a szája. Ez nem ijedt mög, csak beledobott egy kenyeret mög egy ódal szalonnát. Avva szátak tovább főfele. Emöntek valameddig, eccé a sas megin hátrafordul a szájja. Ez megin bedobta a kenyeret mög a szalonnát. Avva mönnek tovább. Eccő a sas megin hátrafordút, ez megin csak beledobta. Alig möntek, kiértek a lukbú. No akkó mögköszönte Kása Peti a sasnak, amijé kiszabadította.

De most merre mönjön? Mikó szétnéz, a nagy szakállú kis embör mög van kötözve. Otthagyták a lukná. A Vasgyúró mög a Nyírfanyűvő a királykisasszonyokka emöntek. Ő meg utánuk. Lássa, arra messze verekszenek, az aranyon osztozkodtak. Nem tudták elosztani. Ő bizony mögszabadította a nagy szakállú kis embört. És odamönt akkor aztán mind a két embör, a Vasgyúrót is, a Nyírfanyűvőt is úgy a fődhő vágta Kása Peti, hogy mind a kettő derékig belemönt a fődbe. Ők pedig emöntek, a királykisasszonyokat evitték haza. Nagyon mögörűt a király, s azt mondta Kása Petinek: amelyikük vót a hatalmasabb, annak adja királyságát mög az idősebb lányát. Akkó azt mondta Kása Peti, egyformán harcótak mind a ketten. Elosztották a királyságot egyformán. Az egyiké az idősebb, a másiké a fiatalabb lány lett. Aztán éltek boldogan. Még máma is élnek, ha mög nem haltak.

Eddig vót, keddig vót, az én mesém csak eddig vót!

2.

BORSSZEM JANKÓ

Vót a világon a hetedhét országon is túl egy asszony mög egy embör. Ennek vót három fia és egy lánya. Gazdák vótak. Rögge a legöregebb fia mönt szántani. Nem

vót kenyerük, a kemencébe vót a kenyér. Azt mondta az anyja, hogy majd ha kisül a kenyér, a lány majd eviszi a fődre a kenyeret. De nem tudta a lány, hogy hun van a fődjük. Azt mondta a bátyja, hogy majd ű hasít egy borozdát. A falu széliné ekezdi. Beleveti az ekét a fődbe, odáig mindig csinálni a borozdát. Közbe a sárkány is hasított egyet.

A lány, mikó vitte a kenyeret, kiér a faluszélre, lát két borozdtát. Nem tudja, hogy melyikre menjen. Hát ő ement a bal ódalon, ahol a sárkány hasított borozdát. Mén, mén, möndögél, de sehun se találjja a fődjüket, a bátyját. Beért egy erdőbe, de má nagyon ráestelödött. Sütét vót, lát egy helyt egy kis világosságot, odamén megnézni, hogy mögaludjon. Benéz az ablakon, hát egy hétfejű sárkány fonyogat az asztalon.

— Jó estét, jó estét! Kaphatok én itten helyet, hogy mögaludjak?

— Hogyne. Jó leszö te nekem feleségnek.

A kislány mögijedt, de ottmaradt.

A bátyja, amikó hazaért, ekezd kiabálni, hogy hogy nem kűttek neki önni. Egész nap szántott.

— Hát ekűdtük a lányt. Hát hun van a lány?

Telt-múlt az idő. Azt mondja a legöregebb bátyja, majd ű emén mögkeresni a húgát. Mönt, möndögét az is. Beért abba az erdőbe. Ráestelödött nagyon. Látott egy kis világosságot. Odatartott, benéz az ablakon, hát az ő húga ott fonyogat az asztalná.

— Jó estét, húgom!

— Adjon isten, bátyám! Jaj, bátyám, mé gyütt? Az én uram a hétfejű sárkány.

— Hát mindegy. Együttelek főkeresni.

Beszégettek pár szót, amikó nagyot zuhant valami. A sárkány hazahajította a buzogányát.

— Jaj, mi vót az, húgom?

— Az uram hazahajította a buzogányát.

— Jaj, hova bújjak?

Bebújt a kuckóba. Hazamén a sárkány.

— Asszony, idegön szagot érzök a házná.

— Nincs itt senki.

— Asszony, még egysző mondom: idegön szagot érzök a házná.

— Együtt a legöregebb bátyám főkeresni.

— Hun vagy, sógorkám? Gyere elő!

Hát kibújt a kuckóbú. Kezelt a sárkánnyal. A sárkány úgy összeszorította a kezét, hogy a csontok mind összevissza fakadoztak a kezibe. Azt mondja:

— Kűkenyeret, fakést, ólomszilvát, majd mögvacsorázunk.

Bevitte a kűkenyeret, fakést, ólomszilvát. A sárkány úgy ötte, hogy habozott a szája. De a sógorka nem bírt ám önni. Hanem a kislány adott neki abbú a kenyirbű egy kis darabkát, amit vitt, azt övött. Mikó öttek, azt mondja a sárkány:

— Sógorkám, gyerünk a pincébe, majd iszunk bort.

Lemöntek a pincébe. A sárkány mögfogta azt a három-négy akós hordót, úgy ivott. De emez még mög se bírta mozdítani. A hancsúba eresztött egy kicsikét, oszt úgy ivott. Főgyüttek a pincébű.

— Sógorkám, gyerünk most mán egy birokra.

A sárkány mögvágta úgy, hogy a nyaka maradt ki a fődbű a legínynek. No mingyá kirázta a füstös alá a csontot, a bőrit mög kiakasztotta a füstösre.

Telik-múlik az idő, nincs odahaza se a lány, se a legöregebb fiú. Azt mondja a középső fiú:

— Édesanyám, süssön pogácsát, varrjon tarisznyát. Én emék, főkeresem a bátyámat meg a húgomat.

— Ne mönj, fiam, mert te is úgy jársz.

— Nem járok én!

S az anyja varrt neki tarisznyát, sütött neki pogácsát. Emönt. Hát az is osztán irányt vött, mönt, mönt. Nagyon ráestelödött, bekeverödött abba az erdőbe. Sötét vót. Ő is látott egy kis világosságot. Odamönt. Benéz az ablakon, hát a húga ott fonyogat.

— Jó estét, húgom!

— Aggyon isten, bályám! Mé gyütté? Úgy jársz, mint amaz a bányám. Azt is kivégezte. Az én uram sárkány, oszt kivégezte.

— Hát most már mindegy, együttem főkeresni.

Alig beszégetnek egy pár szót, hazaszát megin egy buzogány.

— Jaj, mi vót az, ami zuhant?

— Hazahajította a buzogányt a sárkány.

— Jaj, hova bújjak?

— Bújj az ágy alá.

Ebújt az ágy alá. No osztán mingyá otthun vót a sárkány.

— Jó estét, asszony!
— Aggyon isten!
— Asszony, idegön szagot érzök a házná!
— Nincs senki.
— Asszony, idegön szagott érzök a házná!
— Nincs senki.
— Még egyső mondom, asszony, idegön szagot érzök a házná!
— Hát együtt a középső bátyám főkeresni.
— Hun vagy, sógorkám?
Kibújt az ágy alú. Avval is kezet fogott. Oszt a kezibe a csont mind összevissza töredözött.
— Asszony, kűkenyeret, fakést, ólomszilvát, mert vacsorázunk!
Vitt be az asszony kőkenyeret, fakést, ólomszilvát. Ekeztek önni. A sárkány úgy övött, hogy csak úgy habzott a szája. De hát ez nem bírt önni. Még akkó is vót abbú a kenyérkébű, amit vitt a lány, abbú adott neki egy darabkát, oszt övött. Mikor övött, öttek, azt mondja a sárkány:
— Sógorkám, gyerünk a pincébe, majd iszunk bort!
Lemöntek a pincébe. Megin mögfogta a sárkány azt a három-négy akós hordót, oszt úgy ivott. De ez nem bírta. Eresztött a kandliba, oszt úgy ivott. Mikó ittak, főmentek a pincébű. Azt mondja:
— Gyere, sógorkám, majd birkózunk egyet!
Összefogószkodtak. Mögvágta ezt is úgy a sárkány, hogy csak a feje maradt ki a fődbű. Levágta mingyá a kardda, kihúzta a fődbű, kirázta a csontokat oda a föstös alá, a füstösre mög fölakasztotta a bőrit.
Telt-múlt az idő. Nincsen két fiú meg a lány odahaza. Azt mondja a legfiatalabb fiú:
— Édösanyám, varrjon tarisznyát, süssön pogácsát, én főkeresem a testvérjeimet!
— Ne, menj, fian! — rítt az anyja. — Ne menj, mert úgy jársz, mint azok!
— Nem, én nem járok úgy, hanem mék!
Az anyja sütött neki pogácsát, varrt neki tarisznyát. No aztán elindút. Mikó mén hetedhét ország ellen, beért egy erdőbe, de nagyon este lött rá. Akkó is csillogott egy kis világítás, hát odatartott. Mikó odaért, benéz az ablakon, hát a húga ottan fonyogat.
— Jó estét, testvér!

— Aggyon isten! Jaj, bányám, mé gyütté, mán két bátyámat kivégezte az uram, mer az én uram sárkány, kivégezte a két bályámat. Te is úgy jársz.

— Hát, amit az isten ád!

— Hanem tudod mit? Adok egy piros kendőt, oszt avva törűközzé mög. A sárkánynak mög adok egy fehér kendőt. Mikó te mögtörűköző abba a kendőbe, hétszázszó erősebb leszö.

Úgy is vót. A sárkány hazavágta a buzogányt.

— Mi vót az?

— Az uram hajította haza a buzogányt.

Kimönt. Megtörűközött még egyszö, mögfogta, visszahajította a buzogányt. Hű, a sárkány mögfogta nagy mérgesen, mögfogta, megin hazahajította. Mögtörűközött a kendőbe harmadszor is. Möghajította úgy, hogy még egyszö olyan messzire ehajította. A sárkány ement a buzogányé, úgy hozta haza a hátán. Hazaért, oszt ledobta a buzogányt. Ez mög ebújt mögin a kuckóba. Bemén nagy mérgesen a sárkány.

— Asszony, idegen szagot érzök a házná!

— Nincs sönki!

— Asszony, idegön szagot érzök a házná!

— Még egyszö mondom, asszony, idegön szagot érzök a házná!

— Együtt a legfiatalabb bátyám főkeresni.

— Hun vagy, sógorkám?

Oszt előbújt a kuckóbú. Lekezetek. A sárkánynak úgy mögszorította a kezit, hogy összevissza repedeztek a csontjai. Azt mondja:

— Asszony, kűkenyeret, fakést, ólomszilvát, majd mögvacsorázunk!

Bevitte az asszony a kűkenyeret, fakést, ólomszilvát, oszt ekeztek önni. De a sógorka még jobban ötte, mint a sárkány. No oszt akkó a sárkány kért kendőt. Adott a lány neki egy kendőt, egy fehér kendőt. Öttek. Azt mondja a sárkány:

— No, sógorkám, gyerünk a pincébe, majd iszunk bort!

Mögfogta ám a sógorka a nagyhordót, oszt úgy ivott, nem kancsúbú, mög a sárkány is. Ittak. Mikó ittak:

— Sógorkám, birkózunk egyet?

— Nem bánom — azt mondja.

Hát aztán főmentek az udvarra, oszt mögtürűközött a sárkány a fehér kendőve. A sárkány hétszázszó gyöngébb lött. Ez mögtörűközött, még hétszázszó erősebb lött. Összekapaszkodtak. Mögvágta, a sárkány lemönt kötözködésig a fődbe. Kiugrott a sárkány, mögtörűközött a sárkány is, mög emez is, a sógorka is, ű a piros kendőve, még erősebb lött. Levágta úgy, hogy a fődbű má csak a feje vót ki a sárkánynak. Mingyá egy kardda ledarabóta a fejit, kivégezte a sárkányt. Hát mostan azt mondja:

— Hála istennek, kivégeztük a sárkányt, de most aztán mit csináljunk a két bátyánkka?

Azt mondja a lány:

— Van itt olyan kenőcs, hogy a csontjaikat bekenjük, oszt belerakjuk a bűrükbe. Van itt egy arany vessző, avval rávágunk, osz fölélednek.

Úgy is vót. A lány levötte azt a kenőcsöt a gerendárú, oszt avva bekenyegették a csontjaikat. Mikó bekenyték az egyiket, azt mondja a lány:

— Kelj fő, bátyánk! — Rávágott azza az arany vesszőve. Főket.

— Jaj — azt mondja —, mé kőtötté fő, olyan jót aludtam.

— Ha én nem gyüvök, akkó örökre elalszó.

A másikka is úgy csináták. Bekenyegették a csontokat, oszt rávágott az arany vesszőve:

— Kelj fő, bátyám!

Az is főket. Törűgette a szemit.

Azt mondja:

— Mé kőtöttetek fő, olyan jót aludtam!

— Ha én nem gyüvök, örökre alszatok.

Összeszedtek, amit csak tudtak, mindönfélit, oszt möntek haza mind a négyen. Mikó hazaértek, möglött a nagy öröm az édösapjuknak, édösanyjuknak.

A három fiú mingyá mögnősűt, a lány férjhöz mönt. Nagyon nagy lakodalmat csaptak. Szürke ló szügyive tóta a levest, boldog vót, aki egy kanyállal kaphatott belűle.

Eddig vót.

3.

KÍGYÓFÚJTA KIRÁLYFI

Vót egy embör mög egy asszony. Hát kikövetöm magát. Ennek családja nem vót. Az embör emönt szántani. Leterítette a pokrócát. Dél vót. Elővette a tarisznyát. Ekezdött önni. Odaállított egy kis kígyó űhozzá. Nézi az ember, s megkérdezi tűle:

— Hunnan gyütté ide, fiam?

Így, fiamnak mindta, és néz rá.

— Ha akarsz, vágok kenyeret mög szalonnát.

Az nem tudott visszabeszéni. Eccő az embörnek ez lött a kívánsága:

— Ej, de jó lönne, ha ilyen fiúnk lönne!

Hazagyütt, kifogta a lovát.

— Hazajötté, hékám? — kérdezi a felesége.

— Hazaérkeztem. Tudod, hékám, mi történt?

— Mi?

— Ebédőtem — azt mondja —, leterítettem a pokrócot, öttem magamnak. Egysző odagyün egy kis kígyó hozzám. Hát én megmondtam neki: Bár ilyen kisfiúnk lönne!

— Ó, hékám, kígyó lögyön a fiúnk?

Ez nagy probléma. Majd, kikövetöm magát, annak idején viselős lött az asszony. Mer mögkívánta az embör a kívánságát: bár ilyen fiúnk lönne, mint az a kígyó. Azelőtt nem vót viselős. Kikövetöm magát.

Eccő odaér az idő, mint szült, mit nem, amit követelt, egy kis kígyót szült az asszony. Azt mondja:

— Hé, möglött a kívánságunk.

— Mög, mög.

Nc tamo-vamo, mögvan a kívánságuk. Kígyó születött nekik.

— Jó van, hékám — azt mondja —, hála istennek, annak dacára, hogy kígyó születött, ne legyünk ilyen puszták, bár lösz valakink.

— Igen. Jó van. Mit csinálunk most a fiúnkkal?

Azt mondja:

— Tödd be a kuckóba!

[Tudja, mi az? Olyan, mint a moly.]

— Tödd be a kuckóba a gyerököt, majd ott fűtök, és nevelődik a gyerök.

Nevelődik. Hát eccő tamo, vamo, ekezd nyőni ám naprú napra a fiuk. De ilyen vastag [mutatja], mint a kűgerendák a házba. Mögvastagodott.

Mútak a napok, hetek, évek. Eccő ekezdött fütyűni magának. Fütyürész a kuckóba.

Azt mondja a sz asszony:

— Hékám! Meg kék a fiunkat nősíteni. Nősítsük mög a fiunkat.

— Én nem bánom, nősítsük meg.

— Látod, hogy mán legény a fiú.

Irtós lött belüle, nagy test a fiukbú. Azt mondja:

— Hova tudunk mönni? Ki veszi el a fiúnkat mint kígyót?

Ez nagy probléma.

Vót egy szögény embör, vót neki két lánya. Nagyon szögények, hajmereszt szögények vótak. No osztán:

— Gyerönk, próbájjuk mög mögkérni űket!

Hát jó van. Azt mondja:

— Durmi sógor, mögnősítenénk a fiunkat. Ideadnád a lányodat?

— Hun van nektök legényfiatok? Nektök nem vót családotok!

— Van minekünk olyan legényfiunk, mint a világ. Hét országra szóló a neve.

Nem mondták, hogy mi van nekik.

— Hát jó van, odadjuk a lányunkat. Meliket akarik?

— Az öregebbet.

Hozzámönt a lány a Kényófújta Szép Jánoshó.

[Hun is hagytam e? Hogy hozzámönt a nő.] Hozzámönt a nő.

— Nem lösz valami baja? — kérdezték, mikó möglátták a kígyót.

— Nem lösz, Durmi sógor, nem lösz sömmi baj. A mi legénfiunk mög akar nősűni, a Kényófújta Szép János. Szép neve is van.

Hát osztán hozzámönt a lány. No jó van, itt van az idő most mán [hát kikövetöm magát meg a társaságot] — le kő fekünni. Közbe [ezt úgy hozzáfűzöm]:

— Fordujj erre, csókojj mög!

Mer e vót fordúva tülle a lány, nem smakkót, nem tetszött neki a vőlegény.

— Fordujj erre, csókojj mög!

Akkó azt mondja a menyasszony:

— Eredj innen, te csúnya undok állat!

Hű, ennek se köllött egyéb, rátekerődzött, samo daj, összeszorította. Möghalt mindjárt, momentál. Az apjának mög az anyjának nem mutatta be, hogy tud beszéni, a menyasszonynak meg azt mondta:

— Fordujj erre, csókojj mög, szívem szép szerelmem!

— Eredj innet, te csúnya undok állat, nem!

Akkó efődete.

Főketek, emez bement a kuckóba, fütyürész magának. Nos, mikó visszamönt a helyire, fütyül a csávó magának. Főkel az anyja mög az apja.

— János, mit csinátá?

— Sömmit.

Akkó mán beszét.

— Hát most mit csinájjunk: möghalt a nő, köll az apjának jelönteni, mögfújtottad a lányát.

— Mé nem tötte mög a kedvemet?

— Jó van, fiam, van még egy lánya, emegyünk, mögkérjük azt.

Jelöntik, hogy emez möghalt. Az is olyan dilis vót, az az öreg, odadta a másik lányát is, emezt mög etemették. Akkó emöntek, mögkérték a fiatalabbikat, de az két közbe vót ám, fét, hogy majd űvele is úgy csinál, mögijedt szögénykém, hogy űtet is majd efődeli. No aztán emöntek, emöntek. Jó van, Durmi sógor, tamo-vamo. Evitték azt a lányt is úgy, mint amazt. Kérem, odadták, budalák [bolondok] vótak akkó még a népek, nem úgy, mint mostan. Odaért az idő, úgy, mint amavva. E vótak fordúva egymástú. Azt mondja a kígyó:

— Fordujj erre, csókojj mög, szívem szép szerelmem!

Eccő a nő mögfordút, mögcsókóta a vőlegényt, ez nagy probléma. Hát jó van, mikó mögcsókóta, sömmi baj, barátom. Semmi baj.

Eccő az asszony elaludt. Kényófújta Szép János lassan főket az ágybú, s levetette magárú a kényóbőrt. Egy világi hátországi gyerek vót. Szép lassan levetkődzött magának, amaz meg alszik. Ahogy levetkődzött, nem vót többé kígyó. Levetötte a ruháját, összehajtotta, a párna alá tötte, hogy ha slučajno [véletlenül] főkel az asszony, ne tanájja mög.

Hát aztán ahogy kotonyász, eccő az asszony kandicsol, hogy mit csinál a Kígyófújta Szép János. Látta, hogy levetkődzött, tött a feje alá valamit. Emez is törődött vót mán, hát ű is elaludt.

Eccő a nő kihúzta, ellopta a ruháját. Oszt akkó az asszony főket, emez mög alszik. Kemencéjük vót. [Tudja, hogy mondtam: a kuckóba nevelkődött.] Hát a kis nő emönt ki. Begyújtotta a kemencét, behajította a ruhát, hogy abba a ruhába maradjon, amibe van, nehogy mögin kényó lögyön.

Fölérzik Kígyófújta Szép János.

— Vera, hun van a ruhám?

— Milyen ruhád? Én nem tudom. Én nem láttam. Hogy vóna neköd ruhád?

— Hát mi vót énrajtam? Hát te nem tudod, mi vót énrajtam?

— Mit tudom én!

Nem akart róla tunni.

— Nézd, Vera — azt mondja —, én ebbe az országba, amibe vagyunk mostan, nem járok meztelen.

Mer akkó ő meztelen vót, mivel nem vehette fel az ű gúnpáját. Adja neki elő a Vera, de a Vera mögégette azt a kemencébe.

Hát [kikövetöm magát] úgy maradt tűle a nő, Kényófújta Szép Jánostú. Fölőtözött, vött magára fehér ingöt, úgy, mint egy másik običan [egyszerű] legény. Kiőtözött magának. A kígyóbőr odavan.

— Énneköm e kő mönni ebbű az országbú tűled, e kő vánunk.

— Hát mijé?

— Azé, mer elégetted a bőrt, ebbe az országba én nem bírok meztelen járni. Engöm kicsúfol a világ.

Felőtözött. Hát az asszony úgy van [kiövvetöm magát mög a társaságot].

— No, énneköm e köll kőtözni, ne haragudj — azt mondja.

— Jaj, ha itthagytá, Kényófújta Szép János, evágom az ujjamat, vele türülöm a vérömet az ingödbe, evve átkozlak mög, ezt ne tudja kimosni senki se, csak én. Ezt az átkot töszöm rád.

— Hát jó van. Ha te evve mögátkoztá öngömet, te akkó szüljé mög, mikó én a kezemet a hasadra töszöm.

Ne átok. Most ha ekőtözik, mikó teszi rá a hasára a kezit, hogy mögszülje a gyerököt? Ez is nagy probléma.

El is mönt az én Kényófújta Szép Jánosom. Otthagyta Verát, ekőtözött. Most mit csináljon az asszony? De ríl, istenöm, zokog, ríl. Már ott vóna az idő, hogy mögszülne. Ez is nagy probléma. Éjje-nappa mönt. Egysző a sötétbe, másszó nekivág az erdőnek, lát egy fényösségöt. Nekitartott a Verica. Közelödik, közelödik, odaér. Egy olyan kis gunyhócska, egy olyan kis ablak rajta. Megkopogtati. Hát egy vasorrú bába benn van. Fenyi a fogát, fenyi a vasorrú bába. Hát azt mondja az asszony:

— Bemegyek, amit az isten ád. Jó estét, kedves jó szülém!

— Szerencséd, hogy annak becsűté, mer másképp vége az életödnek. Látod, fenyem a fogamat rád már.

Jaj, mögijedt szögény kis nő.

— Mi járatba vagy, fiam? Éhös vagy, ugye?

— Bizony éhös vagyok, mán öt éve, hogy járok.

Odatötte neki a nádkíst mög a kűkenyeret az asztalra. Adott neki önni. Szelne belüle szögény, ha löhetne, de nem löhet. Nem szól semmit, mintha önne, úgy tesz. Nem akari mögsérteni, nehogy végezzön vele a vasorrú bába.

— Megmondhatod, fiam, mi járatba vagy?

— Nem hallotta Kényófújta Szép János hírit? Ő az én uram.

— Hát én, fiam, nem hallottam. De majd a fiam, ha hazagyün, majd az.

Hát ki a fia az öregasszonynak? Hát a forgószél. Gyün haza nagy méregge, főfordíti még a kis putriját is.

— Szünjé, fiam, mérgedbe!

— Idegön szagot érzök.

— Szünjé mérgedbe, itt van egy idegen asszony.

Mingyá lelassút a szél. Az öregasszony kérdezi a fiát, a szelet:

— Ugye, fiam, nem hallottad a Kényófújta Szép János hírét? Ez az asszony követeli, az vót az ura.

— Olyan fülhöggye.

Pedig tudja. Amaz mindjá ríl szökénykém, megörűt.

— Hát mondd mög, fiam! A biztosat mondd mög.

— Ott van a tengerbe egy sziget, ott van egy palota, ott a király.

Azt mondja a veštica, a vasorrú bába:

— Vinnéd el ezt a nőt, látod, hogy van!

— Mint a füst, eviszem én őtet. Finoman, nem csinálok kárt, magamba se, de űbenne se, úgy eviszem.

Adott az asszonynak egy aranykorsót.

— Majd ha a fiam elvisz oda a tetthelre, oldd le magadrú a pakrócot, terídd le, oszt árudd abba az udvarba, ahova evisz a fiam. Majd ott a királynak a fiai szaladgának, oszt akkó mögkérdezik, hogy adod az aranykorsót.

Viszi a forgószél, leeresztötte az udvarba, semmi baja nem lett a nőnek. Ott éppen mosnak azok az elsőrendű, híres mosónők. Ahogy mosnak, dörgölik, de azt a flekket nem bírik kimosni. Odamén az a szögény asszony. Azt mondja:

— Adja mán ide neköm azt az ingöt, majd én megpróbálom, ki bírom-e mosni.

— Mönnyön a fenébe!

A mosónők kényösek ugye, híres, királyi mosónők.

— Nem ölég a maga baja?

Addig erre, addig arra, tamo-vamo, odadták neki. Azt mondja egy másik asszony:

— Ugyan adja oda, próbájjuk ki, hogy mit csinál evve a flekke?

Egysző-kétsző mögdörgőte, hát kigyütt a flekk az ingbű. Az ű átka vót az [megért ugye, magátkozta az urát]. Jaj, hogy sipánkodnak, hogy tünődödnek, hogy milyen keze löhetett ennek az asszonynak:

— Milyen keze löhetett ennek az asszonynak, hogy mi híres mosónők vagyunk, oszt nem bírtuk kimosni a flekköt, ű mög kimosta, ez a viselős asszony? Nicsak, nicsak — tünődödnek.

Mögfogta magát, kis aranykorsó vót a kötője alatt, amit kapott a vasorrú bábátú, nem mutati senkinek se. Emönt a királynak a gangjára, a hodnikra. Leveszi a kis kötőjét, s rátötte az aranykorsót. A királynak vót egy kisgyeröke. Szaladgál:

— Nénikém, hagy az az aranykorsó?

— Hát hívd ki, fiam, a mamádat.

Gyün a nagysága, őfölsége, a királynő.

— Nénike, mennyijé adja azt az aranykorsót?

— Magának nincs annyi péze. Én nem adom pézé.

— Hát mijé akarja eladni?

— Egysző hálhatnék az uráva.

Szeget ütött a fejébe a királynőnek.

— Nem elég a maga baja — azt mondja —, oszt még embörre akar alunni?

— Igen. Én pézé nem adom. Csak ha alhatok az uráva.

Tamo-vamo, mögegyeztek.

— No jó van, ha nem kő magának péz, alhat az uramma.

Ennek se köllött egyéb. Ez köll űneki, nem a pénz mög az aranya.

Hát osztán odaért az idő.

Mikó mögvacsoráztak, mög köllött vóna inni a királynak az álomport, mer anékű a királyok nem fekszenek le, nem bírnak alunni. Az álomport nem itta mög, mert várt ma este ű is. Rafinát vót a Kényófújta Szép János is ám! No, ögyem mög a lelkődet.

Itt az idő, lefekszenek. Odatötték neki az álomport, hát ott vót a köpőcsésze, ő abba beledűtötte, nem itta mög a gyerök. Lefeküdtek, fökszenek. Mintha tönné magát a király, kimönt űmellé. Mintha nem vóna senki se mellette. Most vári, hogy ugyan szól-e valaki. Töszi magát, mintha alunna. Alszik, hortyog. No osztán eccő megszólal az asszony:

— Kényófújta Szép János, tödd kezedet a hasamra, hadd szüljem mög a gyermököd et!

Nem akarja hallani. Akkó ekezdött zokogni, hogy nem

— Kényófújta Szép János, tödd kezedet a hasamra, hadd szüljem mög a gyermököd et!

Nem akarja hallani. Akkó eközdött zokogni, hogy nem sikerül neki. Harmadszorra mikor így szólt: „Kényófújta Szép János, tödd kezedet a hasamra, hadd szüljem mög a gyermököd et!" — rátötte a kezit a hasára, möglött a kis csávó. Kis aranyhajú gyerök lött. Hétéves vót. Hét évig járt utána, annyit szenvedött a szegény asszony.

Reggel kilükték az asszonyt a királtú, Kényófújta Szép Jánostú. De az aranykorsó sikerűt.

Most mit csináljanak: amattú az asszontú is van egy kisfiú, hétéves, mög emez is hétéves. Hét éve, hogy együtt, hétéves lött a gyerök. No most mit csináljanak: két felesége van két gyerökkel. Most mit csináljon a Szép János: melikhő álljon, melik legyen a felesége, melik lögyön a gyeröke?

Összehítak bárót, hercögöket, válogatott cigánygyerököket. Csinának egy tárgyalást, hogy most melikné ma-

radjon. Báró, Laudó, Lida — ilyenöket, válogatott cigánygyerököket.

Hát jó van.

— Grácia, grácia, második, második, egyik is, másik is, maradjon a második!

Ama is:

— A másodikná!

Akkó vót egy vén cigány, azt mondta:

— Ha evesztik a sifónak a kúcsát, az elsőt, vág-e úgy a második kúcs, mint az első? A második nem vág úgy, mint az első.

Akkó oszt a Báró, Lida, Laudó:

— Grácia, grácia, a cigánynak van igaza.

Még máma is élnek, ha mög nem haltak.

4.

A KISMACSKA TANÁCSA

Hol volt, hol nem volt, volt a világon egy ember. Szögény embör vót. Vót neki három lánya. Abbú éldegéltek, hogy az embör kijárt az erdőbe fát vágni. Eccő főzött az asszony krumplilevest, mög sütött kalácsot. Azt mondja a legidősebb lánynak:

— Eredj ki, lányom, az erdőbe, vigyé édesapádnak önni! Egész nap vágja a fát, hát jóesik neki egy kis meleg kalács.

No elindút a lány a csomaggal. Mikó mén, eltévesztette az utat, mert hát eszödrözött, mög fődieprözött, mög oszt amit tanát az erdőbe. Ráestelödött, besötétedött. Vót ott egy kis házikó, ő abba bemönt. De mán a lány is nagyon megéhezött. Mit csinájjon? Nekifogott önni, amit vitt az apjának. Közbe megjelönt ott egy kismacska. Azt mondja a lánynak:

— Nyáu, nyáu, adjál nekem kalácsot, én is adok tanácsot!

Azt mondja a lány:

— Sicc innen, te csúnya macska, nem töneköd hoztam, hanem édösapámnak!

Belerúgott a macskába. Alig múlt el egy kis idő, megin mondja a macska:

— Nyáu, nyáu, adjál nekem kalácsot, én is adok tanácsot!

Akkó megin csak:

— Sicc innen, te csúnya macska! Nem teneked hoztam, hanem édösapámnak!

Addig magyarázgat, eccő valaki egy nagyot vág az ajtóra.

— Tenyeres, talpas, lompos farkam, szépleány mátkám, nyisd ki az ajtót!

Mögijedt nagyon a lány. Azt mondja:

— Jaj, cicuskám, micuskám, mit csináljak, mondjad mán!

Azt mondja a macska:

— Te se adtál kalácsot, én se adok tanácsot.

Megin rávág valaki az ajtóra.

— Tenyeres, talpas, lompos farkam, szépleány mátkám, nyisd ki az ajtót!

— Jaj, cicuskám, micuskám! Mit csináljak, mondjad hát?

Azt mondja a macska megin:

— Te se adtál kalácsot, én se adok tanácsot!

Megin nagyot vágott valaki az ajtóra.

— Tenyeres, talpas, lompos farkam, szépleány mátkám, nyisd ki az ajtót!

A lány nagyon mögijedt, beugrott a kuckóba, mikó bemén egy nagy szörnyeteg csúnya medve. Bement a kuckóba, a lányt mind szétszedte, szétszaggatta.

Lesi-vári otthon az annya, majd hazagyün a lány. De bizony nem gyütt a lány. Azt mondja másnap:

— Eredj ki, lányom, te vigyél édösapának önni. A nővéröd biztos etévedt az erdőbe, biztos szétszödték a farkasok. De nagyon vigyázz, hogy e ne tévedj, ögyönös úton menj!

Hát bizony az is úgy járt, addig fődieprözött, addig szödrözött, hogy etévedt. Ő is szintén arra a házra ráakadt. Mikó bemönt, hát ű is nagyon éhös vót, mint a nénje. Ő is hozzáfogott önni. Bizony űnála is mögjelönt a macska.

— Nyáu, nyáu, adjál neköm kalácsot, én is adok tanácsot!

Azt mondja:

— Sicc innen, te csúnya macska, nem teneköd hoztam, hanem édösapámnak.

Belerúgott a macskába. Avva megin csak mögszólal a macska:

— Nyáu, nyáu, adjál neköm kalácsot, én is adok tanácsot!

Azt mondja:

— Mondtam, sicc innen, te csúnya macska, nem teneköd hoztam, hanem édösapámnak.

No majd eccő valaki nagyot vág az ajtóra.

— Tenyeres, talpas, lompos farkam, szépleány mátkám, nyisd ki az ajtót!

A lány mögijedt:

— Jaj, cicuskám, micuskám, mit csináljak, mondjad hát!

Azt mondja a macska:

— Te se adtál kalácsot, én se adok tanácsot.

Eccő megin mög lött vágva az ajtó:

— Tenyeres, talpas, lompos farkam, szépleány mátkám, nyisd ki az ajtót!

Bizony a lány kéri a tanácsot:

— Jaj, cicuskám, micuskám, mit csináljak, mondjad hát!

Azt mondja:

— Te se adtál kalácsot, én se adok tanácsot!

Eccő csak megin valaki nagyot vágott az ajtón, akkorára mán be is mönt egy nagy szörnyeteg medve. A lány gyorsan bebújt a kuckóba, a medve utána, s azt is szétszödte.

Vári otthon az anyja, vári otthun, de bizony az se együtt. De még van otthon egy kis kalácsmaradék meg egy kis leves. Azt mondja a legfiatalabb lánynak a harmadik napon:

— Eredj ki, lányom, te az erdőbe, keresd meg a nénjeid, biztos etévedtek. Édesapád mán biztos nagyon éhes. Vigyé neki önni!

Hát vitte a lány. Az is éppúgy járt, mint a többi. Ebócorgott, etévedt az erdőbe, az is rátalált a kis házra. Hozzáfogott a lány önni, mer nagyon éhös vót. No majd odamegy a macska.

— Nyáu, nyáu, adjál nekem kalácsot, én is adok tanácsot!

— No, cicuskám, te is nagyon éhös vagy mán, te is

úgy, mint édesapám. Neköd is jó, ha kapsz egy kis valamit.

Adott a lány a macskának önni. No majd eccő csak megin a macska mögszólal:

— Nyáu, nyáu, adjál neköm kalácsot, én is adok tanácsot.

Megin csak fogta a lány a kalácsot, adott neki. Mögsimogatta a macskát.

— Jólakásig nem adok, cicuskám, édösapámnak is köll, de hát azért teneköd is jóesik egy kis kalács.

— Tenyeres, talpas, lompos farkam, szépleány mátkám, nyisd ki az ajtót!

Mögijedt nagyon a lány. Azt mondja:

— Jaj, cicuskám, micuskám, mit csináljak, mondjad mán!

Azt mondja a macska:

— Te is adtál kalácsot, én is adok tanácsot. Nyisd ki az ajtót!

Odament a lány, kinyitotta az ajtót. Hát mikó möglátta: egy nagy fene szörnyeteg medve. Mikó bemönt a medve, a lány csak úgy röszket. Azt mondja eccő a medve.

— Tenyeres, talpas, lompos farkam, szépleány mátkám, vesd mög az ágyat!

Hát mögijedt a lány.

— Jaj, cicuskám, micuskám, mit csináljak, mondjad hát!

Azt mondja a macska:

— Te is adtál kalácsot, én is adok tanácsot. Vesd mög az ágyat!

Vót ágy, a lány mögvetötte. A medve lefeküdt. Eccő azt mondja megin a medve:

— Tenyeres, talpas, lompos farkam, szépleány mátkám, feküdj ide mellém!

Nagyon mögijed a lány:

— Jaj, cicuskám, micuskám, mit csináljak, mondjad hát?

Azt mondja:

— Te is adtál kalácsot, én is adok tanácsot. Feküdj oda mellé!

Csak úgy röszketött a lány, mikó mönt oda az ágyhó. De odafeküdt a medve mellé. Mikó odafeküdt, uramfia, mi történt: mögrázkódott a medve, egy nagyon szép királylegény lett belűle.

Hát akkó ű nagyon megörűt, hogy űtet mögvátották, mer ő úgy vót evarázsóva medvéve. Akkó mondta, amijé ő mögvátotta, hogy ű szödte szét a testvérjeit. Vót ott egy varázsvessző, avva bemönt a kuckóba, a csontjaikat összeragasztotta. A legkisebb lányt pedig evette feleségű. Még most is élnek, ha mög nem haltak.

5.

HAMUPIPŐKE

Hol vót, hol nem vót, vót eccő egy király, annak a királynak vót egy lánya mög a felesége. Majd a felesége möghalt. A kislány egyedű maradt. Hát a király sajnáta a kislányát, árva kislány, nincs neki gondviselője. Lögyön. Mögnősűt a király. Evött egy asszonyt. Annak az asszonynak vót két lánya. Persze azok idősebbek vótak, mint a királylány. Mindig haragudtak a királylányra.

A király, ha emönt a vásárba, kérdözte a lányokat, hogy mit hozzon nekik vásárfiát. Egyik ilyet mondot, a másik olyat mondott. Mindig valami nagy drágaságot tanátak ki. A Hamupipőke, a legfiatalabb — mer azt mindig a hamuba tartották, enevezték Hamupipőkének — azt mondta neki, mást ne vegyen az apja, csak mikó gyün haza a vásárbú, emelik ág eléri a kalapját, aztat törje le, oszt hozza haza. Nevetett a másik két lány:

— Mit akarsz vele, te bolond?

— Ne törődjetek vele!

Emönt a király a vásárba. Mög is vötte a lányainak, amit akart, a mustohalányoknak. Persze bántotta a sors, az ű lányának nem köllött sömmi. Mikó mönt hazafele, majd leütötte egy faág a kalapját. Akkó jutott eszibe, hogy az ő lánya mit mondott, hogy azt a faágat, ami leüti a kalapját, azt vigye haza. Avva lemönt a király a biciklirű és mögfogta a faágat, letörte. Hazavitte. A kislány nagy örömme kimönt vele a temetőbe. Elűtette az anyja sírjára. Ű azt mindön nap ápóta, gondozta. Egy nagy magos jegenyefa vót. A faág megfogta, mögnyőtt nagyra. A kislány mindön nap odajárt, ott sírdogát az anyja sírjáná, mer hát az idősebbek nem sokat törődtek

vele, haragudtak rá. Ű ott az anyja körösztjire kipanaszkodta magát. Odahaza kinevették.

Telt-múlt az idő. A Hamupipőke is nagylánysorba jutott. Eccé a szomszéd királyfi házasodni akart. Azt mondta, hogy csinátat egy nagy táncmulatságot, s amelik lány űneki legjobban megtetszik, azt veszi feleségű. No majd a királylányok is készűtek, hogy hát űk is mönnek. Hamupipőke is mondja:

— Én is emék veletek.

Ekeztek rá lármázni:

— Mingyá, te szurtyos, te piszkos. Csak nem nevettessük ki veled magunkat. Maradsz itthon!

Főkészűtek a királylányok, de az anyjuk is mönt velük. Hamupipőke odahaza maradt. Hogy kibiztosíjják, hogy e ne szökjön, összekevertek neki egy tál lencsét egy tál borsóva. És azt mondták, hogy ha azt ki nem válogatja, mire hazaérnek, ott lesz a feje, ahun a sarka.

Emöntek a lányok. Hamupipőke nagyon sírt. Kiment a temetőbe panaszkodni édösanyja sírjáhó. Eccő odamögy egy galamb. Nagyon mögsajnáta Hamupipőkét. Kérdezi:

— Mé sírsz, Hamupipőkém?

— Hogy ne sírnék, hogy ne rínék, mikó nem engedtek el a bálba. Mint hogy elengedtek vóna inkább ahelett összekevertek egy tál babot egy tál lencséve, és azt mondták, ha azt ki nem válogatom, ott lesz a fejem, ahun a sarkam.

— Ne sírj, Hamupipőkém, eredj csak haza. Mire hazaérsz, addigra ott leszünk és egykettő kiválogassuk. Különben mög nesze ez a dióhaj, nézd mög, mi van benne!

Hát mikorára Hamupipőke hazaért, akkorára ott vót egy nagy sereg galamb. Hamupipőke kiszórta nekik a keveréket. Azok egykettő, kip-kop, kip-kop, összeválogatták, egyiket ide, másikat oda. Nem telt bele öt-tíz perc, mán szét is vót válogatva. Hamupipőke bevitte. Közbe kinyitotta a dióhéjat, hát szöme-szája mögát. Egy pár ezüst cipő mög egy ezüst ruha vót benne. Mikó főpróbáta, éppen neki való vót, úgy a cipő, mint a ruha. Egykettő megfésűködött, összekapta magát és mönt a bálba.

No, mikó odamönt, épp az egyik mustohatestvérje táncót a királyfiiva. Mikó möglátta ezt a lánt, szöme-szája mögát. Neki ez nagyon mögtetszett. Azt a mustohalánt otthagyta, aztán mindig evve táncót. Mikó odért a hajnal, ez mögrántotta magát, a királyfi kezei közül kiugrott.

Kimönt, etűnt, eszaladt. Emönt haza. Gyorsan vetkődzött, átőtözött az otthoni ruhájába. Mire ezök möntek haza, akkorára mán Hamupipőke a piszkosba vót a hamuba.

Másnap mesték a lányok, hogy mit láttak, milyen szép vót. Olyan szép vót. Azt mondja a Hamupipőke:

— Én is láttam.

Azt mondják:

— Hunnan?

Azt mondja:

— Kaputetejirű.

Hű, a lányok mögharagudtak. Kimöntek, egykettő szétverték a kaput, hogy többet Hamupipőke fő ne bírjon mászni.

Hát a királyfit csak nem hagyta békin, csinátatott másik táncmulatságot. A lányok megin emöntek, még szöbb ruhákat vöttek magukra. Hamupipőke könyörgott, hogy ő is emén. Mondják neki:

— Mindjárt, te szurtyos, te piszkos, csak nem nevettessük ki veled magunkat.

Nem engedtek neki. Összekevertek neki egy tál búzát egy tál árpáva. Ez most mán apróbb szemű, tovább tart kiválogatni. Hamupipőke megin kimönt a temetőbe a sírhó. A fán megin megjelent a galamb. Kérdi tűle:

— Mé sírsz, Hamupipőke?

Mondja:

— Hogyne sírnék, hogyne rínék, mikó nem engedtek el a bálba. Mint hogy elengedtek vóna, összekevertek egy tál búzát egy tál árpáva, és azt mondták, ha ki nem válogatom, mire hazaérnek, ott lesz a fejem, ahun a sarkam.

Azt mondja a galamb:

— Ne sírj azé, Hamupipőkém, eredj haza. Nesze ez a dióhaj, nézd mög, mi van benne. Mire te hazaérsz, mink is ott leszünk, segítünk majd neköd.

Hamupipőke mire hazaért, hát tényleg ott vótak a galambok. Kiszórta nekik a keveréket, azok, kip-kop, egykettő kiválogatták, és mindegyiket a helyire tették. Hamupipőke bevitte. Mikó kinyiti, hát egy kegyetlen szép gyémánt ruha, gyémánt cipő vót benne. Nagyon megörűt Hamupipőke, megin csak egykettő fölőtözött, neki való vót mind. Emönt a bálba.

Mikó odaér, láti, hogy a királyfi a mustohatestvérive táncót. De bizony mikó űtet möglátta, mindjá otthagyta, azután egész eccaka űvele táncót. Mikó ideért a hajnal,

Hamupipőke szinte megrántotta magát, oszt kiszaladt. Kint a sütétség enyete. Egykettő hazaszaladt. Gyorsan átőtözött. A gunyacát vissza belerakta a dióhajba, és erejtötte a hamuba.

Mikó hazamöntek a lányok, beszélik, hogy milyen szép vót a bál, hogy vót, milyen szép lánnya táncót a király, milyen szép ruhája vót. Azt mondja Hamupipőke:

— Én is láttam.

Azt mondják:

— Hunnan láttad?

Azt mondja:

— A ház tetejirű.

Hű, megharagudtak a lányok. Leverették a háztetőt, hogy a Hamupipőke többet fő ne bírjon mönni.

Telt-múlt az idő. A királyfit csak bántotta a sors. Hát csak nősűni kék. Még egy táncmulatságot rendözött. Hamupipőke, mikor készülődtek a testvérjei, sírt, hogy ő is emén, engedjék e. Azt mondják:

— Mindjá, te szurtyos, te piszkos, csak nem nevettessük ki veled magunkat.

A lányok főkészűtek, emöntek. Mielőtt emöntek, Hamupipőkének összekevertek két edénybe apró szemű valamiket, hogy még tovább tartson neki kibontani.

Emöntek. A lány kimönt a temetőbe, oszt ekezdött sírni az anyja sírjáná. Odamönt megin csak a galamb.

— Mijé sírsz, Hamupipőke?

— Hogyne sírnék, hogyne rínék, nem engedtek el a bálba. Ahelyett, hogy elengedtek vóna, megin összekevertek olyan apró szemű vacakságokat, és nekem azt muszáj kiválogatni.

Azt mondja a galamb:

— Eredj csak haza, majd megyünk mink, segítünk rajtad. Különben nesze ez a dióhaj. Eredj haza, nézd mög, mi van benne!

Mikorra hazamönt Hamupipőke, akkorára otthun vótak a galambok, pucóták a keveréket, azaz kip-kop, kip-kop gyorsan összeválogatták, és mindegyiket a helyire rakták. Hamupipőke mög aztán bevitte. Mikó kinyitotta a dióhajat, szöme-szája mögát: arany ruha és egy pár arany papucs! Nagyon megörűt. Mikó főpróbáta, hát éppen neki való vót. Gyorsan mögmosakodott, főkészűt, megfésűködött, s emönt a bálba.

Igen ám, csakhogy a király most másképp gondoskodott. Mögparancsóta az udvarnokjainak, hogy amikó valaki bemögy a bálba, mindön küszöböt kennyenek le szurokka. Úgy is csináták. Mikó a királylány bemönt a bálba, a királyfi akkó is a mustohatestvérjeive táncót. Mikó möglátta a királyfi Hamupipőkét, mindjá otthagyta azt a lányt. Odamönt Hamupipőkéhő. Egész éccaka vele táncót. Mikó ideért a hajnal, Hamupipőke csak kirántotta a királyfi keze közű magát, kicsaladt. Majd mögy haza. Igen ám, csakhogy a küszöb le vót kenyve szurokka, ráragadt az egyik papucs. Hamupipőke csak egy papuccsa mönt e, mert szerencséjére csak egyik lábáva lépött a küszöbre. Mikó hazament, gyorsan levetkődzött, átőtözött az ő ruhájába, összekócóta magát és visszafeküdt a hamuba.

Mikó hazamönnek a lányok, mesélik, mi vót, hogy vót. Hamupipőke:

— Én is láttam.

— Hát hunnan láttad?

— Palláslukom lestem.

Mögharagudtak a lányok, főmöntek a pallásra, egyugdosták a palláslukakat, hogy Hamupipőke tovább ne bírjon kukucskázni.

Másnap a királyfi fővette a papucsot és a nyakába vötte a várost. Mönt házrú házra. Ahun csak lány vót, mindenütt próbáta, kinek jó a papucs. Mikor odaért ezekhő a királylányokhó, próbálja az egyiknek. Jó lött vóna, csak a nagy lábujját nagyon törte. Azt mondja az asszony, a királyné:

— Vágd le, lányom, a lábod ujját. Ha királyné leszű, ráér meggyógyúni.

Úgy is töttek. Levágták a királylánnak a nagy lábujját, hogy ne törje a papucs. Avva fölűtette a királyfi a ló hátára, vitte. Épp arra vitt az útja a temetőn keresztű. Mikor odaérnek, a galamb ott vót a fán a Hamupipőke édesanyja sírjáná. Mögszólal a galamb:

Hej, királyfi, királyfi,
nézzé csak te hátra,
vér csurog a papucsbú,
ez nem az igazi menyasszony!

Mikó visszanéz a királyfi, lássa, tényleg vér csurog a papucsbú. Visszafordút, visszavitte. Ez nem az. Azt mondja a királyné:

— Van itt másik lány is. Probáljuk azt.

Mikó nézik, jó lött vóna mindönféleképpen, csak emarad a sarka. Hosszabb vót a sarka. Azt mondja az asszony:

— Vágjunk le, lányom, a sarkadbú. Ha királyné lesző, ráér möggyógyúni.

Úgy is csinát. Kicsit mögfaragták a királylánynak a sarkát, akármennyire fájt is, csak királyné lehessen. Aztán lábára vötte a papucsot, közbe húzott gyorsan harisnyát, ne lássa mög a király, hogy le van vágva a sarka. Hát neki való a papucs. Fölűtötte a királyfi a ló hátára. Megin csak arra möntek a temetőn körösztű. Mikó odaértek a Hamupipőke anyjának a sírjáhó, megin csak mögszólal a galamb:

Hej, királyfi, királyfi,
nézzé csak te hátra,
vér csordul a papucsbú,
ez nem az igazi menyasszony!

Mikó visszanéz a királyfi, tényleg lássa, hogy vér csurog a papucsbú. Fogta magát, visszafordút. Visszamönt. Hát ez sem az.

Azt mondja a király:

— Vóna itt még egy lány.

Mindjá a királyné ekezdött kiabáni:

— De tán csak nem hozzuk ide szurgyosan, piszkosan?!

Azt mondja a királyfi:

— Mégiscsak hozzuk, nézzük.

A királylánynak adtak egy ruhát, hogy vögye rá Hamupipőke, mögmosakodott, mögfésűködött. Mikor kivezeti az apja, leűnek, hát éppen neki való vót a papucs. Mögörűt a király, hogy talán ez az. Bemönt Hamupipőke, kihozta a papucsnak a másik párját, mög rávötte a ruhát is. Ekkó tátva maradt a lányoknak a szájuk. A királyfi főűtette a ló hátára és möntek. Szintén a temetőn körösztű. Mikó odaérnek a sírhó, azt mondja a galamb:

Hej, királyfi, királyfi,
nézzé csak te hátra,
nem csurog vér a papucsbú,
ez az igazi menyasszony!

Még jobban megörűt a király. Hazavitte Hamupipőkét. Nagy lakodalmat csaptak. Még most is élnek, ha mög nem haltak.

6.

ARANYHAJÚ GYEREKEK

Hol vót, hol nem vót, vót eccer egy király. Annak a királynak vót három lánya. Kettő, a két idősebb olyan magának való vót. A legfiatalabb meg mindig nagyon szorgalmas, szófogadó vót. A szüleinek mindig a kedvibe járt, és persze a szülei nagyon szerették. A két idősebb lány nagyon haragudott rá, hogy hát mindig olyan kedves a szüleihő.

Egy alkalomma möghalt a királyné. Akkó a legfiatalabb lány etanáta, menjenek ki az erdőbe, szedjenek valamilyen szép csokrot édesanyjuk sírjára. A két idősebb lány kapcsót, no most ez jó alkalom lösz. Kimentek az erdőbe a legfiatalabb lánnya. Mikor mögszőtték a virágcsokrot, a kislány örűt, hogy majd milyen szép csokor lösz az édesanyja sírján. A két idősebb lány mögharagudott, mögfogták, mind a két kezét levágták tüvig, űtet pedig odakötötték egy faderékhoz. Azt mondják:

— Majd gyünnek valamilyen vadak és széttépik.

Ők pedig a ruháját bevérezték valamennyire és hazavitték. Azt mondták az édesapjuknak, hogy a lányt széttépték a vadállatok.

A szomszéd királyfi nagy vadászatot tartott az erdőbe. Ahogy gyüszmékőt, ráakadt a lányra. Hát persze ekezdett sírni, hogy űtet ne bántsa. Möglepődött a királyfi:

— Nini, hát te hogy kerűté ide?

Akkor ő epanaszóta, hogy ű egy király lánya, és hogy a testvérjei mit csinátak vele. A királyfi a ló hátára űtette, evitte a várába és feleségű vette.

A lakodalomba möghítta a lánynak az apját is. Az mögismerte és látta, hogy nincsenek neki kezei. Akkor a lány epanaszóta, hogy a két testvérnénje vágta le a kezeit. Mögharagudott a király, mind a két lányt ezavarta a háztú. Neki tovább nem köllenek.

Ebócorogtak a lányok, emöntek. Addig bócorogtak, átmöntek a másik országba. Rátanátak erre a király lakására.

A király pártjukat fogta. Mivelhogy a feleséginek nincs keze, azt ötetni kő, fésűni kő, őtöztetni kő, hát majd jók lösznek a felesége mellé. A felesége mögismerte a lányokat, de nem merte elárúni az urának, hogy hát ez az ű két testvérje. Sajnáta űket.

Közbe kiütött a háború. A királynak be köllött rukkóni. Ráparancsót a két szógálóra, vagyis a lány két testvérjire, hogy nagyon vigyázzanak az ű kis feleségire. Hát ezek fogadták kegyetlen.

Telt-múlt az idő. Kapta a királylány a leveleket. Akkó ezek mindig nem jókat óvastak neki. Ha ő jót mondott, ők mindig rosszat írtak vissza.

Eccő mi történt? Hát a királykisasszonynak lött két kisfia. Két kis aranyhajú gyereke. Rítt, hogy egy is ölég lött vóna, hát mit csináljon. Nohát mindögy, megírják a férjinek. De nem úgy írták, hogy két aranyhajú gyerekke áldotta mög űket az isten, hanem hogy két kutyakölyökke.

Miko elóvasta a király a levelet, bánatos lött, hogy éppen űnekik mijé kutyakölyköket adott az isten. De azt írta, mindegy, ebbe nyugodjanak bele, hát ha kutyakölyköket adott az isten, akkó avva érjék be.

A lányok a levelet egykettő elóvasták, gyorsan másikat írtak bele a borítékba, hogy az aranyhajú gyerökökkel gyorsan takarodjon el a tanyábú. Hát akkó mit vót mit tenni a királykisasszonynak? Rídogát: most mit csináljon, mikó keze sincs, most menjen világnak a két gyerekke? A lányok varrtak neki két tarisznyát, a nyakába akasztották, egyiket egyik felű, másikat másik felű. Ebbe beletették a gyerekeket, egyiket az egyik tarisznyába, másikat a másik tarisznyába. A csöcsöt a szájukba adták a kicsiknek. A királykisasszony elbúcsúzott a testvérjitű, útnak vötte magát.

Eszánakozva mönt. Hát eccő nagyon mögszomjadzott, odamönt a patak partjára. Lehajút a patakhó, hogy majd iszik. Igen ám, de az egyik kisgyerök kiesett a tarisznyábú,

beleesött a patakba. Akkó gyorsan kapott vóna utána, de nem vót neki keze. Hát uramfia mi történt? Hirtelen kinyőtt mind a ket keze. Gyorsan kivette a kicsit, a kisbabát. Beletötte a tarisznyába. Ő pedig ott nekitérgyet a patak partján, összetötte a két kezét, ekezdett fohászkodni, ekezdett imádkozni, hogy űneki kinyőtt mind a két keze.

Eccő látja, kegyetlen nagy porfelhő gyün. Istenöm, mi lösz az, mi lösz az? Hát ahogy közelednek, akkó látja, hogy a lóhátasok gyünnek haza a háborúbú. Vége lött a háborúnak.

Mindegy, most mán űvele lösz, ami lösz, csináljon vele az ura azt, amit akar. Mikó odamén az ura, möglátta, mindjárt mögismerte, leugrott a lórú. Nem is tudta, hova kapjon, hogy mögvan neki mind a két keze. Emez sivalkodott, hogy ne bántsa, haggya mög az életit.

— Hát mijé venném el az életödet?

— Hát azt írtad, két kutyakölyökke áldott mög az isten.

— Én nem azt írattam, hanem hogy két aranyhajú gyermökke. De te írtad vissza: takarodjak a házadbú a gyerökeimme együtt.

Hát ű dehogy azt írta, ha kutyakölykök is, de nyugodjanak mög. Akkor oszt rágyüttek, hogy a két gonosz testvér vót az egésznek az erontója.

Mögharagudott a királyfi. Hazamönt mind a két mustohatestvért lófarkára köttette és körű a váron addig lovagót vele, míg csak mind a kettő mög nem halt.

Hát hogyha a királylányok mög nem haltak vóna, az én mesém is tovább tartott vóna.

7.

AZ ÖREGASSZONY MEG A HALÁL

Kiment az öregasszony az erdőbe. Szegén vót, kiment gallyat szenni. Nem bírta fővenni, má olyan öreg vót, tehetetlen vót. Összekötötte a gallyat. Azt mondja:

— Nem bánnám, ha má gyünne a halál.

Amire kimondta, ott vót a halál. Azt mondja:
— Mit akarsz?
— Add fő a gallyat!
Jó van, föladta a gallyat.
— Mostan mikor menjek?
Azt mondja az öregasszon:
— Majd hónap!
Ement hónap a halál. Akkor azt mondta neki, hogy hát kiírta az ajtóra, hogy: „Majd hónap."
Akkor megin hónap ement a halál. Megin azt mondta az öregasszony:
— Írd föl az ajtóra: „Majd hónap."
De akkó má mérges vót a halál, mer az ördög incselkedett ugye vele. Akkó mit csinát? Belebújt a mézeshordóba. Hát ott nem vót jó neki, nem taláta magát jónak.
[Már az öregasszony?]
Az öregasszony. Aztán kibújt onnan, akkó belebújt a dunnába. Mire kigyütt a dunnábú, akkorára odaért a halál megen. Akkó azt mondta neki a halál:
— Jaj, ilyet nem láttam az életemben!
Menekűt a halál, mer megijedt nagyon:
— Még ilyen ördögöt nem láttam az életembe soha!
Rosszú nézett ki ugye, mer a toll ráragadt a mézre, hát nagyon rosszú nézhetett ki.
Hát oszt az ement, az öregasszony meg most is él.

8.

JÁVORFÁCSKA

Hol vót, hol nem vót, vót egyszer egy király. Annak vót három lánya. Szívesség, Kedvesség mög Kevélység. Majd möghalt a királynak a felesége. Hát a király evött egy másik asszonyt. Az asszony persze goromba vót a lányokhó. Közbe beteg lött az édösapjuk. Kimöntek a lányok az erdőbe, szödni fődiepröt a királynak. Majd a két lány eljátszadozott, a Kedvesség mög a Kevélység. A Szívesség persze mindig szödte. Mondja a lányoknak:
— Gyerünk mán haza!

Mikó nézik, ennek a kosara mán tele van, az övéké még üres. Mérgesek löttek a lányok. Elosztották a lánytú a fődiepret egyformán, oszt möntek haza. Persze Szívesség odahaza mögmondta.

Másik nap mögin emöntek. A lányok eljátszadoztak. Szívesség egykettő mögrakta a kosarát. Eccő mondja a lányoknak, hogy menjenek haza. Mikó nézték, az ő kosaruk még üres, emennek meg mán tele van a kosara, megharagudtak, és azt mondták a lánynak, hogy agyonütik. Mögharagudtak a lányok. Agyonütötték a testvérjüket. Evitték a kosarát és emöntek haza. Elásták a lányt. Mikó hazamöntek, odahaza azt hazudták, hogy szétszödték a vadak. Persze az édösapa nagyon sajnáta a lányt, fekete gyászba húzatta az egész várost. Gyászóta lányát, mer szétszödték a vadak.

A két lány ahova etemette, ott kinyőtt belűle egy valamilyen bodzafa. Arra mönt egy juhászlegény, möglátta, levágta furulyának. Úgy gondóta, ebbű nagyon szép furulya lösz. Addig csináta, faricskáta, eccő ekezdte fújni. Megszólal a furulya:

Fújjad, fújjad, juhászlegény!
Én is vótam kiraly lánya,
Királylánybú jávorfácska,
Jávorfácska, furulyácska.

Ejnye, hát mit mond ze a furulyácska? Avva megin csak fújja. De a furulya mindig csak azt szólja:

Fújjad, fújjad, juhászlegény!
Én is vótam király lánya,
Királylánybú jávorfácska,
Jávorfábú furulyácska.

Bemén a juhászlegény a királyhó. Mondja neki, hogy mit mond ez a furulya. No majd belefúj a király. Mondja a furulya:

Fújjad, fújjad, édösapám!
Én is vótam a te lányod,
Te lányodbú jávorfácska,
Jávorfábú furulyácska.

Azt mondja a király a lányoknak: fújjanak ők is bele! Belefúj az egyik. Mondja a furulya:

Fújjad, fújjad, én gyilkosom!
Én is vótam király lánya,
Királylánybú jávorfácska,
Jávorfábú furulyácska.

Mögijedt a lány. Azt mondja a király a másik lánynak, fújjon bele az is. Ő csak húzódozott, nem akar sömmi áron. No majd oszt mikó belefújt, annak is azt mondta:

Fújjad, fújjad, én gyilkosom!
Én is vótam király lánya,
Királylánybú jávorfácska,
Jávorfábú furulyácska.

Mögharagudott a király. Persze itt rágyütt a huncutságra, hogy nem a vadak szödték szét az ű kislányát, hanem a két testvérje, azok gyilkóták mög. Akkor aztán a király mind a két lányát rákötötte a lófarkára, és azt mondta a kocsisoknak: ahogy csak tűlük telik, hajtsanak. Körű az egész váron. Amikorára háromszor-négyszer mögkerűték, akkorára a lányokat mind szétmorzsóta a fűd. Mind összevissza verték magukat. Möghaltak. Azt mondta az apjuk, hogy a legfiatalabb olyan jó szívű volt, ha nem vót nekik szívük, űneki akkó nincsan szíve az öregebbekhő se.

9.

KRISZTUS ÉS A SZÜLŐASSZONY

Mikor a Jézus mög a Szent Pétör a fűdön jártak, möntek falurú falura, városrú városra, mindönfelé. Majd mikó rájuk estelödött, kértek bent a faluba szállást, de nem kaptak sehun se. Nem adott nekik senki se, mer nem gondóta, hogy az Úrjézus mög Szent Pétör.

Kint a falu végin vót egy kis vityilló. Láttak egy kis világosságot és bekopogtak oda.

Azt mondta az Úrjézus a Szent Pétörnek:

— Mönj, próbálj mög itten kérni szállást.

Szent Pétör bemönt. Azt mondta a szegény embör: ő anna szállást, de hát csak egy kis szobácskája mög egy pitvarja van, nem bír anni, mer a felesége szülésse bajlódik. Kimönt Pétör, mondta az Úrjézusnak:

— Uram teremtőm, hát itt kapnánk szállást, de ez mög ez a baj van.

Azt mondta az Úrjézus:

— Nem baj, eredj be, Pétör, mondd mög nekik, hogy mögalszunk mink szalmán a pitvarban is.

Szent Pétör bemönt. A szögény embör azt mondta:

— Jó van.

Bömöntek, aztán töttek szalmát a pitvarba, odafeküdt le Szent Pétör mög a Jézus.

De az asszony nagyon bajlódik, nagyon nehéz a betegsége, nagyon nehezek a fájdalmai. Szent Pétör könyörög a Úrjézusnak:

— Uram teremtőm, mé nem szabadítod meg ezt a szögény asszonyt a bajátú?

De Jézus azt felelte neki: még nem löhet.

De ő megin csak mondja neki:

— Uram teremtőm, szabadídd mán mög, mán nem löhet hallgatni a kényját, a szenvedését.

Azt mondja:

— Eredj, menjé, nézzé szét, mit látsz az égen?

Szent Pétör kimönt. Szétnézött. Hát mit látott az égen? Mönt egy kalászos gabonáva egy kocsi, körösztűmönt egy kétéves kisgyerökön. És agyontaposta, mindjá möghalt. Bemén.

— No mit láttá az égön, Pétör?

— Uram teremtőm, láttam egy kalászos kocsit, mönt az úton és agyontaposott egy kétéves kisgyerököt.

— Akkó még szenvedjen!

De Szent Pétör tovább könyörög az Úrjézusnak, hogy szabadíjja meg mán az asszonyt a bajátú. Ő megin azt mondta, hogy mönjön ki, nézze meg, mit lát az égön.

Mikó bemönt, akkó azt mondta:

— Uram, teremtőm, egy biltófán egy embör csüng, fő van akasztva.

— Akkó még hadd szenvedjen!

De Szent Pétör tovább könyörög. Azt mondta az Úrjézusnak: ha nem szabadíti mög a bajátú, kénytelen lesz

kimönni, nem bíri hallgatni az asszonynak a nagy fájdalmát.

Azt mondta: Mönjön ki, most nézze meg, mit lát az égön.

Mikor visszamönt, megkérdezte tőle:

— No mit láttál, Pétör?

— Uram teremtőm, tudod, mit láttam? A Boldogságos Szűzanyát, összetött kézze ül, oszt az angyalkák körülötte fújják a trombitát.

— Akkó möglösz!

Akkó möglött mindjá az asszonynak a kis csecsemő, de mög is halt.

— No, Pétör, látod, ez ebbe a plánétába született, ebbe is múlik ki a világbú, ilyen halállal. Ez most angyal lött. De ha akkó született vóna, mikó azon a kisgyerökön mönt körösztű a kocsi, akkó olyan halállal hót vóna mög. Ha abba a plánétába született vóna, amibe az akasztott embör függött a bitófán, akkó avva a halálla halt vóna mög. Mindenkinek az atyám mint isten erendőte születésekó a halálát is. És mer halál nem akar lönni senki, azt mondta az isten, lögyön halál, és minden halálnak ád egy okot.

Ezé mondjuk most: ez azé halt mög, amaz mög amazé. Mindenki azé hal mög, mer ideér az ideje.

10.

A GOMBA KELETKEZÉSE I.

Amikor az Úrjézus a fődön járt a Szent Péterre, má nagyon fáradtak vótak a sok utazástú, gyaloglástú. Betértek egy szállásra. Ott kenyér sült. És süttettek lángost, mer nagyon éhesek vótak. Aztán elkapták, mentek tovább. Majd valáhun letelepszenek és megeszik.

De má Péter nagyon éhes vót, hát befalt egy falatot. De az Úrjézus tudta, hogy a Péter rágcsálja a lángost, akkó szót hozzá.

Na hát Péter nem bírta lenyeni, kikapta a szájábú és hátradobta. Haladtak tovább.

De megin csak így csináta, mer éhes vót.

Megin kérdez az Úrjézus valamit Pétertű. Az megin kikapta a lángost a szájábú és hátradobta.

Miután ehaladtak egy jó darabon, leűtek, a megmaradt lángost megették. Aztán visszafordútak ugyenezen az úton.

Lássa Péter, hogy szerteszéjjel valami fehér kinyőtt a fődbű. Kérdezi az Úrjézust:

— Uram teremtőm, mi ez? Mikó gyüttünk, nem vót!

— Ez, Péter? Mikó mentünk, te a lángosba belefaltá, és én szótam hozzád, te kiköpted és hátradobtad. Eztet mostan gombának nevezik, s majd a népek fogják enni idővel, hogyha kinől máshol is.

11.

A GOMBA KELETKEZÉSE II.

Mikó a Jézus a fődön járt, akkó Szent Pétörre kérögetni mönt. Betértek egy házba. Ott nagyon sok család vót. Az asszony kenyeret sütött, mer nem vót kenyere. Mondja: várják mög a lángost, oszt majd ad nekik. Meg is sütötte szépen. Jézus ötte, de Szent Pétör kiköpte. Amikó ugyanazon az úton visszatértek, akkorára nagyon szép gombák nyőttek belűle, azt mind főszedték. Szent Pétör azt mondja a Jézusnak:

— Uram Jézusom, milyen gyönyörű gombák, mög milyen finomak.

12.

A GOMBA KELETKEZÉSE III.

Az Úrjézus mög a Szent Pétör, mikó a fődön jártak, gyüttek-möntek. Eccő betértek egy szállásra, mer mán éhösek is vótak, meg fáradtak. Maj mögpihennek. Hát az asszony könyeret sütött. Adott nekik lángost, de ott

nem ötték mög, hanem evitték. Maj leűnek egy fa alá, vagy valahun mögeszik. De Pétör mán nagyon éhös vót.

Ű hátú mönt, az Úrjézus meg elő. Titokba beleharapott Pétör a lángosba, de ezt tudta az Úrjézus. Rágcsáli, rágcsáli, de mikó le akarta nyelni a falatot, akkó mindég szót hozzá az Úrjézus valamit, úgyhogy Pétör nem bírta lenyélni, hanem hama kikapta, oszt hátradobta. A morzsa szétszát. Hát így haladtak.

Ahogy mán jó ehaladtak, odaértek egy fa hűvösihez, maj leűnek, oszt mögöszik a lángost. De híja van a lángosnak jócskán. Kérdezi az Úrjézus:

— Hát hun van a többi lángos, Pétör?

Ű nem tudja, ű nem evött belűle.

Hát jó van. Mögötték, ami még maradt, maj möntek visszafelé ugyanazon az úton.

Mikó odaértek, ahun ő kidobta a falatokat, itt ezekbű gomba lött. Azé mondják: gombakerület.

Mögkérdezte Pétör az Úrjézust:

— Ez micsoda? Mikó gyüttünk, akkó nem vót itt semmi, mos mög ehun e. Micsoda sok szép fehér!

Persze Pétör nem tudta, hogy az gomba. Hát azt mondja neki az Úrjézus:

— Tudod, Pétör, ez micsoda? Mikó ötted a lángost, rágtad, oszt hozzád szótam, te gyorsan kikaptad a szádbú, oszt hátradobtad, ebbű nyőtt a gomba. Ez gomba, evve élnek a népek, mer nagyon jó étkezésre.

13.

A REST LEGÉNY ÉS A SZORGALMAS LÁNY

Mikó a Jézus lent járt a fődön, tanákozott egy lusta legínnye. Kért tűle vizet, de az nem adott neki, csak a lábáva mutatta, merre van a kút, mer lusta vót főkeni. Kitátotta a száját, arra várt, hogy a körte beleessen a szájába, ne neki kőjön levönni.

Arrább vót egy lány. Kapágatott. Jézus tűle is kért vizet. Hát a lány azt mondta: fő van melegedve a víz, majd ű eszalad, oszt hoz frisset, ne ezt a meleg vizet igyák.

Akkó Jézus azt mondta Pétörnek:

— No, Pétör, ez a lány azé a legényé lösz, mert ez nagyon ügyes lány, a legény mög nagyon lusta. Most majd így mög fognak élni. Mer ugye a két lusta nem tud megéni, de a két ügyes se.

14.

SZENT PÉTER A VÁSÁRON

Vót Jézusnak és Szent Pétörnek egy szamara, egy öreg, beteg szamár. Árúták mindenkinek, unszóták mindenkire, de senki nem vötte meg. Azt mondta Jézus: dicsérni kell, akkó majd e fog keni.

Vót ott öt-hat embör. Odamönt Szent Pétör, oszt kináta a szamarat:

— Nem vösznek szamarat?

— De ez nagyon sovány, beteg.

Azt mondja Pétör:

— Nem beteg, csak messzirű gyüttünk, ki van éhezve, ki van fáradva.

Hát így megdicsérte, oszt eket a szamár.

15.

A REST TÖBBET FÁRAD I.

Tanát Szent Pétör egy dénárt. Azt mondta Jézusnak:

— Mester, itt van egy dénár.

— Vedd fő!

— Le se hajolok én érte.

Fővette Jézus. Bemöntek a legközelebbi faluba, vött érte cseresznyét. Kapott érte száz szemet. Fáradt vót Pétör, éhös vót Pétör. Emaradt Jézustú. Leejtött Jézus egy szem cseresznyét. Mikor odaért Pétör, azt mondja:

— Mester, tanátam egy cseresznyét.

— Vedd fő!

Így a száz szöm cseresznyét szászó leejtötte, ez mög szászó fővötte. Akkó mondta neki Jézus:

— Petör, aki röst, többet fárad!

16.

A REST TÖBBET FÁRAD II.

Mentek az utcán, aztán tanátak egy patkót. Azt mondta Péternek Jézus, hogy:

— Vedd fő!

Azt mondja, nem veszi fő. A Jézus meg fővette. Akkó vett rajta egy kila meggyet. Jézus előrement, Péter utána. Akkó Jézus mindig leejtett egy szemet. A kila meggyér hát sokat lehajút, ugye. Na, amint efogyott a kila meggy, azt mondja neki Jézus:

— No, Péter, hányszor hajútá le a meggyér?

Azt mondta Szent Péter:

— Hát nem tudom, Uram termetőm, nem tudom.

— Na látod, hogy mit csinátá? Egysző köllött vóna a vasér lehajúni, te nem hajútá. Most a meggyér lehajútá!

17.

ISTEN SEGÍTSÉGE

Mikó a Jézus járt a fődön, egy embör szépen kaszágatott. Nem olyan sok búzája vót mán. Mondja neki a Jézus:

— Kész lesz, ugye, fiam, mindjá, ha Jézus segít?

— Ha segít, ha nem, ez úgyis kész lösz!

Maj mén másodszor arra, megin csak kérdözi tűle. Vági az embör, de mán a nap lemenőbe van. Kaszál, de nem halad, nem halad. Megin mondja neki:

— Ugye, fiam, kész lösz, ha Isten segít?

— Hát ha Isten segít, kész lösz, de ha nem segít, nem lösz kész sose.

Mikó ellépett kettőt-hármat, kész is vót a munkája, le vót vágva a búzája.

18.

KRISZTUS ÉS PÉTER A CSÁRDÁBAN

Utaztak, hát betértek egy kocsmába. Nagyon ízlett a lé, mulattak. Hálást kértek. Hát adott a kocsmáros nekik. Akik itt mulattak, azt mondják:

— Ejnye, hát mán ezeket is híjjuk táncóni!

Szent Péter vót szérű. Szent Pétert húzták e, táncútatták. Amikó kész vót, akkó lefeküdt Szent Péter vissza. Aztán belű feküdt Szent Péter, Jézus kívű. Azt mondják mán megin egy kis idő múva:

— Ejnye, a besőt is híjjuk, táncótassuk meg azt is!

De akkó megint Szent Péter gyütt a sorba, mer a Jézus szérű feküdt az ágyba. Megtáncútatták megin Pétert. Péter táncút, de a Jézus nem. A Szent Pétert táncútatták meg a kocsmába.

Azt mondta Jézus:

— Jó van, hát ebbű má ölég, emegyünk innen tovább.

Ementek tovább.

19.

MÉRT VAN GÖRCS A FÁBAN?

Azért, mert a fának az ágán mindig van csomó. Ahány ága megy ki, ott mindig csomó van.

Én meg azt hallottam, hogy mikor Jézus a földön járt, az ácsok mulattak. És bement szállást kérni a Szent Péterrel. Ahogy táncótak, mindég megrugdosták Szent Pétert. Akkor az azt mindja, hogy: Uram, teremtőm, mennyen má ő kívű, ű má eleget kapott. Az ácsok meg azt mondták:

— Ó, még a belső nem kapott.

Akkó azt rugdosták meg.

Azt mondja Szent Péter a Jézusnak: büntesse meg az ácsokat úgy, hogy nagy csomót, vascsomót csináljon a fákba.

Azt mondja Jézus:

— Ölég annak a facsomó is.

Azóta van a fába csomó. Az ácsok meg lettek átkozva.

20.

A LÉGY TEREMTÉSE

Hát mikó valamikó a vízözön vót, a bárkává mentek. Azt nem tudom pontosan, hogy Ábel-e vagy Káin, csak sok családja vót neki. Káin is, Ábel is benne vót a bárkába, menekűtek a víz elű, mer mán mindönt evitt a víz. Hát a verebek, madarak, vagyis mindönféle szárnyas állat, mindenki rámenekűt a bárka szélire, drótra vagy amire csak tudott, minden szárnyas állat fönt vót a bárkán. Így menekűtek mög a vízözön elű. Egy légy is ott vót. Hát akkó azt mondta neki Szent Pétör:

— Te mög akkó itt légy!

Ezúta hívják a legyet légynek. Oszt haragszik rá a nép, mer csúnya állat.

21.

SZENT PÉTER ÉS SVETI NIKOLA

Mesték erre az öreg juhászok, hogy Szent Pétör mög Sveti Nikola, mikó lent jártak a fődön, bemöntek egy szerbhő, ottan kaptak szállást. Akkó éccaka a Szent Pétör éhes vót, oszt ellopta az assszonynak a téfölit. Mögötte, és bekente az alvó Nikola bajuszát téföllel, mintha ű ötte vóna mög a téfölt.

Rögge nézte az asszony, látta, hogy a fazék üres, mög hogy a bajusza be van kenyve tejfölle. Elővették, jó everték a Sveti Nikolát.

Ezért tartik a szerbek a péter-páli bűjtöt. Azé van nekik a bocskorbűjt. Mert ellopta a Szent Pétör a bocskorát, oszt beledugta a Nikolának a szűrujjába, és ott tanáták mög. És azé is jó everték.

22.

SZENT PÉTER ÉS A SÜLT LIBA

Krisztussa gyüttek-mentek, oszt Szent Péter ugye éhes vót. Akkó egy libacombot megevett. Azt hitte, hogy Jézus nem tudja, vagy nem láti. Odaértek egy falu szélihő, leűtek, hogy esznek. Nem vót egy libacomb. Jézus kérdi Pétert:

— Hun van a másik libacomb?

— Uram, Jézusom, nincsen. Ládd, azok is ott libák vótak, egy lábon átak, ugye. Nincsen, csak egy lába van a libának.

— Eriggy csak, hajtsd űket arrébb!

Péter ement, hajtotta, akkor letették mind a két lábukat.

— Látod, hogy két lába van a libának? — azt mondja Jézus. — Nem egy lába van.

23.

MESTEREK MESTERE

Szent Pétör meg Jézus mentek tovább a faluba, odaértek egy vasműhely elébe. „Mestörök mestöre" vót a táblára főírva. Akkor Jézus azt mondja Pétörnek:

— Maj megpatkójjuk a szamarat.

Kérdezi a kovácsot, hogy meg lehet-e patkónyi.

— Meg lehet.

Jézus fogta a kést, levágta a térdiné a szamár lábát, bevitte, befogta a satuba, megvasata. Kivitte, megnyálazta, odaragasztotta. Levette a másikat. levágta, bevitte, megvasata, visszarakta, ementek.

A kovácshó vittek egy lovat, hogy vasaja meg. A kovács fogta magát, úgy, mint Jézus, levágta a lónak a lábát térdbű, bevitte, megvasata. Kivitte, hiába nyálazta, nem ragadt oda.

Könyörgött, híjják vissza gyorsan azt az embört. Visszament Jézus, megnyálazta, odaragasztotta, jó vót.

— Na — azt mondja —, látod, ezért ne írd fő, vedd csak le onnan azt, hogy a „Mestörök mestöre".

Hát ezér viccőte meg így ugye a Jézus, hogy fő vót írva, hogy „Mestörök mestöre".

24.

KRISZTUS A LOVAT MEGBÜNTETI

Mikó az Úrjézus a fődön járt, fölűt egy szamárra, azon ment be Jeruzsálembe. A szamár talán azér olyan nyugodt állat, jólakik a szemétdombon, nem kő ennivalórú gondoskodni neki.

[És miért eszik a ló állandóan?]

Hát azért, mer az Úrjézus megátkozta.

[Hogy volt ez?]

Azt mondta az Úrjézus, hogy hát űtet vigye. Azt mondta vóna erre a ló, hogy ű nem ér rá, mer űneki enni kő. Akkor azt mondta neki az Úrjézus:

— Egyé, örökhétik, mindég egyé!

A ló ezér eszik mindég.

25.

A TEKNŐSBÉKA KELETKEZÉSE

Mikor a Jézus mög a Szent Pétör a fődön járt, möntek kérögetni. Möntek házrú házra, de nem éppen kérögetni möntek, hanem akarták tunni, hogy milyen az élet.

Egy asszony nem akart anni semmit se, de nem is akarta kikergetni űket, hanem szépen bement a teknyő háta mögé, oszt ebújt. Jézus látta, hogy ebújt az asszony. Akkó azt mondta:

— Látlak, hun vagy. Ne bújkálj, mert az Úrjézus nem mönt meg tűle. Mindig vidd a hátadon, amíg élszt!

Amikó az ura hazamönt, sehogy se hitte el, hogy ez az ű felesége. Hát kidobták, mert teknősbéka vót. Így mondják, abbú nyőtt a teknősbéka, az asszonybú van.

26.

AKI A FIÁT ROSSZRA TANÍTOTTA

Vót egy szögény embörnek egy fia, de azt soha nem tanította a jóra. Csak ami a legrosszabb. Mikó nagyocska vót, tudott má lopni. De az apja tanította is a lopásra, hogy most ide törjön be, most amoda törjön be, hogy hozzon pénzt vagy jószágot. Hát a gyerök mindönt megtött, ahogy az apja parancsóta.

No, ahogy nyőtt a gyerek, hát nagyon sokat rab vót ezök miatt a lopások végett, mög nagyon sokat kikapott, mer megverték. Sok szenvedésön körösztűmönt a rabságba. No de mindegy, az apja tanította rá. Mikó olyan embörkorba vót, akkó mán tiltotta vóna az apja, hogy:

— Ne csinád, fiam, ezt, mög ne csinád amazt! Mán most nagykorú vagy, nem szép, mindég húzgának hun a csendőrök, hun ide, hun amoda.

De hát a gyerök ezt mögszokta.

Eccő azt mondja az apjának:

— Apám, gyerünk ki az erdőbe!

Kimöntek az erdőbe. Azt mondja az apjának:

— Apám, ezt az ágat hajlítsd le!

Hát az apja mögfogta azt az ágat, az nem hajlott le, hanem etört. Emöntek tovább. Megin mutati a fia neki:

— Apám, ezt a vesszőt törd le!

Hát ez a vessző se tört le, hanem ehajlott. Akkó azt mondta az apjának:

— Látod, apám, látod! Addig nem tanítottá, míg hajlottam vóna a szóra. Most mán nem hajlok, most mán inkább törik vagy szakad! Akkor köllött vóna engömet tanítani, míg hajlottam vóna rá. Látod, ez a vessző nem törik e, mer fiatal, hajlik, az, amit etörté, az mán nem fiatal, az mán etört. Így köllött vóna engömet is tanítani, nem a rosszra!

27.

SZERENCSE ÉS ÁLDÁS

Vót egy nagyon szegény ember. Hát sok családja vót neki, de koszt nagyon gyöngén járta. A söprűkötésbű étek. Minden nap ment az erdőbe, hozott egy hát söprűnek valót, megkötötte, vitte a piacra. Ebbű lett egy kis puliszkának való liszt és ezt eszegették naprú napra.

Hát egy alkalommal, ahogy mén a piacra, ott át a sarkon a Szöröncse és az Áldás.

Azt mondja az Áldás a Szöröncsének:

— Hallod, Szöröncse! Gyün vissza ez a szegény embör, adjunk neki valamit, hogy ne kőjjön mindég a söprűt hordani neki.

Na, gyün vissza a szegény ember, odaszólítják. Azt mondja az Áldás:

— Ne, szegény ember, egy forint, oszt többet ne lássunk, hogy gyüssz a söprűve!

Hát elfogadta a szegényember, megköszönte, ement. Hazamén, a felesége nincs otthun. Hát hova gyugja mán el ezt a forintot? Belegyugta a korpásládába.

Hazamén a felesége, azt hitte, az ura még nincs otthun a piacrul. Belemerített egy fazék korpát, evitte a tímárnak. Benne vót a forint. Persze, mer az ember kiment má vissza az erdőbe, csak úgy gondóta, hogy hát viszi ű a söprűt tovább is. Avval is több lesz nekik.

Mikor hazamén az asszony, kérdi az ura:

— Hunnan vetted a puliszkára valót?

Mer csak puliszkát főztek, avva étek.

— Hát — azt mondja —, belemerítettem egy fazekat a korpába, evittem a tímárnak.

— Ejnye, hát abba tettem egy forintot! Jaj, hát akkó menj is vissza és kérd el!

Visszament az asszony, de bizon nem kapta vissza. Azt mondták neki:

— Mit? Tenektek vót forintotok? Még az apádnak se! Soha ne vót forintja, nem tenektek!

Mit vót mit tenni, hazamén.

Mén az ember másnap megin a piacra a söprűve. Megin csak ott áll a Szerencse meg az Áldás a sarkon. Odahíjják, mikó gyün visszafelé a piacrú. Azt mondja neki az Áldás:

— Na, szegény ember, adok most is egy forintot, de ne lássalak többet a söprűve!

Megköszönte az ember s hazament. A felesége megin nem vót otthun, hát belegyugta a szenesládába. Ű meg kiment vissza az erdőbe szenni a söprűnek valót.

Hát mikó hazamén az asszony, belemerített a szenesládába egy fazékka, evitte a szabóhó. Belemerűt a forint is.

Hazamén az ura, mán a puliszka az asztalon gőzölgött. Kérdi az ura:

— Hunnan vetted a puliszkára valót?

— Hát evittem egy fazék szenet a szabónak, mer annak köll a szén, mer ű sokat vasal.

— Jaj, jaj! Hát én abba beletettem egy forintot! Hát most evitted azt is! Hamar eredj érte!

Na, ment az asszony, kéri a forintot. De maj megverték, hogy mit követelődzik, mikó még az apjuknak se vót soha forintja, nemhogy űnekik.

Nem vót mit tenni, hazament a pénz nékű.

Hát az ember csak mén a söprűve tovább a piacra. Mikor gyün visszafelé, megin odaszól a Szerencse meg az Áldás:

— Gyere ide, szegényember!

A Szerencse adott neki három krajcárt. Ezen a szegény ember vett három diót. Ahogy mén hazafelé, hát lássa, hogy három gyerök tusakszik egy valami kis fényességön a gyöpön. Odament hozzájuk, kérdezi tűlük:

— Min tusakodtok, gyerekek?

— Hát én láttam meg ezt a kis fényességet!

A másik azt mondja:

— Én láttam meg hamarabb!

Nem engedtek egymásnak, oszt ütötték-verték egymást. Azt mondja nekik a szegény ember:

— Halljátok, gyerekek! Adok nektek egy-egy diót, adjátok ide nekem azt a kis fényességet!

Megörűtek a gyerekek a diónak, odadták.

Hazament, bevitte az ű kis szobájába. Hát olyan nagy fényesség vót, hogy a szemük világát nagyon-nagyon rontotta.

Egyszer arra ballag lóháton a király. Meglátta, hogy a kis ablakon nagy fényesség szűrődik ki. Bement, megkérdezte, hogy hun vette ő ezt a fényes kis küvet.

Azt mondja a szegény ember, hogy a gyerekek ezen tusakodtak, s ő ekapta tűlük egy-egy dióért.

Azt mondja neki a király:

— Hallod-e te, szegény ember! Adok én ezér egy acskó aranyat, add ide ezt énnekem, ez az én palotámba való, nem a te kis házikódba!

Hát nagyon nagy örömmel oda is adta a királynak és kapott egy acskó aranyat. Vettek belűle fődet, jószágot, amivel eműveték a fődet, bevetette, jó termést kapott. Őssze, mikor szállította a gabonát, ű csak lóháton ment utánuk nagy kényesen.

A Szerencse meg az Áldás ott át a sarkon, de bizon a szegényember nem nézett arra feléjük. Meg se látta űket.

Azt mondja a Szerencse az Áldásnak:

— Néd a! Most erre se néz, mer meggazdút! Mer én ott vótam, kisegítettem. Eddig csak áldás vót, de szerencse nem vót, mer én nem vótam ott. Most ott vótam és mostan meggazdút a szegény ember. Hát így tovább nem köllött neki vinni a söprűt.

Így lett a szegény emberbű gazdag ember.

28.

HIDEGVÉRŰ SZOLGA

Vót a világon egy pap. Annak vót egy szakácsnéja mög egy szógálója. De köllött vóna neki egy bérös is. Azt mondja a pap a szakácsnénak, hogy emén béröst keresni. Befogtak a fiákerba, de azt mondta neki a szakácsné, hogy fogadjon akárkit, csak Basa nevezetű béröst ne fogadjon. Ha Basa a neve, akkó ne fogadja mög.

Mönt a pap, hajtott. Elért egy hídhó, tanákozik egy legénnye.

— Jó napot!

— Jó napot! Hova mész?

— Hm, mék, el akarok áni szógáni.

— El akarsz áni?

— El.

— Neköm mög köllene egy bérös. Hogy hínak?

— Basa.

— Hm, azt mondta a szakácsném, ne fogadjak ilyen nevűt.

Nem fogadta mög. Ehajtott a pap. Otthagyta. Az a másik hídná megin elébe kerűt.

— Jó napot, fiam!

— Jó napot!

— Hova mész, fiam?

— Mék, el akarok áni szógáni.

— Nem ász e?

— De elállok!

— Hogy hínak?

— Basa.

— Hm, azt mondta a szakácsném, ne fogadjak Basa nevezetűt.

Otthagyta. Nem fogadta mög. Ez megin elhagyta, elibe kerűt a harmadik hídná. Utóéri a pap.

— Jó napot, fiam!

— Jó napot!

— Hová mész, fiam?

— El akarok áni szógáni.

— Hogy hínak?

— Basa.

— Hm, azt mondta a szakácsném, ilyen nevűt ne fogadjak.

De csak mögfogadta.

— Gyere akkó a kocsira.

Mögegyöztek. Visszamönnek haza. Hazaérnek. A szógálóva mindjá kimöntek a kertbe dógozni. A szakácsnő mög dógozott.

— No, plébános úr, fogadott béröst?

— Fogadtam.

— Hogy híják?

— Basa.

— Mondtam, hogy ne fogadjon Basa nevezetűt.

— Akármeliket kérdeztem, mind Basa nevű vót.

Hát oszt mögfőtt az ebéd. Behílik a szógálót mög a béröst ebédőni. Ahogy leűnek önni, letötte a kalapját a bérös. Nagyon vörös vót a haja. A papnak mögát a szöme rá. Nézi nagyon. Azt mondja:

— Ugye, fiam, milyen hajad van neköd?

— Hm, arany.

— Nem tudná te neköm ilyent csináni?

— De bizony tudok, plébános úr. Maj ha öttünk.

— Jó.

Mögvót az ebéd. Azt mondja a pap:

— No, fiam, csinász neköm ilyen hajat?

— Csinálok, plébános úr. Csak tudja-e, hogy löhet ezt mögcsináni?

— Hogy, fiam?

— Magának bekössük a szemit. Ideadja a kalapját, csak úgy tudom mögcsináni.

— Nem baj, fiam, csak hogyha mög tudod csináni.

— Mög.

Hát odadta a pap a kalapját, bekötötték a papnak a szömit. A bérös kimönt, oszt nagyon nagyot belesz . . t a kalapba. Bemén, a papnak a fejibe nyomta. A papnak nagyon nagy szakálla vót. Teli lött a szakálla mind sz . . ra, mög a haja is. No, kész az aranyhaj. De a bérös eszaladt, otthagyta a papot. Szaladt, szaladt az úton.

Hű a pap ekezdött köpködni. Oszt azt mondta, hogy fogják bö a lovat. Ű maj mögfogi a bérost. Majd ű ád neki.

Ahogy szaladt a bérös, egy gölöncsér az út mellett ül a gödör szélibe. Azt mondja:

— Hallja, mester úr, én olyan jó viccet tudok, csak adja ide a legjobb fazekát!

Odadta neki a legjobb fazekát, belenyomta a fenekit a fazékba a gölöncsérnek. Hát az sajnálta azt a szép fazekat, hogy összetörje, nem bírta kihúzni. Odaér a pap.

— Jó embör, nem látott szalanni egy embört, legént?

— De bizony láttam. No de — gondóta magába a gölöncsér — kő magáná sz . . . bb?

— Gyűjjön a kocsira!

Főmönt az is a kocsira. Levötték a fazekat a fenekirű, hát oszt mönt.

Tizenkét embör ott az erdőszélibe vágta a fát. Odaszalad ez a legény:

— Hé, embörök, tögye erre a tőkére mindegyik a mutatóujját!

Odamönnek, odatöszik a mutatóujjukat. Mind a tizenkettőnek levágta a mutatóujját egy csapásra és eszalad onnét is. Szalad. Odaér a pap az embörökhő:

— Jó napot, embörök, nem láttak itt egy sz . . . s embört?

Azt mondják az embörök:

— De bizony, nézze, milyen viccet csinát belűlünk, levágta az ujjunkat.

— Gyűjjenek a kocsira!

Főmöntek a kocsira, oszt mönnek.

Hát Basa möghempörgött a sárba, tiszta pocsolya lött. Utóérték Basát.

— Jó napot! Nem látott erre egy sz... s embört?

— De bizony láttam. Nézzék, hogy möghempörgetett a pocsolyába.

Hát akkó vitték Basát is. Még most is mönnek, ha mög nem átak.

29.

HÚSZAT EGY CSAPÁSRA

Vót egy szögény embör, Szűcsnek híták. Nagyon szögények vótak. Sok családja vót neki. Ott is csak puliszkára való vót, mer avva éltek abba az időbe, csak puliszkáva.

Eccő ahogy mögröggeliztek, egy kis morzsalék az asztalon maradt. Erre nagyon sok légy rámönt. Héj, úgy gondóta a szögény embör: „Nem vagyunk ölég szögényök, még ezök a legyek is minket szögényítenek, mer még ezt a kis morzsát is mögöszik." Akkó a tetejükbe vágott a tenyerive. Húszat agyonütött. Úgy gondóta magába, hej, ha ű ilyen erős, hogy húszat agyonüt egy csapásra, mögpróbál evve szöröncsét. Hátha lösz szöröncséje. Csinát egy táblát, egy fatáblát. Ráírta: „Húszat egy csapásra." Kimönt a falu végire, leszúrta, lefekúdt alá.

Eccő arra mén a törpék királya. Olvasi: „Húszat egy csapásra." Hej, de erős embör, ilyen köllene énneköm. Aludt a szögény embör, főkötötte. Azt mondja:

— Nem áná e hozzám szógáni? Három nap az esztendő, minden napra kapsz egy acskó aranyat.

— De elállok. Mi lösz a dógom?

— Az lösz a dógod, hogy csak vizet visző mög fát.

Hát nagyon sok törpe vót. De mán ez a nap etelt úgy, hogy mikó hazaértek, erre-arra, mán akkó este lött, de ez a nap számos vót az esztendőbe. Másnap azt mondja neki a törpe király:

— Hallod-e te, szögény embör, itt van ez a bivalybőr, evve hozzá vizet!

Jaj, de mikó megemete a szögény embör a bivalybőrt, alig bírta. A kút messze vót. Hát valahogy ecimbáta a bivalybőrt a kútig, de bizony vizet nem bírt vinni, mer nagyon nehéz vót. Nem győzik mán otthun várni. Emén a törpék királya, megnézi, mit csinál a szögény embör. Mikó möglátta, hogy ahun gyün, ekezdte piszkáni a kút szélit. Piszkáli erre, piszkáli arra. Odaér a törpék királya.

— Mit csinász te, szögény embör?

— Mit csinálok? Hazaviszöm az egész kutat. Mit, majd én evve a kis edénnye itten [vacakolok]... Meddig tart ez?

— Jaj, jaj, ne hozd haza, inkább én viszök vizet. Mit gondósz, világtalan az anyám, beleesik, hát mi lösz? Inkább én viszök vizet.

Megörűt ennek a szögény embör, hogy nem köllött neki vizet vinni. Mer bizony nem bírta. Hát vitte a törpék királya a vizet. No, ez a nap is etelt.

Másnap azt mondja a király:

— No, szögény embör, most eredj az erdőbe fájé! Egy hát fájé!

Persze gyönge vót az az embör, nem vót abba erő. Mer olyan koszton bizony ottan nem nagyon vót erő. Megtanát egy guriga cérnát, zsebbe nyomta. Gondóta, majd kitolok most is veled.

Lesik, várik a szögény embört, nem gyün a fáva. E köllött érte mönni. Emönt a törpék királya. Mikó möglátta a szögény embör, hogy ahun gyün a, ekezdte gurigázni le a cérnát, kerítötte be vele az erdőt.

— Mit csinász te, szögény embör?

— Mit csinálok? Hazaviszöm az egész erdőt. Mit, egy hát fájé én gyűjjek? Ott lösz helbe.

— Jaj, jaj, inkább én viszök fát, csak hagyjad! Világtalan az anyám, ebócorog erre-arra, szétszaggatik a vadak. Hát mi lösz?

No, etelt a nap. Mikó hazaértek, azt mondta a király:

— Kifizetlek, adom a három acskó aranyat, ost möhetsz isten híréve.

Így a szögény embör is ebbű möggazdagodott. Mer nagyon sok fődet, jószágot vett. Gazdag embör lött belűle. Telt mindönre. A puliszka nem kerűt többet az asztalra.

30.

AZ OKOS CIGÁNY

Vót a világon hetedhét országon is tunnan, a korpakazalon innen, az üveghegyeken tunnét egy juhász. Ennek a juhásznák akkora falka birkája vót, hogy a túlsó szélit nem látta. De a sárkány má a feliné többet ehordott. A juhász mönt az utcán és talalkozott egy cigánnya.

— Jó napot, adjon isten, juhász gazda!

— Adjon isten neköd is, cigány!

— Mi van magáva, juhász gazda?

— Hát, cigány, hagyjá öngöm békive, úgyse tudsz az én bajomon segíteni.

— Hátha bírok, csak mondja meg.

— Mit gondósz, vót akkora falka birkám, hogy a túlsó szélit nem láttam, de a sárkány má több mint a felit ehordta.

— Tudja mit, juhász gazda, majd én segítek rajta, csak azt adja, amit kérek.

— Adok mindönt, cigány. Mit adjak?

— Tudja mit? Ásson egy vermöt, fejje tele édös tejje, birkatejje, és csinálja azt úgy, hogy ne látszódjon, hogy az ott egy veröm, olyan gyönyörűen csinálja mög. Vékonyan padlózza le.

— Jó, röndbe van, cigány, ez mind möglösz.

— Aztán ad egy csomó savótúrót, abrincsot, egy vereböt mög egy kalapácsot. A sírejét meg a gamolyát is adja ide.

Hát úgy is vót. A juhász mindönt adott a cigánynak. A juhász odaát a birkák mellé.

Eccő a hétfejű sárkány lecsapott a birkák mellé. A cigány úgy megijedt, hogy majdnem möghat. Csak nem áta ki szó nékű:

— Hallod-e te, sárkány pajtás! Mit csinász te? Hát te kódusbotra ejtő engömet. Mán több mint a fele birkámat ehordtad.

A sárkány mérgös lött, hogy a cigány mög mer szólani:

— Tudod mit, cigány! Tödd mög azt, amit én mögtöszök!

— Mög is töszöm.

Hát leugrott a sárkány kötözködésig abba a sárga kemény fődbe. Azt mondja a cigány:

— Ez sömmi se! Majd én! Vigyázz, mer édös tej lösz utánam, ha én ugrok.

A veröm tetejirű ugrott le a cigány. Az édös tej szát, a sárkánynak szöme-szája teleömlött édös tejje. A sárkánynak se vót mindegy. Vött egy követ, hogy lüsztté morzsója szét. De a cigány:

— Sömmi se ez.

Kikapta a szűrjibű a savótúrót, s azt mondja:

— Vigyázz, mer spriccő!

Mögnyomta a savótúrút. A sárkánynak szöme-szája telelött savóva. No akkó azt mondja a sárkány:

— Tudod mit, cigány? Még ögyet! Amelikünk nagyobbat bír durrantani, az lösz az erősebb.

— Nem bánom.

Hát a sárkány akkorát durrantott, hogy a cigány majdnem möghat. Nos a cigány azt mondja:

— Ez sömmi se, sárkány pajtás, majd én! A szömedet mög a szájadat mögabrincsójuk, mer kiszáll a szömed.

Mögabrincsóták a fejit a sárkánynak, bekötötték a szömit. A cigány kivötte a kalapácsot, durr, a sárkány fejire nagyott vágott.

— Jaj, cigány, többet ne durrants!

Durr, még ögyet. Hármat rávágott a sárkány fejire a cigány. Hát ez mán nem játék. Akkó azt mondta a sárkány:

— Hát most mán amelikünk magosabbat tud hajítani, a lösz az erősebb.

A sárkány főhajított olyan magosra, hogy egy éjje, egy nap gyütt le. Azt mondja a cigány:

— Ez sömmi se, sárkány pajtás, majd én.

Mögkapta a madarat, főhajította, Várik lent, várik lent, hogy mikó gyün le.

— Mikó gyün le az, te cigány?

— Ez sose, ezt én úgy főhajítottam.

Hát most mit csináljon? Azt mondja a sárkány:

— Idehallgass, te cigány, gyere az én lakásomra!

— Nem bánom én, de kivégezem azt a vak anyádat!

— Hát mán olyat ne csinálj, cigány!

— Hát kivégezöm én!

Emöntek a sárkánynak a lakására. A cigányt mindjá egy külön szobába tötték. No osztán bemén a sárkány az anyjáhó. Azt mondja:

— Édösanyám, hoztam egy olyan erős embört, egy cigányt, én is erős vagyok, de az hétszázszó erősebb.

— Jaj, fiam, az végez minket ki! Tudod mit, fiam? Emöntök a kútra, ameliktök nagyobb kád vizet hoz, az lösz az erősebb.

A cigány hallgatta az ajtón át, mit beszének. A sárkány kimén, azt mondja a cigánynak:

— Tudod mit, cigány? Emögyünk a kútra, amelikünk nagyobb kád vizet hoz, az lösz az erősebb.

— Nem bánom én.

A sárkány vitt egy hétszáz akós hordót, a cigány mög csak egy pisze ásót mög egy gyékénykötelet. Odamönnek a kúthó. A sárkány ekezdi merni a vizet, a cigány mög ekezdte ásni a kutat körű a pisze ásóva, utána körűkötötte a gyékénykötélle, kezdi úgy húzni.

— Mit csinász, te cigány?

— Hm, mit? Eviszem az egész kutat. És belelüköm az anyádat, hogy dögöjjön bele.

— Jaj, olyat ne csinálj! Inkább téged is eviszlek haza.

— Akkó így nem bánom.

A cigányt is evitte a sárkány haza, mög a vizet is. Hazaérnek. Bemén a sárkány az anyjáhó.

— No fiam, meliktök hozott nagyobb edény vizet?

— Jaj, hagyja! Az egész kutat el akarta hozni, hogy belelüki a vak anyámat, hogy dögöjjön bele.

— Jaj, fiam, ez is végez minket ki! Hanem tudod mit, fiam? Kimöntök az erdőbe, ameliktök nagyobb hát fát hoz, az lösz az erősebb.

A cigány hallgatta az ajtónyíláson. Bemém a sárkány a cigányhó.

— No, cigány, tudod mit? Emegyünk az erdőbe, amelikünk nagyobb hát fát hoz, az lösz az erősebb.

— Nem bánom én.

A cigány vitt magáva egy gombolyag vastag cérnát. Ementek az erdőbe. A sárkány a nagy fákat tövestű, mindenestű csavargatta kifele, de a cigány úgy mögijedt, hogy majdnem möghat a nagy zötyögéstű. Mit csináljon? Egy fát megkötött vastag cérnáva. Körűkerűte az erdőt. Nézi a sárkány.

— Mit csinász, te cigány?

— Eviszöm az egész erdőt. Rátöszöm a házatokra, oszt möggyútom, hogy dögöjjön mög az a vak anyád.

— Jaj, cigány, az istené se! Inkább téged is eviszlek.

— Akkó nem bánom.

Vitte a cigányt is, mög a fát is haza. Hazaérnek. Azt mondja a sárkány az anyjának:

— Jaj, anyám, én is erős vagyok, de a cigány még hétszázszó erősebb. Mit gondol, az egész erdőt el akarta hozni, ráteszi a házunkra, oszt möggyúti, hogy dögöjjön mög a vak anyám.

— Jaj, fiam, minek is hoztad a házhó ezt a cigányt? Ez végez ki bennünket. Hanem tudod, fiam, mit? Ott van az a hétméteres buzogány. Estére, mikó a cigány — a cigány hallotta — lefekszik, oszt elalszik, tizenkét óráig tüzesíjjed, oszt kinyitod az ajtót, mikó piros lösz, tizenkét órakkó, akkó kérdözd mög: „Alszó-e, cigány, alszó-e, cigány?" Harmadszó mikor kérdözöd: „Alszó-e, cigány?", vágd oda az ágyra, hogy hadd pusztuljon e a cigány.

Úgy is vót. A sárkány ekezte tükesíteni a buzogányt. A kuckóba vót egy nagy mozsár, mozsártörő. A cigány ekezdte cipeni a mozsártörőt. Tíz óráig azt cipete az ágyra. Éjfélig, tizenkét óráig mög a mozsarat. Oszt lötakarta a szűrive, mint hogyha ű alunna. Hát osztán a sárkány mögfogi a buzogányt tizenkét órakó, beviszi. A cigány beűt a kuckóba. Bedűti az ajtót, kérdi:

— Alszó-e, cigány, alszó-e, cigány?

Nem szól.

— Alszó-e, cigány?

Nem szól.

Durr, odavágta, úgy csörömpőt a mozsár mög a mozsártörő. Bemén a sárkány az anyjáhó.

— Jaj, anyám — azt mondja —, most mán biztos, hogy mögdöglött a cigány. Mer csak úgy csörömpőt a csontja.

A sárkány lefeküdt alunni. A cigány röggelig a mozsárra mög a mozsártörőve cipeködött, mire visszatötte a

helyire, a kuckóba. A cigány kinyitotta az ajtót, mikó mán világos vót, nézögette a gatyapárkányát. A sárkány kigyün, kérdi:

— Mit csinász, te cigány?

— Hm, mit csinálok? Nézöm, hogy valami bóha mögcsípött az éccaka. Még a vér is kisercent utána.

Bemön a sárkány az anyjáhó, mondja:

— Mit gondol, anyám, még a cigány most is él. Csak egy kis bóhacsípés vót neki.

— Jaj, fiam, ez végez minket ki! Hanem tudod mit, fiam? Adjá a cigánynak egy bivalybűr aranyat, egy bivalybűr gyémántot, egy bivalybűr ezüstöt, oszt csak mönynyön a lakásunktú!

Ezt hallgatta a cigány az ajtóná. Gyün a sárkány a cigányhó. Azt mondja:

— Tudod mit, cigány? Adok én neked egy bivalybűr aranyat, egy bivalybűr ezüstöt, egy bivalybűr gyémántot, csak a lakásunkrú eredjé e.

— Nem mék én, míg azt a vak anyádat mög nem fújtom.

— Jaj, cigány, az istenre kérlek, inkább eviszöm én.

— Akkó nem bánom.

Hát a sárkány vitte a sok kincsöt. Mönnek a cigánnya. A sárkány eresztött útközbe olyan vizet, hogy a cigány ne bírjon átmönni. A cigány leűt a víz szélire, a bocskorát hun kikapcsóta, hun bekapcsóta, hun kikapcsóta, hun bekapcsóta. Nézi a sárkány. Csak kapcsoli, hun kikapcsoli, hun bekapcsoli. Azt mondja:

— Mit csinász, te cigány?

— Hm, le akarom vetni a bocskorom.

— Hát mikó lösz az egyik lövetve?

— Az egyik le lesz hónap dílre, a másik mög hónapután dílre.

— Jaj, cigány, inkább tégöd is viszlek.

— Akkó nem bánom.

Így vitte a cigányt is. Arra mennek a cigányputri felé. A cigánygyerökök mögismerték az apjukat, szaladtak elébe kis buzogányokka, kalapácsokka.

— Avela deda, avela deda! — kiabátak a cigánygyerökök.

A sárkány mögijedt tűlük, edobta a cigányt is mög a sok kincsöt is, aranyat, gyémántot, ezüstöt, mindönfélit,

oszt visszaszaladt az erdőbe. A cigányok behurcóták a sok mindönt, mindönféle aranyat.

A sárkány az erdőbe tanákozott egy rókáva.

— Hun vótá, sárkány pajtás?

— Na, mit gondósz? Vittem egy nagyon erős cigányt. Én is erős vagyok, de az még hétszázszó erősebb.

— Nem erős az, sárkány pajtás. Ha ráfújtá vóna, töpörtyűvé vát vóna.

— Igaz ez, róka?

— Igaz. Ha nem igaz, kössé ide a fáhó. Menj vissza, vedd e tőlük az aranyat. Ha nem igaz, akkó itt verd szét a fejemet a fába.

Mögkötötte a rókát a sárkány, oszt mönt vissza. Hát a cigány rá vót készűve, mán mindjá gondóta, hogy visszamén a sárkány. A gyerököknek a kezibe megin kis buzogányokat, harapófogót, kalapácsot adott, hogy hajigálják mög a sárkányt. A feleségit mög négykézláb állította, oszt dülögette a farát a sárkány felé.

Mén a sárkány. Mindenrű meg vót győződve, csak arrú nem, mi az, ami ott dülögeti felé a farát. Mögijedt, visszaszaladt az erdőbe. Szegény rókának szétverte a fejit, kivégezte. A róka lött az áldozat.

Eddig vót, a mesének vége lött.

31.

KIRE MARAD A KISKÖDMÖN?

Hol vót, hol nem vót, vót a világon egy szögény asszony. Annak vót egy fia. Majd ehatározta, hogy mögnősíti a fiát. Hát emöntek lánykérőbe. Bemöntek egy házhó. Mikó bemöntek, a kiscsirkéket a lán éppen dugdosta a kotló alá. De ha egyet bedugott, kettő kigyütt. Kérdözik:

— Mit csinász te, kislány?

— Hát gyugdosnám ezeket a buta csirkéket az anyjuk alá, de hiába rakom űket vissza, kigyünnek.

Azt mondja az anyós, a fiúnak az anyja:

— Hagyjad, hogyha űk el akarnak alunni, majd bebújnak az anyjuk alá.

Mögmondták, hogy mijé möntek. Lánykérőbe. Persze fogadták is őket. Azt mondják a lánynak, mönjön le a pincébe boré.

Mikó mén a lány le a pincébe, möglátta: a pinceajtó fölé fő vót akasztva a balta. Eszibe jutott: „Ejnye, most ha én férhő mék, énnököm lösz egy kis Kelemönkém, Kelemönkének lösz egy kis ködmenkéje, Kelemönke, ha legyün ide a pincébe boré, leesik ez a balta a fejire, möghal Kelemönke. Kire marad a kisködmenke?" Ekezdött ríni. Várják odafönn, maj gyün, maj gyün.

Nem győzték várni. Azt mondja az embör a feleséginek:

— Eredj mán hé, nézd mög, mi van avva a lánnya, tán eleresztötte a bort, és nem mer főgyünni.

Mikó mén az anyja, láti, hogy a lány nagyon ríl. Azt mondja:

— Hát te, lányom, mije rísz?

— Hát hogyne rínék! Most ha én férhő mék, énneköm lösz egy kis Kelemönkém, Kelemönkének lösz egy kis ködmenkéje. Kelemönke legyün ide a pincébe boré, ott az a balta, ráesik a fejire, möghal Kelemönke. Kire marad a kisködmenke?

Hát bizony az anyjának se vót kőbű a szíve, a is hozzáfogott ríni. Rítak mind a ketten. Várik fönt, várik. Eccő azt mondja az öreg:

— Hát emék mán, mögnézem, mi van ezökke, nem gyünnek.

Mikó odamén, lássa, rínak mind a ketten.

— Hát tik mijé rítok?

Mondja a lány:

— Hogyne rínánk. Most ha én férhő mék, énneköm lösz egy kis Kelemönkém, Kelemönkének lösz egy kis ködmenkéje, Kelemönke legyün ide a pincébe boré, oszt akkó a balta ráesik a fejire, möghal Kelemönke. Kire marad a kisködmenke?

Bizony az öregnek se vót kőbű a szíve. A is hozzáfogott ríni. Rítak mind a hároman. Várják fönt a kérők, maj gyünnek, maj gyünnek. Azt mondja eccé az anyja a fiának:

— Gyerünk, fiam, nézzük meg mán, mit csinának azok.

Mikó odamönnek, lássák, rínak mind a hároman.

— Hát kentek mijé rínak? Ha nem akarják adni a lányukat, hát nem erőszakka gyüttünk mink ide.

— Hát nem azé rívunk mink!

— Hát mijé?

Azt mondja a lány:

— Hát ha most én férjhő megyek, énneköm lösz egy kis Kelemönkém, Kelemönkének lösz egy kisködmenkéje. Ha Kelemönke legyün ide a pincébe boré, ott az a balta ráesik a fejire. Möghal Kelemönke. Kire marad a kisködmenke?

Azt mondja az asszony a fiának:

— Gyerünk, fiam, gyerünk! Gyerünk tovább! Addig mönjünk, míg öt bolondot nem tanálunk. Ha tanálunk öt bolondra, aztán majd visszagyüvünk ide.

Elindútak tovább. Mönnek, mönnek. Eccő csak odaérnek egy házhó. Egy embör irgalmatlanul üti a vasvelláva a diót. Azt mondják neki:

— Hát kend, bácsikám, mit csinál?

— Hát káromkodok. Mán rögge úta hánynám fő a pallásra a diót velláva, de még egy sincs fönt.

— Hát nem úgy köll azt, bácsikám! Hozzon hama egy zsákot!

No gyorsan hozott az embör egy zsákot. Beleszödték a diót, főhordták egykettő a pallásra.

— No lássa kend, mán kész is!

Avva mönnek tovább. Azt mondja az asszony:

— No, fiam, egy bolondra tanátunk mán.

Mönnek tovább. Mikó mönnek, odaérnek egy házhó. Kegyetlen bőg a birka, de az asszony nagyon üti ökölle. Azt mondják:

— Hát kend, nénikém, mit csinál?

— Fonnám a birkárú le a gyapjút, akkora gyapjúja van, de nem képes idadni.

Irtó ütötte.

— Hát nem úgy kő azt, nénikém. Hozzon hama egy ollót!

Adott az asszony egy ollót. Mögnyírták a birkát, elerösztötték, az öregasszonnak odadták a gyapjút.

Most mán fonhati kedvire!

Avva mönnek tovább. Azt mondja az asszony:

— No van mán, fiam, két bolond.

Mönnek. Alik mönnek egy pár házelét, eccő csak látik, hogy egy embör irgamatlanú üti a fát. Odaköszönnek:

— Adj Isten jó napot. Maga bácsi, mit csinál?

— Jaj, csak hagyják el! Tegnapelőtt hajtottam Debrecönbe az ökreimet a vásárba. Ez a fa nyikorgott. Kérdözöm: „Mög akari vönni?" Nem szót sömmit, csak nyikorog. Mondom neki: „Én ötszáz pengőn alú nem adom." A fa csak nyikorog. Jó van, ha kedve tartja, itt hagyjuk. Ha akarja, most nem is muszáj kifizetni. Hónap gyüvünk a pézé. Itt hagytam az ökreimet. Most együttem a pézé. Se ökör, se péz! Mögharagudtam, kivágtam.

Jó nagyot vágott a fára. Hát ennek a baján nem tudtak segíteni.

Mönnek tovább. Azt mondja az asszony:

— No, fiam, van mán három bolond.

Mönnek, kiértek a falubú. Mönnek a másik faluba. Mikó közelödnek a faluhó, lássák, nagyon sok nép kint áll a falu végin. Tartsák a zsákot a nap felé. Valameddig tartották, eccé ityre befogták a száját, ekezdtek vele szalanni. Mikó odaérnek, kérdezik:

— Mit csinának?

— Jaj, hát hagyják e, építöttünk egy templomot. Hordanánk bele a világosságot. Talán még a kúcslyukat is begyugtuk, de olyan sütét van bene, hogy borzasztó.

Mikó odamönnek, nézik, hát egy ablak se vót rajta. Kértek gyorsan baltát mög budákot, mög mit tudom én mi mindönt, mög egy létrát, oszt vágtak a templomon egy, két, három ablakot. Mindjá világos lött. Azt mondja az asszony a fiának:

— No, fiam, itt mán nem egy bolond van, hanem az egész falu bolond. Visszamöhetünk Zsuzsikájé.

Hát vissza is möntek. No majd osztán mögegyeztek. El is vötték. Nagy lakodalmat csaptak. Hencidátú Boncidáig folyt a lé. Szürke ló szügyive tóta a levest. Boldog vót, aki kapott egy kanálla. Vót vőfény, vót násznagy. Járják a menyasszonytáncot. A szakács is nagyon kívánczi vót. Bemönt nézni, hogy a násznagy hogy táncótassa a menyasszont. Eccő kintrű kiabának, hogy: „Viszi a kutya a csontot!" Szalad kifelé a szakács. Nézi, szalad utána a vőfény. Zavarja a kutyát. Mire a kutya fölugrott a falra, a vőfény utonérte. Jó belevágott a botta. A kutya szömközt f . . . a. Azt mondta: „B . . . i apád a csontot, csak ha a velő itt maradt." Avva mönt vissza és táncótak tovább.

Én is ott vótam. Egyet jót táncótam. Aki nem hiszi, járjon utána.

32.

A SZEGÉNY LEGÉNY ÉS A GAZDAG LÁNY

Hol vót, hol nem vót, vót a világon egy szögény legény. Mög aztán vót egy gazdag lány. Ű nagyon szerette vóna azt a gazdag lányt evönni feleségű, de nem adták. Egondókodott: most mit csinájjon? A legénynek a körösztanyja olyan bíbájos asszony vót. Emönt hozzá, epanaszóta neki, hogy mennyire szeretné azt a lányt, de nem adják hozzá, mer ű szögény legény. Valamit tönni köllene. No majd oszt a legénynek a körösztanyja valamit összekötött: ződségöt mög répát mög fene tudja, mit nem. Azt mondta a körösztfiának: mönjön e a lányos házhó este. Lopóckodjon be, és a konyhaajtó alatti küszöbön azt a kis csomagot ássa e. Aztán mönjön ki hozzájuk. Tudja-e, hun alszanak a tyúkok? Azt mondja:

— Kint alszanak az epörfán.

— Mönjé fő a fára és vertyogtassad a tyúkokat!

Hát úgy is tött a fiú. Estére emönt. Belopóckodott, a konyhaajtó alá elásta azt a csomagot, azután kimönt. Főmászott az epörfára. Ekezdte vertyogtatni a tyúkokat. Azt mondják a lánynak:

— Eredj mán ki, lányom, nézd mög, ki az, aki a tyúkokat vertyogtati.

Kimén a lány. Mikó átlépi a küszöböt, menthetetlen ekezdött fingani. Azt mondja:

— Pf, ki az, aki a, pf, tyúkokat, pf, vertyogtati?

Nem szól senki. Bemén a lány. Azt mondja:

— Nem tudom, pf, ki az, pf, aki a tyúkokat, pf, vertyogtati, pf, de nem tudom, pf, mi van, pf, velem, pf, mindig kő, pf, fingani.

Azt mondja az asszony az urának:

— Maj kimék én hé, mögnézöm.

Mikó kimén az asszony, a is azt mondja:

— Pf, ki az, aki a, pf, tyúkokat, pf, vertyogtati?

Nem szól senki semmit. Bemén az asszony, az is azt mondja:

— Pf, nem tudom, pf, mi van velem, pf, mindig kő, pf, fingani.

Azt mondja az embör:

— Maj kimék én, no.

Mikó kimén az embör, az is ráközdi:

— Pf, ki az, aki, pf, a tyúkokat, pf, vertyogtati?

Nem szól senki semmit. Bemén, de szakadatlan fingik az is.

Azt mondja eccő az embör a lánynak:

— Pf, eredj e, lányom, pf, a suszterhó! Pf, hídd e, pf, hogy varrja be a seggünk lukát!

Ement a lány a suszteré, ehíta a susztert.

No, maj kijé legyen az első? Azt mondja a lány:

— Pf, elsőbb az, pf, apámét!

No az öreg nekitolakodott, kidüllesztötte a farát. Mikó beleszúrta a suszter a tűt, ekezdött az öreg jajgatni:

— Jaj, pf, jaj, pf!

Nem engedte. Mit csinájjanak?

Azt mondja az embör a lánynak:

— Eredj e, pf, lányom, pf, a papé! Pf, hídd e, pf, adja ránk, pf, az áldást!

Emönt a lány a papé, ehíta. Mikó a pap belépett, az is ekezdött fingani. Mer aki az ajtóküszöböt átlépte, az mán menthetetlen fingott. No majd oszt a pap is rákezdte:

— Opszisz, pf, dopszisz, pf, domine, pf!

De bizon nem ért semmit. Csak fingottak tovább.

Hát nem vót mit tönni, a legény megin csak emönt, mögkérte a lánynak a kezit. Persze ű nem fingott, mer ű csináta azt a valamit. Azt mondja az embör:

— Pf, odadom, pf, a, pf, lányom, pf, úgy is, pf, világ, pf, csúfja vagyunk.

Nagy lakodalmat csaptak, mivehogy gazdag lány vót. Na majd osztán összemöntek a vendégök, de aki átlépte a küszöböt, vót akkó osztán fingás. Mikó möntek az esküvőre, jujgattak:

— Ijjujuju, pfff, ijujuju, pfff.

Mindönki fingott.

Mikó mögesküdtek, emút a lakodalom, emönt a legény, fővötte a küszöb alú azt a valamit, amit ő oda erejtött. Osztán mögszűnt a fingás. Űk pedig éltek boldogan. Még máma is élnek, ha mög nem haltak.

Eddig vót, mese vót, vége vót.

33.
MUNKACSERE

Hol vót, hol nem vót, vót a világon egy embör. Az embör a határba járt dógozni, az asszony meg otthon a házi munkát végezte. Az ember, mikó hazament a határbú, azt mondja a feleséginek:

— Te, asszony, csak egész nap idehaza lebzsősz, nem csinász semmit. Én mennyit dógozok a határban.

Azt mondja az asszony:

— Hát jó van, cseréljünk. Majd egy napon kimegyek én, te mög itthun maradsz.

Megörűt az embör, hű, de jó sora lösz máma. Rögge főket az asszony. Tött a tarisznyába könyeret, szalonnát. Az embör odahaza maradt. Ráparancsót az embörre.

— Rögge legetesd mög a tehenet, utána a kispulykákat kiengedöd legeni, de vigyázz, e ne vigye a héja! Szitád mög a lisztet, mer hónap reggere kenyeret sütök. Húzd össze a tejfölt, mög mire hazagyüvök, hát főzzé valamit!

Úgy is tött az embör. Az asszony emönt, majd hát ű milyen nagy dógot visz végbe. Aludt jó sokáig. Mikó mán jó fönt vót a nap, a tehén bőgött, éhes vót, akkó főket az embör. No most, hogy sok dógot egyszörre csináljon, mive e vót késve, a kispulykákat összekötözte mind egy zsinórra, mindegyiknek rákötötte az egyik lábát és úgy bocsátotta ki űket. Most a héja nem bírja evinni. A pincéjüknek a tetejin nagyon jó mező vót. De ha a tehenet oda főteszi, a tehén véletlenű ebócorog onnan. A tehén nyakába kötött egy kötelet, beengedte a kéményen, mer szabad kéményük vót. Közbe, míg szitáta a lisztet, a tejföl is összemenjen, beletötte a tejfölt a nyakába. Míg szitáta a lisztöt, rázódott a tejföl. Hanem mikó hajút a liszté, hogy maj merít a szitába lisztöt, hát köröm, mi történt? Beledűt a tejföl a lisztbe. Hű, hát most mit csináljon? Ezé kikap az asszonytú.

Krumlilevest főzött. Odaát a sporhert mellé, kavarta, a kötélnek a másik végét mög a derekára kötötte, evve biztosítva van a tehén, nem bír emenni, mer a kötélnek az egyik vége meg van kötve a derekán, a másik vége meg a tehén derekán. Közbe eszibe jut: „Jaj, mi is van a kispulykákka?" Maj kimén megnézni. Gyorsan leódta

a derekárú a kötelet. Hát mikó nézi, éppen ment a héja. Lesi az embör.

— Hát úgyse bírod evinni!

Kérem szépen, mi történt: megfogott a héja egy kispulykát, és vitte az egészet. Szaladt az embör utána. Igen ám, de nem érte el a zsinegnek a másik végét. Mind evitte egyszerre a kispulykákat. No most mit csináljon? Hazamén, bemén vissza, a derekára rákötí a kötelet, a sporhert mellett nagy búsan főz. A tehén addig leget a pince tetején. Eccő, hoppá, beszakadt a pince, a tehén leesett a pincébe, az embört főhúzta a kéménybe a kötél.

Estefelé mén haza a felesége. Kiabál:

— Hun vagy hé, hun vagy?

Kiabál az embör:

— Itt vagyok!

Villog a felesége: hun van, nem lássa sehun. Sehun nem találja. Hát mondja:

— Itt vagyok fent a kéményben.

— Mit csinász ott?

— Jaj, hé, vágd el a kötelet gyorsan!

— Milyen kötelet?

— Hát ott maj meglátod!

Mikó mén, látja, hogy a tehén csüng lent a pincébe, meg van fulladva, a kötélnek a vége a nyakára van kötve. Evágta az aszony gyorsan a kötelet, hát az embör beleesött igenyöst a levesbe, mind szétcsapta azt is. Mikó bemén az asszony, azt mondja:

— Mit főzté?

Azt mondja az embör:

— Főztem, de mán ki is tálatam.

— Hát mit?

— Ehun ni, beleestem a krumplilevesbe.

Mérgelődik az asszony.

— Legalább mögszitátad-e a lisztöt?

— Jaj, hé, avva hogy jártam!

— Hát hogy?

Meséli: hogy hamarább kész legyen, nyakába kötötte a tejfölt, és ahogy hajút le a liszté, beledűt a tejföl a lisztbe. Mérges az asszony, káromkodik.

— Hát a kispulykákat möglegetetted-e?

— Jaj, hé, avva hogy jártam!

— Hát hogy?

— Hát mit gondósz? Én akartam túljárni a héjának az eszén és ű járt túl az én eszömön.

Meséli, hogy összekötötte egy zsinegre mindegyiket és egyet mögfogott, mind evitte.

— Hát a tehén?

— Hát azt nem is tudom.

Mikó mönnek nézni, mög van fulladva. Jó összevesztek. Bizony az embör többet soha nem mondta, hogy ű marad, hogy az asszonynak odahaza nincsen dóga, mer belátta, hogy minden asszonynak reggetű estig van mit tenni, csak egész nap győzze csináni.

34.

BOLOND MIHÓK I.

Hun vót, hun nem vót, vót a világon egy legény. Mihóknak hítták. Emön szógáni. Abba az időbe csak három nap vót egy esztendő. Hát persze, az hama lejárt. Szógát egy gombostűt. Mikó letet az esztendő, kikapta a bérit, mönt hazafelé. Hát most ű mit őrzögesse ezt a tűt. Mönt arra egy szénásszekér és beleszúrta. Mikó hazaért, kérdezi az apja:

— Mit szógátá, fiam?

Azt mondja:

— Szógátam egy gombostűt.

— Hát hun van?

— Hát együtt erre egy szénáskocsi, oszt beleszúrtam.

— Ó te bolond, hát nem úgy köllött vóna.

— Hát hogy?

— A kalapodhó tűzni, oszt hazahozni.

— No maj máskó.

Emönt Mihók megin szógáni. Szógát, szógát, három nap vót az esztendő, hát hama lejárt. Szógát egy ódal szalonnát. Mönt hazafelé, hát azt a kalapjáhó kötötte. Persze hogy férehúzta nagyon a nyakát. Mögrohanták a kutyák, közéjük vágta. Mikó hazamén, kérdezik:

— Mit szógátá, fiam?

— Szógátam egy ódal szalonnát.

— Hát hun van?

— A kalapomhó kötöttem, de nagyon férehúzta a nyakamat, oszt a kutyáknak adtam.

— Ó, te bolond, hát nem úgy köllött vóna.

— Hát hogy?

— Hát kötélre vönni, a válladra vönni, oszt hazahozni!

— No maj máskó!

Emönt megin szógáni. Mikó letet az esztendő, szógát egy bornyút. Szépen nagy kötélre kötötte, a vállára vötte, oszt hazavitte. De mire hazaért, a bornyú mögfulladt. Azt mondják:

— Mit szógátá, fiam?

— Szógátam egy bornyút.

— Hát hun van?

— Itt van kint a ház előtt.

Mikó kimönnek, nézik, hát mög van fulladva.

— Hát mit csinátá?

— Kötélre kötöttem, a vállamra töttem, oszt hazahoztam.

— Ó, te bolond, hát nem úgy köllött vóna.

— Hát hogy?

— Hát tágan a kötelet a nyakára kötni, oszt vezetni hazafelé. Szóni: „Tele haza, bocóka! Tele haza, bocókám!" Itthun bevezetni az istállóba, szénát adni elébe.

— No maj máskó.

Emönt megin szógáni. Mikó letet az esztendő, eszógáta a gazda lányát, Katókát. Szépen kötelet kötött a nyakára, vezette hazafelé. Szólíjja:

— Tele haza, bocókám! Tele haza, bocókám!

Hazaért, az istállóba bevezette, bekötötte a jászolhó, szénát adott elébe. Mikó bemén, kérdezik tűle:

— Mit szógátá, fiam?

— Szógátam a gazda lányát, Katókát.

— Hát hun van?

— Ott van az istállóba, mögkötöttem, szénát adtam elébe.

— Ó, te bolond, hát nem úgy köllött vóna.

— Hát hogy?

— Hát bevezetni, mögöleni, mögcsókóni. Hát ez a te feleségöd.

Avva kimönt Mihók, gyorsan bevezette, mögölete, mögcsókóta. Nagy lakodalmat csaptak. Mihók annyit övött, hogy nem tudta, mi az ölég. Azt mondja neki a felesége:

— Ha megrúgom a lábod, ne ögyé.

Vót nekik egy nagy kutyájuk. Alig kezdtek e vacsorázni, a kutya bemönt a szobába, hozzáért Mihóknak a lábáhó. Ű azt hitte, hogy a felesége rúgta mög. Nem övött tovább. Mondja a felesége:

— Ögyé!

De nem öszik, de nem öszik.

Emút a lakodalom, szétmöntek a vendégök, lefeküdtek. Azt mondja eccő Mihók a feleséginek:

— Jaj, Katóka, de éhös vagyok!

— Hát mondtam, hogy ögyé!

— Azt mondtad, ha mögrúgod a lábom, ne ögyek.

— Hát nem én rúgtam mög. Nem láttad, hogy a nagy kutya gyött be, az rúgta mög? Eredj, ott van a kemence vállán a rétös, ögyé!

Avva Mihók kimönt. Mikó visszagyött, azt mondja:

— Jaj, Katóka, bomójon mög a ti rétestök, de szőrös vót.

— Tán nem a kis macskafiakat ötted mög a kemence vállárú?

Biz az is vót az.

Valameddig feküdtek, azt mondja eccő:

— Jaj, Katóka, de szomjas vagyok.

— Eridj, ott van az ajtó háta mögött a kályha, oszt igyá!

Főkel Mihók, emén. Mén vissza. Azt mondja:

— Jaj, Katóka, bomójon mög a ti vizetök, de korpás vót!

— Csak nem a disznók moslékját ittad mög? Az is ott vót!

Biz az vót az.

Egy ideig hallgatott Mihók. Eccő azt mondja:

— Jaj, Katóka, de pisáhatnám vagyok.

— Eredj, oszt pisájj!

Fogta magát, emönt, belepisát a tejesköcsögbe. Lefeküdt. Azt mondja megin:

— Jaj, Katóka, de olyan kakáhatnám is vagyok.

— Eredj, oszt kakájj, de öntsd is ki!

Hát ű oszt szépen beletötte a tejesköcsögbe. Mikó mönt kifelé, kivágta köcsögöstű együtt. Az após gyött befelé, az is kint vót dógát végezni. Éppen hozzávágta. Mikó bemén Mihók, kérdezi Katóka:

— Kiöntötted?

— Kiöntöttem, de úgy a színfájáhú vágtam, csak úgy jajdút.

— Csak nem édösapámhó vágtad?

— Löhet, hogy az vót.

— Eredj hama, kövesd mög, kérje tűle bocsánatot!

Kiszalad Mihók. Kövesúton laktak, jó nagy köveket szödött. Ekezdte az öregöt hajigáni, míg az takarítozott, türűgette le magát. Halli Kató, hogy nagyon jajgat az apja. Mikó lássa, hogy Mihók kögyetlen küvezi, hajigájja kövekke, azt mondja:

— Mi csinász, Mihók?

— Hát te mondtad, hogy kövessem mög.

— Hát én azt mondtam, hogy kövessed mög, nem azt, hogy küvesd mög. Hanem itt most mán nincs maradásunk, húzd be az ajtót, oszt gyere!

Avva Mihók mögfogta az ajtót, hátára vötte. Kató mönt előre, Mihók mönt utána. Alig möntek valameddig, lönt a gödöródalba mög dögőve egy kutya. Kiabál Mihók Katónak:

— Várjá, Katóka, mögharap a kutya!

Azt mondja Kató:

— Nem bánt, mög van dögőve.

Megin csak utánaszól:

— Várjá, Katóka, mögharap a kutya.

— Mondtam, nem bánt, mög van dögőve.

Avva Katóka ballag. De Mihók megin csak utánaszól:

— Várjá, Katóka, mögharap a kutya!

Ez mérgesen hátranéz.

— Mondom, nem bánt, mög van dögőve. — Mikó hátranéz: — Hát te mit hozó?

— Hát azt mondtad, hozzam az ajtót.

— Én nem mondtam, hogy hozd az ajtót. Én azt mondtam, hogy húzd be az ajtót és gyere. Ha eddig hoztad, hát hozzad!

Kiértek az erdő szélibe. Jó vóna lefekünni, de ha a földre fekszenek, széttépik őket a vadak. Főhúzták az ajtót a fára, no, majd azon mögpihennek. Éppen az alatt a fa alatt tanyáztak a haramiák. Hazaértek a haramiák, de nem vötték észre, hogy fönt a fán lakik valaki. Hozzáfogtak főzni. Azt mondja eccő Mihók:

— Jaj, Katóka, de pisáhatnám vagyok.

— Pisájj le a fárú!

Ahogy pisát le, a haramiák örűtek, hogy hullik az arany csöpp az ételükbe.

No, eccő azt mondja Mihók:

— Jaj, Katóka, mán megin kakáhatnám vagyok.

Hát azt mondja:

— Kakájj le a fárú!

Avva osztán Mihók lekakát a fárú. Örűtek a haramiák, hogy a Jézuska még kóbászt is ad az ételükbe.

Azt mondja eccő Mihók:

— De Katóka, mibe türűjjem ki a fenekemet?

Azt mondja:

— Türűd ki az ajtóba!

Addig csusorázott, addig mozgott, eccő zsupp, mögbillent az ajtó. Leestek a fárú. Ajtóstú, mindenestű. A haramiák mögijedtek, eszaladtak. Egynek az ajtó ráesött a fejire, eharapta a nyelvit. No, az mög tudta látni, hogy embör vót. Az szaladt a többi után, oszt kiabáli:

— Embör ló!

Mert nem tudta kimondani: embör vót, csak embör ló. A többiek még jobban mögijedtek. Még most is szaladnak, ha mög nem átak.

35.

BOLOND MIHÓK II.

Egysző vót, hun nem vót, hetedhét országon is tún vót, az Operenciás-tengeren innen, a Fekete-tengeren túnnan, vót egy embör, annak vót egy fia. Jánosnak hítták. Emönt bérösnek. Emönt szógáni. Három nap vót egy esztendő. Az első esztendőbe szógát egy gombostűt. Hazavitte, beleszúrta a szénába. Kérdezik a szülei, mit szógát.

Azt mondta: egy gombostűt. Hát hova tötte? Kivitte a szénába.

— Nem oda köllött vóna, fiam, hanem a kalapodhó szúrni!

— Hát maj máskó, apám!

Emönt és szógát egy borjút. Mikó vitte hazafelé, a kalapjáhó tűzte. Akkó mondta neki az apja:

— Nem ide köllött vóna ezt, fiam, hanem bevezetni az istállóba szépen, a jászolhó kötni, szénát adni elébe, hogy ögyön!

— Majd, apám, máskó.

Emönt megin szógáni. Akkó kapott egy lányt. Hát azt mög hazavezette és bekötötte az istállóba, a jászolhó, oszt tött elébe szénát. Azt mondja neki az édesapja:

— Hát mijé szógátá, fiam?

Azt mondja:

— Mönjenek ki, nézzék mög az istállóba!

Hát mikó kimönnek, a lány oda van kötve a jászolhó.

— Nem úgy köllött vóna, fiam, hanem mögölelni, mögcsókóni, oszt maj lakodalmat csinátunk vóna!

Nohát akkó elódta, bevezette, csaptak nagy lakodalmat.

Majd az apja lekűdte a pincébe boré. Lemönt boré, a csapot nem zárta e a hordónak, az egész bort mind kieresztötte. A felesége mönt le möznézni, az új menyecske, hogy mit csinál. Akkó mán tele vót a pince borra. Mit csináljanak? Ott vót három zsák liszt, azt rászórták, hogy maj fölissza a bort. A felesége akkó azt mondta: menekűljenek, mert most mán kikapnak. Agyonüti az apja, ha mögláti, hogy a bor is emönt, mög a liszt is odavan. Hát akkó emenekűtek. Az ajtót nyitva hagyták. A felesége utánaszót: „Húzza be az ajtót." Ű mög úgy értette, hogy hozza e az ajtót. Akkó levötte, ehozta az ajtót, oszt vitte.

Bementek egy nagy erdőbe. Nyög, de viszi az ajtót. Eccő mondja neki a felesége:

— Mit csinász, mijé nyögő?

— Hát nagyon nehéz!

— Micsoda?

— Hát az ajtó!

— Ó, te bolond! Hát nem mondtam én azt, hogy hozd el az ajtót, csak azt mondtam, hogy húzd be az ajtót!

Tanákoztak egy nagy csapat farkassa. A farkasok meg akarták űket támadni, de vót a farkasok közt egy kopasz. Az mán azelőtt is le lött öntve forró vízze valahun. Főmentek egy nagyon nagy, de magos fának a tetejire, fővitték az ajtót is. De a farkasok egymás hátára átak. Mán úgy látták, két-három farkas még, akkor oszt elérik űket. Akkó Mihók űrájuk akarta hajítani az ajtót. De amikó

möglátta, hogy a kopasz farkas van legalú, ekiátotta magát:

— Forró vizet a kopasznak!

Akkó a kopasz kiugrott, a farkasok mind összedüledeztek, eszaladtak. Az én mesémnek is vége lött.

36.

KOLDUS

Vót a világon egy kódus embör. Emönt kódúni a faluba. Bemönt egy házba. Azt mondja:

— Jó napot, jó napot!

Emondta az ű imáját. Mit kapott? Kapott egy búzaszömet. A búzaszömet az ujja közt morzsógatta. Emönt egy másik házhó. Ott is, ahogy morzsógatta, emondta az imáját. A búzaszöm kiesött az ujja közű, egy fekete bugojás tyúk ott vót és az bekapta. Mögötte. Nem engedött az öreg kódus addig, míg oda nem adták neki a fekete bugojás tyúkot. Odadták neki a tyúkot. Akkó a hóna alá vötte és mönt. Vitte, Hajtottak vele szembe egy csürhe disznót, a disznóktú mögijedt a tyúk, kiugrott a hóna alú, és a disznók szétszedték a tyúkot. Nem öngedött a kanásznak mindaddig, míg oda nem adták neki a disznókat. Hajtottak vele szembe egy csapat ökröt. A disznók mögijedtek az ökröktű, szétszaladtak. Nem engedett mindaddig, míg oda nem adták a tízenkét ökröt. Hajtotta át az ökröket egy másik faluba. A másikk faluba vittek egy halottat a temetőbe temetni.

Azt mondja a népeknek, hogy adják űneki oda azt a halottat, ű odadja helyette a tizenkét ökröt. Egyik azt mondja:

— Adjuk oda neki, mit ez a halott!

Másik azt mondja:

— Ne adjuk!

De végül is odadták neki. Ű meg odadta a tizenkét ökröt.

Fővette a vállára a koporsót, oszt vitte. Hát estefele járt az idő. Abba az időbe még vótak az utcán kutak. Letötte egy kút szájáná a koporsót és bemönt kérni, hogy maj mögalszik ottan.

— Jó napot, jó napot! Lennének szívesek, annának neköm helyet, hogy mögaludjak az éjjel?

— Löhet, hogyne löhetne — azt mondják.

Hát beszégetnek bent. Eccő azt mondja:

— Itt van a feleségem is.

— Hol?

— Kint van az utcán, maj kimék, behíjom.

— Ne menjen, van itt egy nagylány, majd az behíjja a maga feleségit.

No, kiszalad a nagylány, kimén az utcára.

— Öreganyám! Öreganyám!

Nem lát senkit se. Egy koporsót lát a kútná. Bemén, azt mondja:

— Nem látok én senkit se, csak egy koporsó van a kútná.

— Az az, lányom, egy kicsit szundít, egy kicsit lükd meg, lányom, akkó fölébred és bejön.

A lány kimönt.

— Öreganyám! Öreganyám!

Möglükte a koporsót, a koporsó beleesött a kútba. Bemén a lány, azt mondja:

— Hát a koporsó beleesött a kútba!

Jaj, az öreg nem engedött neki addig, míg a lányt oda nem adták neki. Beletette egy zsákba. Nem is aludt ott, hanem mönt, a harmadik utcáig emönt. Ott egy házhó bemönt.

— Jó napot, jó napot! Annának neköm hálást, itt megalunnék?

— Hogyne lehötne.

A zsákot letette a konyhába, a konyhaajtó mögé, a lánnya. Ű bement. Éppen Luca napja vót, sütte az asszony a pogácsát, a kódus benn beszéget a gazdává. Eccő valaki kiabál:

— Ángyi, Ángyi!

Kiszalad, beszalad az asszony.

— Kicsoda az?

Azt mondja:

— Itt vagyok a kódusnak a zsákjába.

Épp az ángyáhó kéredzkedtek be. Fölismerte a lány az ángyát. Azt mondja:

— Tudja mit, engedjen ki! És van az a nagy vörös kutyájuk, maj beletösszük a zsákba aztat.

Úgy is vót, a lány kigyütt a zsákbú. Mögfogták a nagy vörös kutyát, beletötték a zsákba. Aztán mögvót a vacsora, mindönféle. Lefeküdtek. Alig pirkadt a hajnal, az öreg mán főket, hogy ű mén.

— Hát ne menjen még! Ráér még. Aludjon még!

Nem, ű mén. Fővette a hátára a zsákot. Eköszönt:

— Isten áldja mög! Isten áldja mög!

Emönt. Kiért a faluszére, mer nagyon nagy vót a falu, és a falu szélin vót egy gyönyörű szép tó. Levötte a zsákot, letötte a tó széliné és gyönyörűen mögberetvákozott, mögmosakodott, mögfürdött, hogy majd ű a zsákot kioldi és a szép lány gyün ki a zsákbú és csókoli űtet. Hát mikó kiódta a zsákot, a nagy vörös kutya kiugrott, leharapta az öregnek az orrát. Elszaladt.

Hát az öreg búsan leűt ottan, és ekezdte számóni:

— Egy szem búzám, bugojás tyúkom, tizenkét disznóm, tizenkét ökröm, szép halott feleségöm, szép lány mátkám vörös kutyáé odadom. Mikó akart csókóni, hamm, leharapta az orrom.

Eddig vót.

37.

A PÓRUL JÁRT BÍRÓ

Hol vót, hol ne vót, vót a világon egy asszony mög egy embör. Haragosuk vót a bíró. Nagyon bántotta űket a sors, hát éppen űrájuk haragszik a bíró, mikó a bíróva nem jó haragba lenni. Az embör sok adót fizet, sok kulukot kő tőteni, legjobb csak a bíróva jóba lönni.

Ehatározták, hogy valahogy ki kék békűni a bíróva, de hogy? Tudták, hogy a bíró nagyon szereti a halat. Vött az embör halat, a felesége mög szép pirosra mögsütötte, s möghítták a bírót vacsorára, halra. A bíró, mivel nagyon szereti a halat, és mondták, hogy halvacsora lösz, el is mönt.

Annyira ötte a halat, annyira gyorsan ötte, hogy egy szálka mögakadt a torkán, hanyatt esött a székben, hoppá, möghalt a bíró, mögfulladt. Hű, az áldóját, most mit csináljanak? Ha mögtudják, hogy űnáluk halt mög a bíró,

úgyse hiszik e, hogy a halszálkátú fulladt mög. Majd azt mondják, valamive mögötették, mive haragba vannak. De mit csináljanak, mit csináljanak? Eh, eszükbe jutott: a szomszédjukba rögge disznót akarnak vágni. Fogták magukat, átvitték a bírót a szomszédba. A disznót agyonszúrták, és ráűtették a bírót a disznó hátára, maj kést adtak a kezibe.

Mikó másnap rögge összemöntek a böllérök, bepálinkáztak, húzik ki a disznót az ólbú, olyan félvilágos vót. Lássák, hogy ül egy embör a disznó hátán.

— No majd adunk mi neked disznót lopni! Az anyád ide meg oda!

Fogta magát egy embör, be vót pálinkázva, mögfogta a fejszét. Puff, homlokba vágta a bírót. Mindjá hanyatt esett a disznórú, és möghalt. Mikó nézik, hát a bíró.

Hű, az ide-odáját! Ha mögtudják, hogy agyonütötték a bírót, hát örökké bezárják űket, vagy fölakasztik. Mit csináljanak, mit csináljanak?

Tanakszanak ottand. Eccő eszibe jutott az embörnek, hogy kint a falu széliné van egy gyümőcsös. Nagyon szép almák vannak ottand. Szokták őrzeni az almát. Oda el kék vinni, odaállítani az almafa alá. Gyorsan úgy is töttek. Belekapaszkodtak, egykettő elkocogtak addig, míg ki nem világosodik. Odaállították a bírót az almafa alá. Egy ágba belekapaszkodott, almát adtak a kezibe.

Hát eccő mén az almabudár, lássa, hogy valaki van ott az almafa alatt.

— Az anyád ide meg oda! Majd adok én neköd almát!

Mögfogott egy jó nagy botot az almabudár, hát odalopózkodott. Puff, hátú mögvágta a bírót. Mindjá elesött a bíró, mindjá möghat. Mikó mögfordíti, nézi:

— Hű, hát ez a bíró!

Jaj űneki most, ha megtudják, hogy agyonütötte a bírót, hát űt fölakasztik. Mit csináljon, mit csináljon? Gondókodik az ember. Eccő eszibe jutott, hogy kint a falu szélin van három szénakazal. No, azt mindig szokták lopni. Úgy gondóta magában, fölűteti a bírót a ló hátára, elnyargal a ló vele a szénakazalhó. No, majd lösz vele valami. Úgy is tött. Főtötte a ló hátára az almabudár a bírót. Belevágott a lóba. A ló eszaladt a szénakazalhó, ki a falu szélire.

Ekezdött önni. Eccő mén arra a szénának a gazdája. Lássa, hogy valaki ott öteti a lovat. Odaszól:

— Hé, te bácsi! Az nem a tied!

Az nem szól semmit. Azt mondja:

— Bácsi, hagyd a szénámat, mert lelűlek a lórú!

Az nem szól semmit.

— Bácsi, nem hallgatsz a szóra? Eredj, mer lelűlek!

Az nem szól semmit.

Mögharagudott, puff, lelűtte a bírót a lórú. Mikó odamén, nézi: Hű, az ide-odáját! Jaj, ez a bíró! Hát most mit csináljon? Ha mögtudják, hogy ű lűtte le a bírót, hát biztos fölakasztik érte. Jaj űneki. Most mit csináljon? Eszibe jutott, a gulyáskútná nincsen senki, oda van legetetni. Mögfogta a bírót, ekacibáta oda. Odaállította a kúthó, az ustorfát a kezibe adta.

Délfelé, meleg vót, mén a gulyás itatni a marhákat. Mikó odaér, azt mondja:

— Hé, pasas, add ide azt az ustorfát, mer szomjasak a marhák, hadd húzzak vizet!

De az nem szól semmit.

— Pasas, ne vacakolj velem, add ide, mert belelüklek a kútba.

Ez nem szól semmit.

— Add nekem az ustorfát, ha kedves az életed, mer belelüklek a kútba!

Ez nem szól semmit. Mögharagudott a gulyáslegény. Puff, belelükte a kútba a bírót. Mikó belelükte, ekezd kiabáni:

— Segítség! Segítség! Valaki beleesött a kútba!

Összeszaladtak a népek. Hát mikó kihúzzák, akkó látik, hogy a bíró. Hű, mögijedt a gulyáslegény, ijedtibe nem tudott mást mondani, mögmondta, hogy ő lükte bele a kútba a bírót.

Megítélik a gulyáslegényt, fölakasztik. Mán el is készítették neki az akasztófát. Mán vezetik az akasztófa alá, mán kötötték a nyakára a kötelet.

Eccő csak szalad kegyetlen egy embör. Integet, kiabál:

— Jaj, jaj, ne bántsák, nem ű a hibás! Én lűttem agyon.

No akkó mögvárták, mi van. Mikó odaér, mondja, hogyhát ű lűtte le a lórú, mer ette a szénáját. Ott van hátú a nyakcsigáján a lövés. Mikó nézik, hát tényleg ott a lövés.

Elengedték a gulyáslegényt. No majd ezt az embört akasztik föl. Mikorára ennek is a nyakára kötötték a kö-

telet, majd akarik húzni fő az akasztófára, lelketlen szalad egy embör. Messzirű integet:

— Jaj, jaj, ne bántsák! Nem ű a hibás, jaj, ne bántsák!

— Mi a fene van?

— Jaj, ne bántsák, nem ű a hibás. Én ütöttem agyon, hátú fejbe vágtam egy bunkós botta, mert lopta az almámat.

Mikó nézik hátú a fejin, tényleg ott be van szakadva a feje. Hát akkó elengedték azt az embört, majd emeztet fogták be. Akkó majd ezt akasztják fő. Mikó aztán föllát a székre, akarik kilükni a széket a lába alú, kögyetlen szalad egy embör, integet:

— Jaj, jaj, ne bántsák, nem ű a hibás! Ne bántsák! Nem ű ütötte agyon. Én vágtam fejbe a fejszéve homlokon, mer el akarta lopni a disznómat.

Mikó nézik, tényleg be van szakadva a homloka. Hát akkó mit csináljanak? Ez ütötte agyon a bírót. Akkó gyorsan amazt elengedték. Emez a hibás. No, most mán ennek is a nyakába kötötték a kötelet. Fölátatták a székre. Akarják kilükni a széket alúla. Lássák, kögyetlen szalad egy embör. Kiabál:

— Jaj, jaj, ne bántsák, nem ű a hibás! Nem ű ütötte agyon, én híttam mög vacsorára. Ki akartam vele békűni. Halvacsora vót és megakadt a torkán a halszálka.

Mikó nézik, tényleg ott van a bírónak körösztbe a halszálka.

Hát akkó így mögkegyelmeztek. Nem akasztották fő ezt se.

Hogyha a bíró tovább élt vóna, lehet, hogy az én mesém is tovább tartott vóna.

38.

A PÓRUL JÁRT CIGÁNY

Hol vót, hol nem vót, vót eccő egy cigány embör. No majd etanáta, az embör emönt a pap kertjibe répát lopni. Ássa a répát, eccő kiabál a papnak a szakácsnéja a kutyának:

— Mitás!

Mer úgy híták a kutyát, hogy Mitás. Kiabál a kutyának, hogy:

— Mitás!

A kertbű valaki beszól, hogy rípát. Bemén a szakácsné, mondja a papnak:

— Kiabátam a kutyának: Mitás! A kertbű valaki kiabát, hogy: „Rípát."

Hát mikó kimén a pap, láti, hogy ási a cigány a répát. No akkó a pap jó emálaháta, a görbe botta jó everte, ezavarta.

Hazamönt a cigány, hát a gyerök csak íhös vót. Mondja aztán a gyerek az apjának:

— Azé valamit csak enni kék.

— Hát jó van, gyerünk a pap kertjibe, lopunk almát.

Emöntek, a cigány betötte a fiát a kerítésön, szödte a gyerök az almát. Eccő kiabál a szakácsné a kutyának:

— Mitás!

Megszólal a cigány:

— Most nem is ások sömmit, csak a fiam szöd egy kis almát.

Bemén a szakácsné, megin mondja a papnak: kiabát a kutyának, hogy Mitás, a kertbű valaki beszót: „Nem is ások sömmit, csak a fiam szöd egy kis almát."

Kimén a pap, láti, hogy szedi a cigánygyerök az almát, megin megpirongatta űket, ezavarta. No, kimönt a cigánygyerök, kimászott a kerítésön. Fölűtek a ló hátára, möntek ki az erdőbe fát vágni.

Majd ott oszt a cigánygyerök erre-arra ebogarászott, esétát, szödte a fődiepret mög szödröt, amit tanát, a cigány főmászott a fára, vágta a fát, de azt az ágat vágta, ameliken át. Mén arra egy embör. Megláti, hogy a cigány azt az ágat vágja, ameliken áll. Mondja neki:

— Leeső te, cigány, arrú a fárú.

Alig valamöddig mönt az embör, eccő csak puff, letört az ág, leesött a cigány a fárú. Utánaszalad az embör után:

— Tán kend prúfíta, hogy meg tudta jövendőni, hogy leesek a fárú?

— Az vagyok hát.

— Akkó jövendőjje mög kend, hogy meddig élek!

Azt mondja:

— Míg a lovad hármat botlik.

Fölűt a cigány a lóra.

— Jaj, gyerünk, fiam, hazsa, gyerünk hazsa!

Alig mennek valamennyit, egy nagy fatuskóba megbotlott a cigány lova. Ekezdött a cigány ríni:

— Jaj, jaj, fiam, csak kettű az ílet, kettű az ílet.

Alig mennek valameddig, megin megbotlott a ló.

— Jaj — kezd a cigány jajgatni —, jaj, fiam, csak egy az ílet, mán csak egy az ílet.

Alig mentek valameddig, odaértek egy kis kunéthó, keskeny híd vót rajta. Mönnek ött, mögbotlott a cigány lova. Hát akkó a cigány ekezdett ríni:

— Jaj, fiam, neköm nincs tovább ílet, eredj hazsa. Mondd mög anyádnak, möghat szegíny apád. Meghat szegíny apád.

Emönt a cigánygyerök haza, a cigány bebújt a híd alá. Úgy gondóta, most mán ű möghat. Majd a békák kuruttyótak. Azt hitte, az angyalok ínekőnek neki. Nagyon mögéhözött. Eccő énekszót hallott, persze egy halottas csapat mönt arra. Kimászik a cigány a híd alú. Odaáll a kántor elibe:

— Kántor úr, szokás a halottnak enni?

Megharagudott a kántor, jó derékon vágta. Azt mondja:

— Hát mán megin mit vítettem?

— Mé nem mondtad: Isten nyugasztalja!

— Maj máskó.

Elindút a cigány a faluba. Az első házná disznótor vót. Odaszól, hogy:

— Izsten nyugasztalja!

A böllérek jó be vótak pityókázva. Jó derékon vágták a cigányt. Azt mondja:

— Hát mán megin mit vítettem?

— Mé nem mondtad: két szája végén folyjon a zsírja!

— No maj máskó.

Avva mén tovább.

Alig mén, eccő csak tanákozik egy lakodalmas csapatta. Odaköszön:

— Két szája végin folyjon a zsírja!

Durr, végigvágták a cigányt.

Azt mondja:

— Hát mán megin mit vítettem?

— Mé nem mondtad: sose legyen vége a boldogságnak, nem hogy két szája végin folyjon a zsírja!

— No maj máskó.

A cigány továbbmén. Eccő láti, hogy egy házhó irgalmatlan hordik a vizet. Mikó odamén, láti, ég a ház. Odaköszön:

— Sose legyen víge a boldogságnak!

Puff, egy asszony ráöntött egy vödör vizet.

— Hát mé ezt mondod? Hát boldogság ez?

— Hát mán megin mit vítettem?

— Még kérded? Hát ez boldogság, mikó ég a ház? Nemhogy fogtá vóna egy vödör vizet, oszt ráöntötted vóna!

— No maj máskó.

Mén a cigány tovább. Odaér a kúthó. Két asszony veszeködött. Úgy gondóta a cigány, ölég nagy tűz ez. Mind a kettőnek tele vót a kánája. Mögfogta, puff, rájuk öntötte a vizet. A asszonyok oszt ekezdték abriktóni a cigányt. Követeli a cigány:

— Hát mán megin mit vítettem?

— Nemhogy azt mondtad vóna: „Kend se bántsa, nénémasszony, kend se bántsa, komámasszony!

— No maj máskó.

Avva mén a cigány tovább. Addig mönt, addig mönt, kiért az erdő szélire. Két farkas veszeködött. A cigány odamönt. Mindjá azt mondja:

— Kend se bántsa, nénémasszony, kend se bántsa, komámasszony!

A farkasok nem is bántották egymást, hanem nekimöntek a cigánynak, oszt szétszaggatták.

Ha a cigányt szét nem szaggatták vóna, az én mesém is tovább tartott vóna.

39.

KI MOND ELŐBB JÓ REGGELT?

A pap eccő kihirdette, hogy aki adakozik a kúdusnak, annak az isten százáva visszafizeti. A cigány is ott vót a templomba, hallotta, hogy mit mondott a pap. Vót neki egy tehene, oszt odadta a kúdusnak, aki arra mönt. Azt mondta:

— A kúdusnak odadtam, majd az isten visszafizeti százáva.

Lesi, várja az istent, nem fizeti vissza. Emén a plébánoshó, hogy ű adott a kúdusnak, ahogy mondta a plébános úr, hogy az isten százáva visszafizeti, űneki tehene vót, oszt nem akarja visszafizetni az isten. Azt mondta a pap:

— Maj visszafizeti az!

Eccő nagy förgeteg lött. A papnak vót egy falka marhája. Ehajtotta a csúnya idő a marhát. Arra a cigány felé. Mögörűt a cigány neki:

— Adja az isten százáva!

Kinyitotta a kaput, oszt beeresztette űket. Hát a papnak eveszett a marhája. Kihirdette, akiné van a marha, jelentkezzen nála.

Emönt a cigány a paphó, mondja, hogy ű hogy járt. Odadta a tehenet a kúdusnak, oszt az isten százáva visszafizette. Azt mondta a pap:

— Jó van, cigány, amelikünk hamarabb jó regget mond, azé lösznek a markák!

Hát a cigány nem mönt haza, hanem kimönt a parókia elé, ahun vaddiófák vótak. Főmenít a fára. Ott fülelődzött.

Eccő a házmesterné mosta a pap lábát, oszt főnyút neki az ülepéhő. Kérdezte:

— Micsoda ez?

— Deák.

Megmosta a pap lábát, aztán az megmosta a házvezetőnőnek a lábát. Az is főnyút oda és kerdi:

— Hát ez mi?

— Iskola.

Mikó kész vótak a lábmosássa, azt mondja:

— Menjen a deák az iskolába!

A cigány erre beszót:

— Jú regget, plébános úr!

— Nincs még regge.

— Dehogynem, hát mén a deák az iskolába.

— Jó van, cigány, eridj haza, ne mondd senkinek se, legyen tiéd a marha!

A cigány megörűt, hogy sok marhája lött, mer az isten visszafizette százáva.

40.

IMÁDKOZNI TANULÓ CIGÁNY

Hol vót, hol nem vót, vót eccő egy cigány. Azt mondta neki a pap, hogy tanuljon meg imádkozni, akkó egy szép malacot kap.

Másnap regge beállít a cigány a paphó, egyedű. Hozzáfog imádkozni:

— Atyának, Szentlélöknek nevében!

Kérdezi a pap:

— Hát a fiúisten hol marad?

— Kint tarti a fiú a zsákot a malacnak.

41.

CSALÓKA PÉTÖR

Hun vót, hun nem vót, vót eccő egy ember. Csalóka Pétörnek híták. Azé híták Csalóka Pétörnek, mer mindenkit megcsalt. Eccő azt mondja a bíró: űtet nem csalja mög. Azt mondja a Csalóka Pétör: de mögcsalja. Azt mondja: „Nem." Fogadtak.

Csalóka Pétör ement a bíróhó. Azt mondja a bírónak, hogy adja oda a lovát. A szomszéd városba mit tudom én mit el akar intézni. A bíró odadta. Kiment Csalóka Pétör a falu végére. Ott vót egy nagy pocsolya. Levágta a lónak a farkát, rákötött egy nagy követ és a farkat beleeresztette a pocsolyába, csak a farkának a vége maradt ki. Ő pedig a lovat jó pézé eladta a vágóra. Még möghempörgött a sárban. Mén vissza a bíróhó.

— Jaj, bíró uram, nagy baj történt!

— Micsoda?

— Hát képzelje el, az utca végén elakadtam a sárban. A ló teljesen eltűnt, csak a farka maradt ki. Hát mit csináljak?

Mén a bíró, húzzák, húzzák, hát persze nem bírják a küvet kihúzni. Hát mán most mit csináljon, becsapta a bírót. Valahogy rájött a bíró a huncutságra.

— Haj, te gazember, te ilyen, te olyan, majd adok én neked. Becsaptál. Eviszlek az áristomba. Gyere!

Möntek, möntek, bementek a kocsmába, ahun a Csalóka Péter mán előbb kifizetett öt-hat icce bort. Csalóka Pétör fődhön vágta a sapkáját. Azt mondja a kocsmárosnak:

— Ugye ki van fizetve?

Azt mondja a kocsmáros.

— Ki bizony.

Kimöntek a kocsmábú. No most mönnek az áristomba. Mikó odaértek a másik kocsmáhó, persze Csalóka Pétör azelőtt megjárta az üvét, kifizette a bort. Bemöntek, ott is kért Csalóka Pétör bort. Mögitták, fődhő csapja a sapkáját. Azt mondja:

— Ugye ki van fizetve?

— Ki van.

Mikó kimönnek a kocsmábú, azt mondja a bíró a Csalóka Pétörnek:

— Ejnye, Pétör fiam, hát milyen ez a te sipkád?

— Ez, bíró uram, olyan, hogy ha fődhő vágom, akkó ki van mindön fizetve!

— Pétör, add e nekem ezt a sipkát!

— Má dehogy adom!

— Add e, Pétör fiam, adok érte száz pengőt.

— Nem adom én kettőjé se!

— Add e, Pétör fiam, adok érte háromszáz pengőt!

— Hát jó van, ha a bíró úrnak olyan nagyon nagy kedve van, hát négysáz pengőjé odadom.

Fogja a bíró a pézt, kifizette a Csalóka Pétört, odadta neki a sapkát.

Mén Csalóka Pétör hazafelé, bement a mészárszékbe, maj vett valamilyen húst. Hazament, főtette a lábosba főni a paprikást.

A bíró ement a kocsmába, hogy berúgik. Iszik, iszik, eccő fődhő vágja a sapkáját:

— Ugye ki van fizetve?

Azt mondja a kocsmáros:

— Nincs az bizony!

Még eccő fődhő vágja.

— De most mán ki van fizetve?

— Nincs bizony.

Addig verte, addig verte, míg a sapkát szétverte.

— Hű az ide-odáját! Majd adok én ennek a Csalóka Pétörnek, már megin becsapott.

Persze a Csalóka Pétör gondóta, hogy a bíró emén hozzá. Mikorra ment a Csalóka Pétörhő a bíró, Csalóka Pétör mögfőzte a paprikást, gyorsan főkapta, kivitte a nagy tuskóra, rátötte. Mikó mén a bíró befelé, fenyegetőzött:

— Hej te, Csalóka Pétör, mán megin becsaptá! Gyere, viszlek az áristomba!

— Mék, biró uram, csak várjon, mindjá meglesz ez a paprikás, osztán öszök és mögyünk.

— Hogy fől itt az a paprikás?

— Hát lássa, bíró uram, itt van ezen a nagy tuskón és fől.

Megfőtt a paprikás, persze meg is vót már főzve. Bevitte.

— Gyűjjön, bíró uram, maga is önni.

Leűt a bíró, öttek.

— No most mán gyere csak az áristomba! De előbb, Pétör fiam, add e nekem azt a tuskót, néha nincsen tűzrevalóm, hát nálunk is jó vóna.

— Jaj, bíró uram, dehogy adom, mit gondol? Hát boldogút édesanyám hagyatéka, mögfordúna a sírjába, ha mögtudná, hogy eladtam.

— Má mégiscsak, Pétör fiam! Adok érte háromszáz pengőt.

— Még négyé se.

Addig erre, addig arra, ötszáz pengőé eladta. Mögfogta a bíró a tuskót. Vitte hazafelé, de maj mögszakadt, annyira cipete. Az úton vött ű is húst, hazament, összedarabóta. Betötte a lábosba, kitette a tuskóra, bizony a kutya, macska ott járt körülötte, de a paprikás nem főtt. A bíró mérges vót:

— Megállj, Csalóka Pétör, emék érted, viszlek az áristomba!

Mikó ement a Csalóka Pétörér, még a húst is ottfelejtette a tuskón.

Azt mondja a Csalóka Pétör:

— Igen ám, bíró uram, a fazék is köllött vóna ennek, ez is velejár.

No akkó megin jó nagy alku lött, evitte a fazekat is. Mire hazament, a húst a kutyák meg a macskák mind mögették.

A Csalóka Pétör rákészűt, vött egy bárányt. Mire mén a bíró vissza, a bárányt levágta, a vérit beleeresztette egy edénybe, gyorsan kivette a báránynak a pacalját, betöltötte a vérit, betette a kabátjába, leste, merrű mont a bíró, de közben mondta a testvérjinek: ott van az a fütyülő, vagyis síp, fújjanak a fülébe, majd ha mögtöszi azt a valamit.

Möggyütt a bíró, káromkodik:

— Az anyád ide, az anyád oda, te ilyen, te olyan.

Mikó a bíró mönt be a kapun, Csalóka Pétör fogta a kést, puff, beleszórta a saját hasába, de nem a saját hasába, csak a birkapacalba, a vér kifolyt, ű meg elesett. Nézi a bíró.

— Jaj, hát ez a Pétör, ilyen nagy mérög lakik ebben az embörben!

Eccő csak a testvérje odaszaladt, a fütyülőve a fülibe fújt. Csalóka Pétör fölugrott, összecsapta a bokáját.

— Na, itt is vagyok, vótam a másvilágon.

— Hej te, Pétör fiam, Pétör fiam, hát oszt mit csinátá te?

— Jaj, bíró uram, nekem ilyen sípom van, ha valamijé nagyon megmérgelődök, fogom magam, csak agyonszúrom magam, eccő csak evve a fülembe fújnak, oszt máris talpon vagyok.

— Hát sokszó én is mérges vagyok, hogy nem szánnám magam agyonütni. Add e nekem, Pétör fiam, ezt a sípot!

— Mán én mindent eladok, bíró uram, de ezt innen e nem viszi.

— Add e, Pétör fiam, adok érte ötszáz pengőt.

— Én, bíró uram, még haté se adom, még hété se.

Addig erre, addig arra, hogy nyócszáz pengőé megalkudtak.

Evitte a bíró a sípot. Mikó hazament, azt mondta a feleségének: majd evve fújj a fülembe, ha véletlenül csinálok valamit. Ekezdett a felesége lármázni:

— Minden marhaságot kitalász!

Összevesztek. Eccő puff! — beleszúrta a kést a hasába. Elesett a bíró, főkapta a felesége a fütyülőt, fújta ám, de hiába, többet soha nem ket fő a bíró.

Hát így Csalóka Pétör jó járt, megszabadút az áristomtú.

42.

A PÓLUR JÁRT SZERELMESEK I.

Vót egy embör mög egy asszony, de az asszony olyan szép vót, hogy a nap is megát rá. Hát ahogy mönt a templomba, a pap mindig azt kérdezte:

— Ihaha, menyecske, mikor menjek e hozzád?

Azt mondta:

— Sose!

Odaért a jegyzőlakáshó:

— Ihaha, menyecske, mikó menjek?

— Sose!

A harangozóhó ért:

— Ihaha, menyecske, mikó menjek e?

— Sose!

Amikó a tanítóhó odaért, az is kihajút az ablakon:

— Ihaha, menyecske, mikó menjek e hozzád?

— Sose!

Mögmondta az urának, hogy és mint áll a helyzet. Azt mondta az ura: mondja nekik, hogy hát estére, de háromszáz forintot hozzanak, s miháncs beérnek a szobába, rögtön tegye az asztalra mindegyik!

Az asszony ement a templomba. Mikó gyütt ki a templombú, a pap sietett a parókiára, kihajút az ablakon:

— Ihaha, menyecske, mikó menjek e hozzád?

— Estére, fé hétre.

— Jó.

— De háromszáz forintot hozzon, s miháncs odaér, rögtön tögye az asztalra!

Odaér a harangozóhó.

— Ihaha, menyecske, mikó menjek e hozzád?

— Estére, hét órára. De háromszáz forintot hozzon. Miháncs odaér, rögtön tögye az asztalra!

Odaér a jegyzőhő.

— Ihaha, menyecske, mikó menjek e hozzád?

— Estére, de haromszáz forintot hozzon, s miháncs odaér, tögye az asztalra! Fé nyóckó.

Odaér a bíróhó.

— Ihaha, menyecske, mikó menjek e hozzád?

— Estére, nyóc órakó, de háromszáz forintot hozzon, s miháncs odaér, rögtön tegye az asztalra!

Odaér a tanítóhó.

— Ihaha, menyecske, mikó menjek e hozzád?

— Estére, kilenc órakó, de háromszáz forintot hozzon, oszt rögtön tegye az asztalra, mihánes odaér!

Hazaér az asszony. Mondta az urának, hogy mög vannak híva.

Este fé hétkó mén a pap. Az embör mög kint ehúzódott. A pap kopogtat.

— Tessék befáranni!

Rögtön tötte az asztalra a háromszáz forintot. Azt mondja:

— Vetközzünk!

— Elsőbb mög kő fürdeni, plébános úr! Vetkőzön le!

Levetkődzött a plábános úr, hogy maj fürdik. Valaki kopogtat.

— Jaj, ki az?

Azt mondja az asszony:

— Biztos az uram.

— Jaj, hova bújjak?

Vót ott a konyhába egy pinceajtó, oda rá vót téve egy lyukas hordó.

— Ott van a konyhába egy hordó, ugorjon csak bele!

Hát beleugrik, leesik a pincébe a pap.

Megin kopogtat valaki.

— Tessék befáranni!

Gyütt a harangozó.

— Jó estét, jó estét!

Letötte a háromszáz forintot az asztalra. Azt mondja:

— Hát vetkőzzünk le!

— Nem, meg kő fürdeni.

Vót ott egy nagy teknyő víz ekészítve. Hát ahogy levetkődzött, valaki kopogtatott.

— Jaj, ki az?

— Biztos az uram.

— Jaj, hova bújjak?

— Oda a hordóba, a konyhába van.

Beleugrik a hordóba, leesik az is a pincébe. Azt mondja a pap:

— Te is itt vagy?

— Itt. Maga is?

— Én is.

Kopogtat megin valaki.

— Tessék befáranni.

Együtt a jegyző úr. No az is mindjá a háromszáz forintot letöszi az asztalra. Azt mondja:

— Vetkőzzünk!

— Nem, elsőbb mög kő hogy fürödjön! Vetkőzzön le, oszt fürödjön mög.

Ekezd vetkőzni. Levetkőzött. Valaki kopogtat.

— Jaj, ki az?

— Biztos az uram.

— Jaj, hova bújjak?

— Ott a konyhába van egy hordó.

Leesött az is a pincébe.

— Te is itt vagy?

— Én is hát.

Aztán együtt a bíró. Kopogtat.

— Tessék befáranni.

— Jó estét! Jó estét!

Letötte a háromszáz forintot ez is az asztalra. Akkó azt mondja:

— Vetkőzzünk, oszt feküdjünk!

— Előbb mög kő fürdeni. Vetkőzzön le, fürödjön mög, itt a víz.

Levetkőzött. Valaki kopogtat.

— Jaj, ki az?

— Biztos az uram.

— Jaj, hova bújjak?

— Ott van egy hordó, ugorjon bele!

Beleugrik, az is leesett a pincébe.

Együtt a tanító. Az is azt mondja:

— Jó estét! Jó estét!

Az is letötte a háromszáz forintot az asztalra.

— Vetkőzzünk, oszt feküdjünk!

— Nem, mög kő fürdeni előszö.

Levetkőzött, hogy maj fürdik, valaki kopogtat.

— Jaj, ki az?

— Biztos az uram.

— Hova bújjak?

— A hordóba ugorjon bele!

Közbe megin kopogtat valaki. Együtt a kántor. Az is a háromszáz forintot lötötte az asztalra. Azt mondja:

— Vetkőzzünk, oszt feküdjünk!

— Nem, előbb mög kő hogy fürödjon!

Az is levetkőzött, hogy fürdik. Akkor valaki zörgött.

— Jaj, ki az?

— Biztos az uram.

— Jaj, hova bújjak?

— Ott az a hordó, ugorjon bele!

Beleugrik a hordóba, hát ott van már az egész banda.

Akkó az ura gyütt az asszonynak, oszt örűtek a sok pénznek. Hanem azt mondják rögge:

— Mit csináljunk ezökke?

Nem tudják. Nincs harangozó, nincs pap, nincs kántor, a községházán nincs jegyző, nincs bíró, nincs tanító, de sehun senki. Mit csináljanak a községházán? Ementek a másik faluba hozni bírót, jegyzőt, papot, kántort.

Mögfogadtak harminc forinté egy cigányt, hogy verje agyon és hordja le a Tiszára űket. A cigány egy pisze ásóva mindet agyonverte, belehordta a Tiszába. Mikó evégezte a dógát, ement a gazdáhó.

— Gazduram, fizessen!

Közbe a szomszéd községbű hoztak egy egész teli kocsi kántort, papot, bírót, mindönféle írnokokat.

— Te cigány, így verted te őket agyon? Ehon gyünnek e.

43.

A PÓRUL JÁRT SZERELMESEK II.

Vót a faluba egy menyecske. Mindig azt mondta a pap a menyecskének:

— Ihaha, menyecske!

— Ihaha, papuram!

Telt-múlt az idő. Eccő azt mondja neki a pap:

— Mikorra?

— Estére!

— Mögbeszéte az asszony az uráva.

Akkó még szabad kémények vótak, nem ilyenek, mint mostan. No ement a cigány a pappa. Leeresztötte a kötélön a kíminybe. A vót a jelzés, mikó fő akar mönni, akkó azt mondja:

— Fityfiritty!

Amikó leeresztötte, az asszonynak az ura mögtüzesített vassa várta, s megsütötte. Az mög alighogy lömönt, mindjá kiabáta:

— Fityfiritty!

Erre a cigány mondja:

— Ilyen hama végezett?

Akkó a pap leeresztötte a cigányt. No, azt mondja, űt ne húzza fő, ha egy filyfirittyet mond, hanem ha többet. Mikó odanyomta az ódalához, az mindjá háromszázszó kiabát, hogy: Fityfiritty!

Ilyen huncut vót az asszony mög az embör.

44.

A PŐRÉRE VETKŐZTETETT UDVARLÓ

Vót, hun nem vót egy szabadságos huszár. Annak idejin teljes főszereléssel szoktak hazagyünni a katonák. Mikó gyütt, odaért egy tóhó. Odakötötte a lovat egy bitófához. Hát űneki melege van. Leszeret, mögfürdött. Akkó gyütt egy cigánygyerök. Elódta a lovat, emönt a lóva együtt teljes főszereléssel. Meztelen maradt a huszár. Gondoskodik, hogy mönjön be a faluba meztelenű.

Maj ha mén a csürhe haza, akkó avva mén. Emönt egy pocsolába, besározta magát, mint egy kan disznó. Mén négykézláb, mint a disznó, velük zajedno [együtt]. El-elmarad, a kanász mög, sutty, a seggire a kancsikáva.

No egy helyre bemöntek a faluba. Ű is a vályúra, a tizenegyedik vót. Egy, kettő, három... olvasi az asszony. Kimászik, durr a seggire egy nagyot. Mén az asszony hátra pisáni. Akkorára bemönt ű a szobába, az ágy alá.

Az ura oda van szántani, tötte magát betegnek. Ehítta a papot. Az ágy alá bújt, mer hazagyütt az ura. De az ágy alatt még valaki vót. Nem mernek mozogni. No osztán az asszony sírdogál:

— Jaj, beteg vagyok, fáj mindenöm. Hékám, kifogtá, kiszántottá? Mi van az asztalon? Rétes, sűt tyúk, mindön. Borok. Hát adjá, hékám, vacsorát, mákos rétest, mer nagyon éhös vagyok.

Levágott egy nagy darabot neki.

Nem veszi észre az embör, hogy az asszonynak a szeretője ott van.

— Hát mögöttem, adjá még egy pohár bort. Hát mögittam, adjá még egy metszést.

Odadta, leeresztötte azt is. De a sáros katona eszi el, a pap nem mer mozogni.

Mikó mögitta a második pohár bort, azt mondta:

— Én most mán fütyülök, danolok!

— Jaj, ne fütyülj, ne danolj, mer vége az életünknek.

— Nem fütyülök, nem danolok, ha levetöd a reverendádat és neköm adod.

Lassan levetötte, fölőtözik a csávó, rávötte. Eszödött mindönt tűle. A rasaj meztelen marad, emez fő van őtözve.

Az embör mög az asszony emönt hátra. Hát a sáros katona lött a rasaj. Amaz meztelen van. A katona kiugrott az ablakon. Amarra gyün vissza.

— Jó napot, gazduram!

— Jó napot, tisztelendő uram!

— Hallottam hírit, hogy baj van magukná.

— Hát elég baj, bánatosak vagyunk.

— No, maj kihajtom én a bánatot a házbú.

— Jó vóna, nem vónánk ilyen bánatosak.

— No, van bográcsuk [amibe főzik a szappant]? Tegyenek fő kását, mög kő főzni.

— Nem olyan nagy probléma, mög bírjuk csináni.

Mögfőzték, bevitték a szoba közepibe.

— Hát maj mögszentölöm vele a házat. Egyik sarokba is, másik sarokba is. Mindegyik sarokba. Most maj gyün a sor az ágyra. Maga mög a küszöbön, ha szalad ki a bánat a házbú, vágjon a hátába! Maj mögláti, nemsokára mén a bánat ki a házbú!

Durr egy nagykanálla az ágy alá. A papnak a hasára. Durr a segge lukába. Ekezdött sivakonni, nagyon mögégette, oszt kiszaladt négykézláb.

45.

SANDRI BANDI I.

Hol vót, hol nem vót, vót a világon egy asszony mög egy öregembör. A Pádova szent hely vót, ott meggyógyul mindenki. Kapott rajta az embör, jó, emögy. Sütött az asszony neki pogácsát, varrt neki tarisznyát. Útnak bocsátották. Emönt az embör. De az egész falu tudta, hogy a pap szereti a feleségit, csak ű nem tudta.

Alig mönt el az embör, emönt a pap az asszonyhó. Az tyúkot vágott, sütött, főzött. Mulatozik a pappa.

Tanákozik az embör a mészárossa. Mondja neki a mészáros:

— Hová mégy, János?

— Emék Pádovába a búcsúra.

— Ki mondta, hogy eredj?

— A pap mondta, hogy ott valami szent hely van, majd ott visszakapom az egészségömet.

— Becsapott tégöd a pap, János, mer ott van a feleségödné.

Neki azt ne mondja.

— Gyere csak, beteszlek a tarisznyába, oszt eviszlek! Visszaviszlek, maj möglátod!

Mikó odaérnek, hallgatódznak az ablakná. Bent kegyetlen mén a nóta. Danolja a pap, hogy:

Eküdtük mi Sandri Bandit
Pádovába búcsút járni,
Krisztilajszom.

Azt mondja az asszony:

Pogácsát is süttem neki,
Tarisznyát is varrtam neki,
Tirilajszom.

Megkopogtati a meszáros az ablakot. Azt mondják:

— Ki az?

— Én vagyok, engedjetök be!

Nem mondhatik, hogy nincs itthon senki, beengedik a mészárost is. Igen ám, de ű beletötte az embört a táskába. Vállára vötte, oszt bevitte. Letötte a padra. Persze isznak tovább. Eccő a pap megin csak kezdi a nótáját:

Eküdtük mi Sandri Bandit
Pádovába búcsút járni,
Krisztilajszom.

Azt mondja az asszony:

Pogácsát is süttem neki,
Tarisznyát is varrtam neki,
Tirilajszom.

Egyik nóta a másik után. Azt mondják eccő a mészárosnak: danoljon ű is. Azt mondja a mészáros:

Az én táskám padon vagyon,
Sandri Bandi benne vagyon,
Krisztilajszom.

Azt mondják, ez nem szép nóta, másikat danoljon. De a pap megin rázendített, az asszony is utána. Mondják a mészárosnak, éneköljön még. Azt mondja a mészáros:

Az én táskám padon van,
Sandri Bandi benne vagyon,
Kristilajszom.

Azt mondja az embör a táskába:

De én eztet ki nem állom,
A táskábú ki kő másznom,
Tirilajszom.

Kiugrott a táskábú. Jó erakta a papot, utána mög a feleségit. Aztán a mészárosra kicsit haragudtak, amijé evitte az embört, de hát neki vót igaza.

Eddig vót, keddig vót, Kelemen segge tele vót, ki nyali ki?

46.

SANDRI BANDI II.

Vót egy asszony mög egy embör. De szép asszony vót. Az ura nem vót százszázalékos. Kitűnő asszony vót. Járt a templomba. Az urának mondja:

— Hékám, mijé nem jössz a templomba, nagyon mög vagy terheve bűnökke.

Emöntek mind a ketten a templomba. Beleűt a gyónószékbe. A pap möggyóntatta. Beadta az ostyát neki. Azután Sandri Bandi is beleűt a gyónószékbe. A pap azt mondja neki:

— Bandi bácsi, magát nem bírom möggyóntatni, nagyon mög van terheve bűnökke. Magának e kő mönni Pancsovára búcsút járni. Ha onnat visszajön, akkó maj mög bírom gyóntatni magát.

Hazamén.

— No hékám, mi van a gyónássa?

— Engömet nem gyóntatott mög.

— Hát mijé?

— Azt mondta, mög vagyok terheve bűnökke, mönjek e Pancsovára búcsút járni. Ha visszajövök, akkó maj möggyóntat engömet.

Varrt neki tarisznyát, beletött egy sonkát mög kalácsot. Útnak vötte Bandi magát. Ebandukót Pancsovára búcsút járni. Ahogy mén, tanákozik egy pékösse.

— Hova mén maga, Bandi bácsi?

— A tisztelendő azt mondta, mönjek e Pancsovára búcsúra, ha visszajövök, akkó maj möggyóntat. Mék Pancsovára.

— Bandi bácsi, ne menjen maga.

— Mije?

— Messze van, gyűjjön, majd eviszöm.

Hát akkó régön a pékös még vitte a kifliket, zsömléket házrú házra. Beletötte Sandri Bandit a szatyorba, oszt gyün hazafelé. Mikó a ház közelibe kerül, mögfútta a sípját. [Mer így árúták a kiflit a pékök.] Veri az ablakot. Az asszony behíja, hozzon be zsömlét mög kiflit. Mondja a papnak:

— Szívem, szép szerelmem, köll kávénak hónap.

Mer má ott vót a pap nála. Esznek, isznak. Mikó bemén, a násznagyhelyre űt a pékös. A szatyrát a padra tötte. Emezök mög öttek, ittak. A pékesre rá se hederítenek. Sűt pulyka, borok, sörök, mindönféle étkek vótak.

— Pékös uram, maga mé nem danol egy nótát?

— Nem tudok.

Ekezd a pap danóni.

Eküdtem én Sandri Bandit
Pancsována búcsút járni,
Krisztilajszom.

— Juj de szép nóta, szivikém! Szivikém, te is danoljá. Úgy, hogy pászoljon a nótánk!

Varrtam neki egy tarisznyát,
Beletöttem egy kalácsot mög egy sonkát,
Krisztilájszom.

— Jaj de szép nóta, de pászol a nótánk. Pékös uram, nem inna maga is egy pohár bort?

No a pék is ivott és az is ekezdött danóni:

Az én szatyrom padon vagyon,
Sandri Bandi benne vagyon,
Krisztilajszom.

Nagyot nézött ám a rasaj, a pap. Jaj, szöget ütött a fejibe.

— Danolja csak e még egysző!

Adott neki egy pohár bort.

Az én szatyrom padon vagyon,
Sandri Bandi benne vagyon,
Krisztilajszom.

— Ez nem pászol a mi nótánkhó.

Eccő a Sandri is kiszól:

De én eztet ki bem állom,
A szatyorbú ki kő mászmom,
Krisztilajszom.

Akkorára mán beriglizte az ajtót. Nyújtófáva everték a csávót úgy, hogy abba hiba nem vót.

47.

AZ EGYSZERI KISBÍRÓNÉ

Az egyszeri kisbíróne nagyon pletykaasszony vót. De amit mondott, mindig etagadta, A kisbíró mán haragudott, hogy mindig a községházára van hívatva, hogy ezt is a kisbíróné mondta, mög amazt is a kisbíróné mondta. Mer az nem hazudik, mer az igazat mond.

No a kisbíró gondóta: „Megállj, maj kipróbállak én, csakugyan mondtad-e vagy nem."

Eccő hazamén egy este. Kérdezi a felesége:

— Ugyan mi újság a faluba?

Nem nagy falu vót az.

— Nincsen semmi különös.

Hát jó van. Máma nincs újság.

Hónap este mögen hazamén a kisbíró, megin csak kérdezi a felesíge:

— Ugyan mi újság a faluba?

— Nincsen semmi különös.

Nincs.

Maj harmadik este hazamén a kisbíró, kérdözi a felesége:

— Ugyan van-e újság a faluba?

Hát elsőbb szabadkozik a kisbíró:

— Nincs semmi. De nem is érdemes emondani, mer ebeszélöd!

— Nem mondom senkinek se. Senkinek se mondom mög, csak mondjad!

Abba a faluba nem vót sose bába, mer az csak olyan kis falu vót. De a fiatalság sok vót benne. Hát a bábára szükség lett vóna. Azt mondja a kisbíró:

— Hónap bábaválasztás lösz.

— No, ugyan kit akarnak?

Vót a faluba egy nagyon öreg embör. Gyuri bácsinak híták.

— Úgy hallom, tán az öreg Gyuri bácsit akarják mögválasztani bábának.

Hej, az asszonynak ez nagy szöget ütött a fejibe: „Hogy éppen azt az öregembört, hát van itt a faluba fiatal embör, aki bábának való vóna." Úgy gondóta magában: „Nem engedjük mink aztat, hogy a Gyuri bácsi legyen a bába."

Másnap piac vót.

— Hónap délután, piac után lesz a bábaválasztás.

Az asszony nem bír alunni, sürög-forog az ágyban, rettenetöst bántota, hogy az öreg Gyuri bácsi lösz a bába. Kérdezi a feleségit az ura:

— Hát mé nem alszó? Mit sürögsz-forogsz?

— Nem tudom, nem gyün a szömemre álom. Nem tudom, mi van velem.

Nohát mögvirradt, a kisbíró ement hamarabb, az asszony még nem ket fő. A kanász, a csordás kihajti a tehenet és a disznót. Hajtik a szomszédasszonyok is.

— Gyere mán ide, szomszédasszony — szót a kisbíróné —, mondok egy újságot, de mög ne mondd senkinek!

— Ugyan micsoda?

— Bábaválasztás lesz délután.

— Ugyan kit akarnak?

— A Gyuri bácsit.

— No azt mán nem engedjük.

Főlobbant az asszony, a szomszédasszony.

— Azt mán nem engedjük, hát van itt fiatal embör a faluba, aki direkt bábának való. Nem a vén Gyuri bácsi.

Kimentek a piacra. Itt is kúpozik két-három asszony, amott is. Mind azt susogja, mind azt beszéli, hogy a Gyuri bácsit nem engedik, a halálig nem engedik.

Összeszödelődzködtek délután a fiatal asszonyok. De mindnyájiná ütleg, a vállukon egyiknek meszelőnyél, másiknak kapanyél, ásónyél, söprű, szőlőkaró, ki mit tudott, azt vött magáhó ütlegnek. Bemöntek a községháza udvarára. Tele a községháza udvara asszonyokka, a folyosó is tele van asszonnya. Evették az ablaknak a világosságát. Eccő kinéz a főbíró. Kérdezi a kisbírót:

— Mit akarnak ezek az asszonyok?

Ű nem tudja. Pedig mán gondóta, hogy az ű felesége révin van ez.

— Hát eredj, kérdezd meg, mit akarnak.

Kimén a kisbíró.

— Mit akarnak, asszonyok?

— Mit akarunk? Magunk akarunk minekünk bábát választani, maj mink választunk, nekünk köll a bába, fiatal asszonyoknak, nem maguknak! Itt van Erős János, aztán egyik-másik, aki direkt bábának való! Nem maguk választanak!

No, kimén a főbíró. Az is kérdezi:

— Mit akarnak, asszonyok?

— Mit akarnánk? Majd mink választunk bábát!

Mögfordút a bíró, bemönt a bikacsöké, ekezdett kétfelé hadonászni, úgy zuhogtak kifelé egymás tetejin az asszonyok, nem vót idő a bábaválasztásra. Kimönekűtek. Egyik jajgatott:

— Jaj, a lábomra tapostá!

A másik:

— A kezemre tapostá!

Emaradt a bábaválasztás.

Hazamönt a kisbíró este, oszt jó erakta a feleségit:

— Mondtam ugye, hogy mög ne mondd senkinek se!

Hát ű nem mondta senkinek, csak a szomszédasszonynak, oszt eterjedt az egész faluba.

48.

A FÉLIG NYÚZOTT BAKKECSKE

Hol vót, hol nem vót, vót eccő egy embör. Annak az embörnek vót három fia mög egy kecskéje. Azt mondja egy napon a legidősebb fiának:

— Eredjél ki, fiam, legetesd mög a kecskét!

Evezette a fiú a kecskét a patak partjára. Jó fűve mögötette, jó vízze mögitatta. Azt mondja estefelé a kecskének:

— Jólaktál-e, kiskecském?

Azt mondja a kecske:

— Úgy jólaktam, mint a duda, egy szál fű se fér belém.

Fogta a fiú a kecskét, hazavezette. Mikó hazaér, azt mondja az embör a kecskének:

— Jólaktál-e, kiskecském?

— Hát hogy lakhattam vóna jó, vistag fáhó kötött, vastag botta evert.

Hű, mögharagudott az embör, ezavarta a fiát a háztú.

Másnap rögge azt mondja a középső fiának:

— Vezesd e, fiam, a kecskét legeni!

Evezette a fiú a kecskét. No most majd ú jó csinálja, nehogy úgy járjon, mint a bátyja. Jó helre vezette, ahun olyan jó legelő vót a kecskének, alig látszott ki belűle. Legel a kecske, legel a kecske, közben lövezette a patakra, mögitatta, visszavezette, legetette. Mikor ideért az estefele, azt mondja a kecskének:

— Jólaktál-e, kiskecském?

— Úgy jólaktam, mint a duda, egy szál fű se fér belém.

A kecske jó vót lakva, a kisfiú hazavezette. Mikó hazaértek, kérdezi az embör:

— Jólaktál-e, kiskecském?

— Mán hogy laktam vóna jó, mikó a fiad vastag fáhó kötött, vastag botta evert.

Hű, mögharagudott az embör. Ezt a fiát is ezavarta a háztú.

— Azt mondja másnap a legkisebb fiának:

— Vezesd e, fiam, a kecskét, de vigyázz, ne úgy járj, mint a bátyáid!

A kisfiú evezette a kecskét kézen fogva. Legetette egész nap, mög lövezette a patakra, mögitatta, visszavezette. Mán olyan vót a kecske, mint a pukkantyú, úgy jó vót lakva. Azt mondja a kecskének:

— Jólaktál-e, kiskecském?

— Úgy jólaktam, mint a duda. Egy szál fű se fér több belém.

Mögfogta a fiú a kecskét, nagy örömme vezeti haza. Mikó hazavezette, kérdözi az embör:

— Jólaktál-e, kiskecském?

— Mán hogy laktam vóna jó, mikó a fiad vastag fáhó kötött, vastag botta vert.

Hű, mögharagudott az embör. Ezt a fiát is ezavarta a háztú.

Másik rögge ű is evezette a kecskét legeni. Legeteti, mög-mögitati, maj kérdezte:

— Jólaktál-e kiskecském?

— Úgy jólaktam, mint a duda. Egy szál fű se fér több belém.

Mikó hazaértek, otthon szintén kérdezi az embör:

— Jólaktál-e, kiskecském?

— Mán hun laktam vóna jó, mikó vastag fáhó kötötté, vastag botta everté.

Hű az áldóját, mögharagudott az embör.

— Hát így becsaptá! Ezért zavartam el a fiaimat a háztú. No megállj!

Avva mögfogta a kést, ekezdte elevenen nyúzni. Félig-meddig mögnyúzta. Nagyon életlen vót a kés. Bemönt hát mögélesíteni. Addig, míg bent vót, a kecske eszabadút.

Hova bújjon e? Belebújt egy rókalyukba. Mikó mén a róka haza, idegen szagot éröz. Beszól:

— Ki van, mi van odabenn a lyukamba?

Azt mondja a kecske:

Én kiskecske vagyok.
Félig nyúzva vagyok.
Lábommal döbbentek,
Szarvammal hökkentek.
Aki bejön, mind mögöszöm!
Hamm! Hamm! Hamm!

Hű, mögijedt a róka, ekezdött szalanni. Tanákozik a farkassa. Azt mondja a farkas:

— Hova szaladsz, róka koma?

— Jaj, ne is kérdözd! Nem tudom, mi van a lyukamban.

— Gyere, majd én mögnézöm.

Mikó odaérnek, beszól a farkas:

— Ki van, mi van róka koma lyukába?

Azt mondja a kecske:

Én kiskecske vagyok.
Félig nyúzva vagyok.
Lábommal döbbentek,
Szarvammal hökkentek.
Aki bejön, mind mögöszöm!
Hamm! Hamm! Hamm!

Hű, mögijedt a farkas is, ekezdött szalanni. Szalannak, szalannak, szalannak, tanákoznak a medvével. Azt mondja a medve:

— Hova szaladtok, farkas pajtás?

— Kérdezd a rókát!

Azt mondja a róka:

— Nem tudom, mi van a lyukamban.

— Gyere, majd én mögnézöm.

Mikó odaérnek, beszól a medve:

— Ki van, mi van róka koma lyukában?

Azt mondja a kecske:

Én kiskecske vagyok.
Félig nyúzva vagyok.
Lábommal döbbentek,
Szarvammal hökkentek.
Aki bejön, mind mögöszöm!
Hamm! Hamm! Hamm!

Hű, mögijedt a medve is, ekezdett szalanni. Szalannak, szalannak, eccő csak tanákoznak a sündisznóva. Azt mondja a sündisznó:

— Hova szaladtok, róka koma?

— Ó, jaj, ne is kérdözd! Nem tudom, mi van odabent a lyukamban.

— Gyere, majd én mögnézöm.

Azt mondja a farkas:

— Mit akarsz te, mikó mi nem bírunk semmit?

— Majd én mögnézöm.

Mikó odaérnek, azt mondja a sündisznó:

— Ki van, mi van róka koma lyukában?

Azt mondja a kecske:

Én kiskecske vagyok.
Félig nyúzva vagyok.
Lábommal döbbentek,
Szarvammal hökkentek.
Aki bejön, mind mögöszöm!
Hamm! Hamm! Hamm!

A sündisznó nem ijedt mög, hanem összegubódzott és begurút a lyukba. Ráesett éppen oda, ahun meg vót nyúzva a kecske. Persze nagyon szúrta, nagyon fájt neki. A kiskecske kiugrott. Möglátta a farkas, a medve, a róka, ekezdtek szalanni. A kecske meg még joban megijedt tűlük. Mind a négyen még most is szalannak, ha mög nem átak. Ha erre gyünnek, szóljatok, majd én is mögnézöm.

49.

PALCSI

Hol vót, hol nem vót, a világon vót egy embör. Annak vót egy fia. Palcsinak híták. Nagyon rossz kisfiú vót. Mindig mondja neki az apja:

— Ne rosszalkodj, Palcsi, mer evisz a medve!

Kint laktak a faluszélin. Emönt az apja be a faluba, bótba, hogy vögyön, amit köllött vönni. Palcsinak mondja:

— Zárd be az ajtót és maradj bent!

Palcsi fogta magát, kiűt a ház elébe, ekezdött dallározni. A medve odalopóckodott. Palcsit emarta, belenyomta a zsákba. Ekezdött vele szalanni. Addig szaladt, addig szaladt, a medve nagyon efáradt. Lefeküdt egy fa alá a hűvösre alunni. Míg ű lefeküdt, Palcsi kibújt a zsákbú, odacipet egy nagy tuskót, beletötte a zsákba, ű mö hazaszaladt.

Az apja mán kereste. Mondja neki:

— Hun vótá, Palcsi?

— Evitt a medve, de én kibújtam a zsákbú.

Mondja neki az apja másik alkalomma:

— Palcsi fiam, ne legyé rossz, mer evisz a medve!

Az apja megin emönt hazúrú. Palcsi kezibe vette a bicskát mög egy darab fát. Kiűt a ház végihő, ekezdött faricskáni. Mönt arra a medve, hirtelen csak emarkóta Palcsit. Belegyugta a zsákba, de most be is kötötte a zsák száját. Avva eszaladt vele. Alig mönt valameddig, hát persze Palcsi nehéz vót, a medve elfáradt, löfeküdt a hűvösre, úgy gondóta, most mán a zsák be van kötve. Igen ám, csakhogy Palcsi gyorsan a bicskáva kihasította a zsákot, mikó hallotta, hogy a medve hortyog. Keresött egy nagy tuskót, beletötte a zsákba, fagyökérre bevágta a zsákot. Boldogan hazaszaladt.

Mikó mén a medve, mán messzirű kiabál:

— Fűtsed, asszony, a kemencét, hozom a kis Palcsit!

Az asszony ekezdött fűteni. No má most beteszi a kis Palcsit a kemencébe sűni. Mikó kifordította a zsákot, hát egy nagy tuskó! Mérges lött a medve:

— Hát mán mögin becsapott! No, megállj, Palcsi!

Emönt, megin leskelődött. Addig leskelődött, az apja nem vötte észre, hogy Palcsi kiszökött, a medve emarkóta, evitte. Igen ám, de most a medve nem feküdt le. Mikó mönt, mán messzirű kiabát a feleséginek:

— Fűtsed, asszony, a kemencét, hozom a kis Palcsit!

Fűtötte az asszony a kemencét. Kitötték a zsákbú, hát tényleg a kis Palcsi vót. Azt mondja a medve a feleséginek:

— Majd én emék, összeszedöm a rokonságot, möghíjom a sógorokat, a te testvérjeidet is. Addig süssed!

— Jó.

A medveembör emönt, a felesége fűtött. Azt mondja eccő Palcsinak:

— No most mán üljé a sütőlapátra!

Azt mondja a Palcsi:

— De én nem is tudom, hogy kő ráűni. Én még nem láttam.

Azt mondja a medve felesége:

— Majd én mögmutatom.

Ráűt a sütőlapátra.

— Így el! Így ni! Látod?

Avva Palcsi mögfogta a sütőlapátot, betaszította a medve feleségit, gyorsan rácsukta a vasajtót, aztán eszaladt.

Mikó hazamén a medve, kiabál messzirű:

— Senkit nem tanátam otthun. Ketten ögyük mög a kis Palcsit!

Mikó hazaér, nincs a felesége.

— Ejnye, hát hun van ez az asszony? Biztos emönt a patakra friss vízé. Majd én addig kivöszöm a kis Palcsit, hogy hűljön, ne lögyön sütős.

Kihúzta, látta, hogy a felesége. Esivalkodta magát:

— Jaj, a kis Palcsi rászödte! Most mit csináljak? Mit csináljak?

Mikó kimönt, villog, hova lött a kis Palcsi. Eccő csak möglátta egy magos fának a tetejibe. Azt mondja:

— Hogy mönté te oda, kis Palcsi?

— Möghögyöztem egy nagy fát, abba belekapaszkodtam, oszt fölugrottam.

Hát gyorsan a medve is keresött egy hosszú fát, möghögyözte a végit és avva akart ugrani. Igen ám, csakhogy mikó esött löfelé, a hegyös vége belemönt a hasába, és kigyütt a medvének a béle. Mögdöglött a medve.

Hát aztán a kis Palcsi legyütt a fárú, boldogan mönt haza. Többet sose köllött neki féni a medvétű, de aztán nem is rosszalkodott.

50.

A KAKAS ÉS A TYÚK

Vót a világon egy asszony. Nem vót neki semmije, egyedű egy kakasa mög egy tyúkja. A tyúkját úgy híták, hogy Pityke.

Egy nap az asszony kökényt főzött. Ahogy főtt a kökény, forrt a sporheton, a tyúk fölugrott a sporhetra, kikapott a fazékbú egy kökényt. Nagyon mögsütötte a torkát. Mondja a tyúk a kakasnak:

— Jaj, kakas, szaladj hama a kúthó, kérjé tűle vizet, mer mögfulladok a kökénytű.

Szalad a kakas a kúthó.

— Kút, adjá vizet, vizet viszek a Pitykének, mer mögfullad a kökénytű.

— Eredj a fáhó, kérje tűle koszorút!

Szalad a fáhó a kakas.

— Fa, adjá koszorút! Koszorút a kútnak, kút ad vizet, vizet viszek a Pitykének, mer mögfullad a kökénytű.

— Eredj a vargáhó, kérjé tűle csirízt!

Szalad a kakas a vargáhó.

— Varga, adjá csirízt! Csirízt a fának, fa ad koszorút, Kosszorút a kútnak, kút ad vizet. Vizet viszek a Pitykének, mer mögfullad a kökénytű.

— Eredj a pékhő, kérjé tűle kenyeret!

Szalad a kakas a pékhő.

— Pék, adjá kenyeret, kenyeret a vargának! Varga ad csirízt, csirízt a fának. Fa ad koszorút, koszorút a kútnak. Kút ad vizet, vizet viszek a Pitykének, mer mögfullad a kökénytű.

— Eredj a tehénhő, kérjé tűle tejet!

Szalad a kakas a tehénhő.

— Tehén, adjá tejet, tejet a péknek! Pék ad kenyeret, kenyeret a vargának. Varga ad csirízt, csirízt a fának.

Fa ad koszorút, koszorút a kútnak. Kút ad vizet, vizet viszek a Pitykének, mer mögfullad a kökénytű.

— Eredj a rétre, kérjé tűle füvet!

Szalad a kakas a rétre.

— Rét, adjá füvet. Füvet a tehénnek. Tehén ad tejet, tejet a péknek. Pék ad kenyeret, kenyeret a vargának. Varga ad csirízt, csirízt a fának. Fa ad koszorút, koszorút a kútnak. Kút ad vizet, vizet viszek a Pitykének, mer mögfullad a kökénytű.

— Elsőbb kérjé a jóistentű esőt!

Főkiat az égre:

— Istenem, adjá esőt, esőt a rétnek. Rét ad füvet, füvet a tehénnek. Tehén ad tejet, tejet a péknek. Pék ad kenyeret, kenyeret a vargának. Varga ad csirízt, csirízt a fának. Fa ad koszorút, koszorút a kútnak. Kút ad vizet, vizet viszek a Pitykének, mer mögfullad a kökénytű.

Möghallgatta az isten a kakas kérésit. Adot a rétre esőt. Aztán adott a rét a tehénnek füvet. A tehén adott a péknek tejet. A pék adott a vargának kenyeret. A varga adott csirízt a fának. A fa adott koszorút a kútnak. A kút adott vizet, de bizony mire a kakas szalad a vízze, akkorára a Pitykét mögötték a pondrók.